

REVISION AF REGNSKABSMÆSSIGE SKØN

Under IFRS 13 og ISA 540 (Revised)

Niclas Leonard Fønss / 090666
Rune Andreas Berg Vølding / 124857

Copenhagen Business School
Cand.merc.aud.
Vejleder: Peter Kyhnauv-Andersen

sider / anslag: 120 / 245.800
16. november 2020

CBS

Tro og love erklæring

"Det erklæres herved på tro og love, at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet dette speciale. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og specialet eller væsentlige dele af den har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng."

Niclas Leonard Fønss

Rune Andreas Berg Vølding

Niclas Fønss

Rune Vølding

Forord

Dette speciale er udarbejdet af Niclas Leonard Fønss og Rune Andreas Berg Vølding. Specialet er udarbejdet som led i afslutningen af kandidatstudiet Cand.merc.aud på Copenhagen Business School år 2020. Specialet følger Copenhagen Business Schools' krav jf. studieordningen for dette studie samt den godkendte speciale- og vejlederkontrakt indgået med vejleder Peter Kyhnauv-Andersen.

Dette speciale omhandler en undersøgelse af de specifikke revisionsområder, der gør, at revisorer og revisionshusene i stigende grad får anmærkninger fra tilsynsmyndighederne. Der vil være fokus på ISA 540, ISA 540 (Revised) og IFRS 13 i relation til investeringsejendomme samt hvilke revisionshandlinger, der kan afhjælpe det stigende antal anmærkninger.

Executive summary/abstract

The purpose of this thesis is to investigate the increase in annotations auditors and auditing firms received by the Danish business authorities, more specifically from the Audit Inspection in Denmark.

This thesis' objective is to identify the scope in which auditors inaccurately audit fair value estimates on the basis of the international standards ISA 540, "Auditing Accounting Estimates, Including Fair Value Accounting Estimates, and Related Disclosures", and IFRS 13, "Fair Value Measurement". Furthermore, this thesis will describe the increase in requirements made in ISA 540 (Revised) and lastly, develop audit procedures that auditors and their auditing firms should use in order to avoid further annotations. Lastly, this is supported by an interview with an expert on the subject.

The research questions are as follows: "What are the most radical and frequent annotations auditors get from the Audit Inspection in Denmark, when conducting an audit using ISA 540 and auditing fair value estimates in accordance with IFRS 13? What increased requirements have been made with ISA 540 (Revised) and what additional procedures do auditors need to perform in order to avoid annotations?"

This thesis concludes that auditors and audit firms frequently received annotations when auditing fair value of investment properties under ISA 540. The next conclusion reached was that by performing the following procedures, auditor and audit firms overall most likely will see a decrease in annotations received within this area. These are split between planning and risk assessment procedures and substantive procedures which are listed below:

Planning and risk assessment procedures:

- Identification and risk assessment of relevant data elements and assumptions used by management
- Assessment of the need for involvement of a specialist
- Assessment of biased managements based on the applied assumption and data in the fair value estimate
- Performance of a retrospective review

Substantive procedures:

- Performance of estimate range
- Performance of a sensitivity analysis
- Challenge of budget period chosen by management

The above perspectives were discussed with Michael Tuborg, State Authorized Accountant and Head of Real Estate at KPMG Denmark. The expert's perspective was, in many aspects, in accordance with our findings; therefore, the conclusion was supported on what procedures auditors and auditing firms should perform when auditing fair value estimates in relation to investment properties prepared under IFRS 13 using ISA 540.

Table of Contents

1	Indledning	1
1.1	Problemidentifikation og baggrund	1
1.2	Formål	1
1.3	Problemformulering	2
1.4	Hypotese	3
1.5	Metode og videnskabsteori	3
1.1.1	Videnskabsteoretiske overvejelser	3
1.1.2	Metodisk fremgangsmåde og dataindsamling	5
1.1.3	Undersøgelsesdesign	7
1.1.4	Den samfundsvidenskabelige metode, induktiv og deduktiv metode	10
1.1.5	Litteraturanalyse	11
1.6	Begreber, definitioner og forkortelser	18
1.1.6	Forkortelser	20
1.7	Afgrænsning	21
1.8	Designfigur	22
2	IFRS 13 som begrebsramme	24
2.1	Definition af dagsværdi	24
2.2	Aktiver og forpligtelser	24
2.3	Transaktionen	25
2.3.1	Det primære marked	25
2.3.2	Det mest fordelagtige marked	25
2.4	Markedsdeltagerne	26
2.5	Prisen	26
2.6	Anvendelse	26
2.6.1	Ikke-finansielle aktiver	26

2.6.2	Forpligtelser og virksomhedens egenkapitalinstrumenter	27
2.6.3	Afledte finansielle instrumenter	28
2.7	Dagsværdi ved første indregning	28
2.8	Værdiansættelsesteknikker og input	28
2.8.1	Markedsmetoden	29
2.8.2	Omkostningsmetoden	29
2.8.3	Indkomstmetoden	29
2.8.4	Risiko og usikkerhed	30
2.9	Dagsværdi-hierarkiet	30
2.9.1	Niveau 1	31
2.9.2	Niveau 2	31
2.9.3	Niveau 3	31
2.9.4	Sammenligning af IFRS 13 og IAS 40	32
2.10	Delkonklusion	32
3	ISA 540 og ISA 540 (Revised)	33
3.1	Introduktion til ISA'er og ISA 540	34
3.2	ISA 540 – revision af regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger	34
3.2.1	Indledning til ISA 540	35
3.2.2	Design, mål og definitioner ifølge ISA 540	35
3.2.3	Krav til revisor ifølge ISA 540	36
3.3	Forskelle mellem ISA 540 og ISA 540 (Revised)	42
3.3.1	Hvorfor ændre ISA 540?	43
3.3.2	Væsentligste ændringer til ISA 540	44
3.4	Øget krav til risikovurdering	46
3.4.1	Kompleksitet	46
3.4.2	Usikkerhed ved skøn	46

3.4.3	Subjektivitet.....	46
3.5	Forøget vigtighed af interne kontroller	47
3.6	Nye krav ved test af ledelsens udarbejdede estimater	47
3.6.1	Objektbaseret arbejdstilgang	48
3.6.2	Metoder.....	48
3.6.3	Forudsætninger	48
3.6.4	Data.....	49
3.7	Stand back-krav	50
3.8	Øget dokumentationskrav	50
3.9	Øgede vigtighed af krav om kommunikation med virksomhedsledelse.....	51
3.10	Øgede krav til noter, hvori regnskabsmæssige skøn indgår	51
3.11	Forbedret og nyt supplerings- og vejledningsmateriale	51
3.12	Delkonklusion	52
4	Analyse af kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne	53
4.1	Udformning af Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol af undersøgelser.....	53
4.2	Udvikling i anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen	55
4.2.1	Resultat af kvalitetskontrollen.....	56
4.2.2	Identificerede forbedringspunkter	59
4.2.3	Kvalitetsrapporter fra FRC	62
4.3	Delkonklusion	65
5	Gennemgang af kendelser	66
5.1	Metode bag udvælgelse af kendelser	66
5.1.1	Nævnenes hus og revisornævnet	66
5.1.2	Revisornævnet.....	67
5.1.3	Tilsynsmyndigheder	67
5.1.4	Delkonklusion	69

5.1.5	Kendelser til brug for analyse	69
5.2	Delkonklusion på analyse af kendelser	88
6.	Anbefalede risikovurderinger og revisionshandlinger	89
6.2	Anbefalede planlægnings- og risikovurderingshandlinger	90
6.3	Anbefalede substanshandlinger	91
6.3.1	Udarbejdelse af revisors egne forventninger via intervalestimater	92
6.3.2	Udarbejdelse af følsomhedsanalyse	94
6.3.3	Udfordring af ledelsens valgte budgetperiode	96
6.4	Vurdering af ledelsens valg af forudsætning	97
6.5	Delkonklusion	99
7	Referat af interview med Michael Tuborg	101
7.1	Krav i ISA 540 og effekten heraf	102
7.2	Den øgede opmærksomhed omkring revision af regnskabsmæssige skøn	102
7.3	KPMG's tiltag i forbindelse med ISA 540 (Revised)	103
7.4	Delkonklusion på interview	104
8	Paralleller mellem ISA 540 (Revised) og tilsynsmyndighedernes kvalitetskontrol	105
8.1	Vurdering af ISA 540 (Revised)	106
8.2	Del konklusion	107
9	Konklusion	108
10	Perspektivering	112
10.1	Test af vores anbefalede handlinger	112
10.2	Gennemgang af øvrige estimater end dagsværdier	113
10.3	Samfundsmæssig konsekvens af ISA 540 (Revised)	113
10.4	Påvirkning af COVID19	114
10.5	Afslutning	114
11	Litteraturliste	115

11.1	Artikler	115
11.2	Bøger.....	115
11.3	Kontrolrapporter.....	115
11.4	Standarder	116
11.5	Vejledninger.....	116
11.6	Links	116
11.7	Loven.....	116
11.8	Kendelser	116
12	Bilag	117
12.1	Bilag 1 – Nævn i nævnenes hus	117
12.2	Bilag 2 – liste over gennemgået kendelser	118
12.3	Bilag 3 - Interview	119
12.4	Bilag 4 - Interviewspørgsmål.....	119

1 Indledning

1.1 Problemidentifikation og baggrund

Et af tidens mere komplicerede og omdiskuterede områder inden for revision og regnskab er regnskabsmæssige skøn. I de senere år har der været en række ændringer inden for regnskabsstandarderne, herunder IFRS 13, samt en ændring i naturen og kompleksiteten af de transaktioner, som virksomhederne foretager. Dette har medført en mere balance-orienteret tilgang til finansiell rapportering. Det øgede fokus på balancen i årsrapporterne har medført flere krav til udarbejdelsen og revisionen af de regnskabsmæssige skøn. Behovet for øgede krav blev understøttet af Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB), da de i en undersøgelse konstaterede, at en ud af de tre hyppigste og oftest tilbagevendende revisionsmangler i 2013 og 2014 var revision af regnskabsmæssige skøn. Undersøgelsen viste, at der manglede revisionsdokumentation for test af ledelsens anvendte forudsætninger vedrørende udarbejdelsen af regnskabsmæssige skøn (William Platt, 2015). Dette understøttes endvidere af kvalitetsrapporter fra Erhvervsstyrelsen i Danmark samt kvalitetsrapporter fra IFAC, som stadfæster, at dette problem er aktuelt i hele Europa, herunder også Danmark.

De regnskabsmæssige skøn, som ledelsen foretager, når de aflægger regnskab, er påvirkede af flere faktorer, hvor subjektivitet er en af de væsentligste. Subjektivitet kan komme fra kendskab til det aktiv, der er underlagt værdiansættelsen, hvilket kan føre til et mere nøjagtigt skøn. Der kan dog også være andre subjektive forhold, som kan medføre, at regnskabsmæssige skøn bliver for optimistiske eller konservative. Disse regnskabsmæssige skøn kan ofte udgøre en væsentlig del af revisionen for virksomheder, der har en meget balance-orienteret og skønspregget aktivitet, som f.eks. investeringsvirksomheder.

Når en revisor bliver præsenteret for et regnskab med væsentlige regnskabsmæssige skøn, er det vigtigt, at revisor udviser professionel skepsis. Det er dog også vigtigt for revisoren at kunne dokumentere sin udfordring af ledelsens skøn, og dette skal gøres igennem tilstrækkelig revisionsdokumentation, hvilket PCAOB og Erhvervsstyrelsen i Danmark har kunnet konstatere, var en hyppig og tilbagevendende mangel i deres undersøgelser.

1.2 Formål

Formålet med dette speciale er at undersøge stigningen i antallet af anmærkninger, som revisorer og revisionsvirksomheder modtager fra de danske tilsynsmyndigheder, nærmere bestemt fra Erhvervsstyrelsen i forbindelse med revisorkvalitetskontrollen i Danmark.

Hvert 1-6 år er revisorerne og revisionsvirksomhederne underlagt kvalitetskontrol af de danske tilsynsmyndigheder, som derefter offentliggør deres rapport. Rapporten viser resultaterne af en gennemgribende undersøgelse af revisorer og revisionsvirksomheder. Rapporterne viser en stigning i antallet af anmærkninger, som revisorer og revisionsvirksomheder modtager i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn til dagsværdi.

Dette speciale har til formål at identificere, hvorfor revisorer får anmærkninger i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn til dagsværdi på grundlag af de internationale revisionsstandarder ISA 540 "Auditing Accounting Estimates, Inclusive Fair Value Accounting Estimates, and Related Disclosures" og regnskabsstandarden IFRS 13 "Fair Value Measuring".

Desuden vil dette speciale undersøge, inden for hvilket område revisorer modtager anmærkninger, samt hvilke revisionshandlinger revisorer bør udføre ved revision af investeringsejendomme til dagsværdi for at undgå anmærkninger under ISA 540 (Revised). Afslutningsvist er der gjort brug af en ekspert til at understøtte vores konklusioner.

1.3 Problemformulering

Hvad er de mest gennemgribende og hyppigste anmærkninger, som revisorer får fra tilsynsmyndighederne i forbindelse med revision efter ISA 540 af regnskabsmæssige skøn udarbejdet efter IFRS 13? Hvilke skærpede krav har ajourføring af ISA 540 medført? Hvilke procedurer skal revisorer udføre for at undgå en stigning i anmærkninger fra tilsynsmyndighederne?

For at belyse ovenstående problemformulering har vi udarbejdet følgende underspørgsmål:

- Hvilke krav er der til udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn under IFRS 13 som begrebsramme?
- Hvilke krav er revisorer underlagt i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540, og hvilke ændringer har ISA 540 (Revised) medført?
- Hvilke anmærkninger og mangler, revisors dokumentation har efter ISA 540 i forbindelse med tilsynsmyndighedernes kontrol af revisionsvirksomheden?
- Inden for hvilket områder kendes revisor oftest skyldig i overtrædelse af revisorloven, og hvad er grundlaget for kendelserne?

- Hvilke planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger, kan revisor udføre ved revisionen af regnskabsmæssige skøn for at nedbringe antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne?
- Vil kravene i ISA 540 (Revised) isoleret set være med til at nedbringe antallet af anmærkninger til revisor fra tilsynsmyndighederne?

1.4 Hypotese

Hypoteser kan defineres som påstande, der forklarer et forhold mellem to eller flere variabler. Denne påstand testes herefter på empirisk materiale (Boolsen, 2008).

I opgaven opsættes der en forventning om, at revisor har fået negative anmærkninger fra tilsynsmyndighederne i de tilfælde, hvor de ikke har udført de procedurer, som er blevet indført med ajourføring af ISA 540. Det forventes derimod, at revisorerne ikke har fået nogen anmærkninger fra tilsynsmyndighederne i de tilfælde, hvor de har udført de procedurer, som er blevet indført med ajourføring af ISA 540. Herved er det muligt at vurdere, hvorvidt de krav, som er indført med ajourføringen af ISA 540, vil reducere antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn. Denne hypotese vil blive be- eller afkræftet gennem analyser af rapporter fra tilsynsmyndighederne samt ved gennemgang af tidligere kendelser fra Revisornævnet.

1.5 Metode og videnskabsteori

Nærværende afsnit har til formål at belyse specialets metodiske standpunkt, der tager et overordnet udgangspunkt i den samfundsvidenskabelige metode. Afsnittet er delt op i følgende delelementer:

- Videnskabsteoretiske overvejelser.
- Metodisk fremgangsmåde og dataindsamling.
- Litteratur, reliabilitet, validitet og kildekritik.

Ovenstående danner fundamentet for fremgangsmåden og udarbejdelsen af dette speciale.

1.1.1 Videnskabsteoretiske overvejelser

At tage stilling til de videnskabsteoretiske problemstillinger er at tage stilling til, hvordan man opfatter, undersøger og konkluderer på sit problemfelt. Ydermere forholder man sig til ens fortolkninger af de informationer, data, oplysninger og resultater, som specialet kommer

igennem og producerer. Videnskabsteori beskæftiger sig derudover også med, hvordan vores opfattelser påvirker vores erkendelse af tingenes og virkelighedens eksistens, samt hvordan tingene er opstået. Videnskabsteori er ikke øremærket en bestemt sandhed, og hvert individ kan have en forskellig opfattelse af netop dette. Derfor søger man at forklare sine teorivalg gennem de grundlæggende paradigmer, som udgør det videnskabsteoretiske ståsted, man identificerer sig med, og som derfor også afspejler ens virkelighedsopfattelse (Voxted, 2010). Paradigmer defineres af Egon C. Guba som følger:

”Et basalt sæt af værdier, som styrer vores handlinger – både hverdagshandlinger og handlinger forbundet med disciplinerede undersøgelser” (Voxted, 2010, side 52).

Først og fremmest forklarer vi, hvilket paradigme, specialet er skrevet ud fra, og dernæst forklarer vi de tre grundelementer under det pågældende paradigme, som er ontologien, epistemologien og metodologien.

Dette speciale ståsted hører under det neopositivistiske, som er en modificeret udgave af det positivistiske paradigme, dog med en modificeret opfattelse. Som udgangspunkt søger neopositivismen at finde de(n) ægte sandhed(er), dog er man klar over de begrænsninger, som mennesket har i form af bevidstheden og underbevidstheden. Dette gør, at mennesker som udgangspunkt har svært ved at være fuldt ud objektive og derfor altid vil være i en højere eller mindre grad subjektive, også selvom det ikke er hensigten. Derfor er udgangspunktet, at man vil finde frem til 'sandheden' i det omfang, det er menneskeligt muligt. Det betyder, at man kommer tæt på, men man kan ikke finde den fulde og ægte sandhed (Voxted, 2010).

Ontologien står som det første grundelement i ethvert paradigme og søger at besvare, hvad virkeligheden er. Under neopositivismen er den ontologiske opfattelse, at man er begrænset realistisk, når man som individ ønsker af finde den fulde sandhed omkring virkeligheden, men erkender, at det ikke er muligt. Forfatterne af dette speciale erkender, at vi er begrænset realistiske, og at vi gennem besvarelsen af vores problemformulering vil komme frem til en sandhed, en konklusion, der vil være præget af, at vi som individer er delvist subjektive gennem vores opgaveskrivning, og at vores sandhed dermed vil bære præg af dette (Voxted, 2010).

Epistemologien står som det andet grundelement i et paradigme, og dette element søger at besvare, hvordan virkeligheden vil være erkendt af undersøgelsen. Under neopositivismen er det epistemologiske standpunkt, at man er modificeret objektiv. Dette betyder mere præcist, at man her forsøger at være så objektiv, som det er menneskeligt muligt. Dette gøres for at afdække den fulde sandhed så vidt og godt som muligt, idet sandheden i sidste ende er det, man ønsker at afdække og producere viden om. Ifølge neopositivismen er mennesker dog

aldrig helt og fuldstændigt objektive, og de kan ikke være det, uanset hvor højt ønsket herom måtte være. Mennesket vil kvag bevidstheden og underbevidstheden være påvirket af følelser og værdier. Dermed kan det heller ikke afvises, at vi er påvirkede i vores undersøgelse af de anmærkninger, som revisorer får eller i vores analyse og interview med en ekspert (Voxted, 2010).

Metodologien står som det sidste grundelement i et paradigme. Metodologien søger at besvare, hvorvidt virkeligheden undersøges. Under neopositivismen er ens metodologiske opfattelse, at man er modificeret manipulerende og eksperimentel. Dette betyder mere konkret, at man vil foretage sine undersøgelser under naturlige forhold samt lave undersøgelserne ved hjælp af kvalitative metoder. Specialet tager i overvejende grad afsæt i den kvalitative metodetilgang med en induktiv metode og gennem brug af kvalitative datasæt og et semistruktureret interview til forskel fra et større datasæt og en mere kvantitativ tilgang. Der er dog også medtaget en hypotese i specialet som tilhøre den deduktive metode tilgang, da det antages at ændringer i ISA 540 er foretaget med henblik på at forbedre revisionskvaliteten og derved nedbringe antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne. Derfor er vores metode tilgang i overvejende grad induktiv, dog med visse elementer fra den deduktive metodetilgang (Voxted, 2010).

1.1.2 Metodisk fremgangsmåde og dataindsamling

Dette speciale vil være opbygget efter underspørgsmålene til vores problemformulering. Der vil ved begyndelsen af hvert afsnit og kapital blive argumenteret for valg af de konkrete emner i relation til besvarelsen af vores underspørgsmål og i sidste ende vores problemformulering. Nedenfor vil der blive redegjort for opbygningen af opgaven, og hvordan vi overordnet ønsker at besvare vores problemformulering. Selve metoden bag tager afsæt i den samfundsvidenskabelige metode, hvor fokus på undersøgelsesdesign og metodisk fremgangsmåde vil blive forklaret til sidst i afsnittet.

I første underspørgsmål søger vi at redegøre for, hvad ISA 540 er, samt hvilke forskelle der er i forbindelse med den nye ISA 540 (Revised). Vi gør dette for indledningsvist at berøre dette emne, så læseren får en forståelse af dels revisionsstandard, men ligeledes hvilken retning specialet går imod. Dette gøres ultimativt, så læseren i sidste ende kan se sammenhængen til vores analyserende del, som netop tager afsæt i denne revisionsstandard.

Andet underspørgsmål omhandler en redegørelse af IFRS 13, som sammen med ISA 540 danner grundlag for, hvad vi ønsker at afdække med vores speciale. En redegørelse af IFRS 13

er nødvendig, så læseren forstår, netop hvad IFRS 13 går ud på, hvilken sammenhæng denne har til ISA 540, og til afslutningsvis hvilke dele vi vælger at fokusere på, samt hvad disse går ud på. Dette gøres, som nævnt ovenfor, så læseren får en forståelse af specialets retning og kan se sammenhængen til den analyserende del.

Tredje underspørgsmål markerer startskuddet på den analyserende del, hvor vi indledningsvist analyserer anmærkningerne, som revisorer får i 2016 og 2020 og for at drage en parallel også til en rapport fra England. Vi analyserer den tendens, vi ser herhjemme, og drager en parallel til England. Vi ser ligeledes på de enkelte områder, hvor revisorer får anmærkninger. Vi gør dette for at identificere, hvor vidt der er et problem eller ej, samt hvor dette problem muligvis er, inden for hvilket område.

Fjerde underspørgsmål tager afsæt i de kendelser, som revisorer og revisionsvirksomheder har fået. Vi tager afsæt i de tilgængelige kendelser, som revisornævnet offentliggør. Der er mulighed for at indsætte søgekriterier, hvor vi vælger at tage udgangspunkt i ISA 540 og IFRS 13 samt dagsværdier. Vi vil herefter stratificere vores resultater af flere omgange og i sidste ende tage udgangspunkt i en mindre, mere specifik og homogen population. Herefter vil en detaljeorienteret gennemgang af kendelserne blive foretaget med henblik på at lokalisere, præcis hvor i revisionen, at det går galt.

Femte underspørgsmål omhandler de fundne resultater fra analysen, hvor der vil blive udarbejdet forslag til, hvad revisorer kunne have gjort anderledes for at undgå at blive dømt ved revisornævnet. Derudover vil der blive draget en parallel til ISA 540 (Revised), hvor der vil blive diskuteret, hvorvidt ISA 540 kommer til at gøre en reel forskel, og om det i sidste ende kommer til at reducere anmærkningerne, som revisorer får. Derudover vil vi interviewe en ekspert for at få en afsluttende kommentar på udviklingen, hvad man kan gøre, og hvilken effekt den nye standard kommer til at have. Afslutningsvis,

Det sjette underspørgsmål i specialet vil diskutere og vurdere hvorvidt ændringer til ISA 540 reelt set adresserer de observationer som tilsynsmyndighederne har gjort i deres eksterne kvalitetskontrol, samt observationerne fra specialets analyse af kendelser fra Revisornævnet.

Til sidst i dette speciale vil vi konkludere på vores resultater og herved også på vores problemformulering. Til sidst vil vi perspektivere og tænke os til, hvordan vores opgave ville have set ud uden de foretagne afgrænsninger og valg af metode.

Figurer, beregninger, tabeller og formler vil blive præsenteret i opgaven i hvert af de enkelte afsnit. Dette gøres, da vi vurderer, at det giver opgaven et bedre overblik og struktur. Ydermere giver det læseren et bedre flow, og opgaven fremstår således mere præsentabel.

1.1.3 Undersøgellesdesign

Ved at gøre brug af ovenstående fremgangsmåde kan det udledes, at dette speciale tager afsæt i en række undersøgelser, som alle har til formål at supplere, hvad der i sidste ende ender vil være vores konklusion. Indledningsvist er metoden bag dette speciales første afsnit at lave en forklarende undersøgelse, hvor der dykkes ned i de enkelte revisionsstandarder og regnskabsstandarder, der forklares om forskellene mellem ISA 540 og ajourføring af denne. Her drages der paralleller til IFRS 13. Dernæst foretages en undersøgende og problemidentificerende undersøgelse, hvor vi søger at lokalisere og konkretisere præcis der, hvor problemet er. Dette gøres gennem en analyse af kvalitetsrapporter fra tilsynsmyndighederne i Danmark med en parallel draget til kvalitetsrapporter i England. Dette gøres for at belyse, hvorvidt problemet vokser, altså stiger anmærkningerne år for år, er det kun i Danmark, og på hvilke områder stiger anmærkningerne mest? Efter at have afdækket dette, søger specialet, ved hjælp af samme metode, at foretage en detaljeret gennemgang af de kendelser, som netop har ledt til anmærkninger for revisor. Heri søger vi at opnå en komplet forståelse af, hvor i revisionsprocessen at revisor har gjort noget forkert, samt hvad revisor skulle have gjort anderledes. Afslutningsvis foretager vi en problemløsende undersøgelse, hvor man går trinnet videre i forhold til de to øvrige punkter og kommer med forslag til løsninger. Der vil i dette afsnit blive udarbejdet revisionshandlinger, som netop skal forebygge yderligere anmærkninger i fremtiden, og som ville have afhjulpet revisor med anmærkninger i første omgang. Dette understøttes af et interview med en ekspert (Andersen, 2019).

1.1.3.1 Metode til indsamling af empiri

Nærværende afsnit har til formål at forklare de metoder, som er anvendt i specialet. Der er forskel på kvantitativ dataindsamling og kvalitativ dataindsamling, hvor hver har både fordele og ulemper. En udelukkende kvalitativ dataindsamling kan ikke stå alene i produktionen af ny viden, ligeledes skal der meget store mængder af kvantitativ dataindsamling til, førend man kan udlede reel viden herfra. Anbefalingen er derfor, at der anvendes en blanding, da fordelene det ene sted kan udligne svaghederne det andet sted, og hermed står kvaliteten af den producerede viden stærkere. Altså harmonerer de to metoder fremfor at være i konflikt med hinanden (Brinkmann, 2014).

Kvantitativ dataindsamling er defineret ved, at denne metode indsamler fakta, oftest i form af tal. Dette betyder, at en kvantitativ dataindsamling er struktureret og statistisk, hvorfra man ofte udleder noget generelt eller opstiller en hypotese, som der testes videre på (Brinkmann, 2014).

Kvantitativ dataindsamling er defineret ved, at denne metode indsamler oplysninger, som har til formål at beskrive et emne frem for formålet med emnet. Dette betyder endvidere, at en kvalitativ dataindsamling er mindre struktureret og mere dybdegående. Metoden søger at gå i dybden med et emne for at få detaljer og en mere konkret forståelse af emnet (Brinkmann, 2014).

Der er i denne opgave gjort brug af kvantitativ dataindsamling i form af indsamling af kvalitetsrapporter fra tilsynsmyndigheder i Danmark og England. Disse kontrolrapporter er et sammendrag af en masse kvalitetsgennemgange og siger noget generelt om anmærkninger og kvaliteten i forskellige kategorier, men disse siger ikke noget konkret om, hvor de specifikke årsager til dårlig eller god kvalitet er placeret. Herudover er der gjort brug af kvalitativ dataindsamling i form af indsamling af kendelser, hvor kendelserne ligger til grund for anmærkninger og derfor kvaliteten – ofte forringelser heraf. I kendelserne er der detaljerede beskrivelser af, hvad der ligger til grund for, at revisor er blevet anklaget og hvor i dennes handlinger, at kvaliteten ikke lever op til kravene og derfor har givet grund til anmærkning. Ydermere er der foretaget kvalitativ dataindsamling i form af et interview med en ekspert.

1.1.3.1.1 Metode til udvælgelse af kontrolrapporter

Ved valg af kontrolrapporter har vi taget udgangspunkt i, at vi ønskede at se udviklingen i anmærkningerne fra kontrolmyndighederne. Dermed ville det give bedst mening, at kontrolrapporterne var så nye som muligt, da problemstillingen og udviklingen skulle være så "frisk" som muligt grundet specialets fokus på ISA 540 (Revised) og parallellerne, der er draget hertil igennem opgaven. Derfor er der taget udgangspunkt i de seneste kontrolrapporter, som beskriver regnskabsårene 2016 og 2017. Derudover er der medtaget en kontrolrapporter fra England. Grunden til, at vi har valgt England, er for at få en kvalitetsrapport på engelsk og derfor forståeligt for os, og for at få en, der også anvender de samme internationale standarder. Her er den seneste rapport også valgt, som dækker over regnskabsårene 2015/16 og 2016/17.

1.1.3.1.2 Metode til udvælgelse af kendelser

Kendelserne er brugt i vores analyse af, hvorfor det er, at revisor har fået anmærkninger ved revision af dagsværdier efter ISA 540. På Revisornævnets hjemmeside er der 1.009 kendelser i

alt. Ved at søge på ordene "Dagsværdi" og "ISA 540" får vi 41 kendelser. Nogle af kendelserne går igen i vores gennemgang da de vedrørende forskellige anklagepunkter (www.rn.naevneneshus.dk). Alle kendelser er anvendt og anses for at kunne anvendes, da de ældste er fra 2013 og derfor falder inden for vores mål om, at kendelserne skal reflektere nutidens problemstilling og derudover være relevant i forhold til ISA 540 (Revised). Derudover vil en stor del af kendelserne indgå i rapporterne fra de danske kontrolmyndigheder.

1.1.3.1.3 Metode til Interview

Grundlaget for anvendelse af interview er at styrke besvarelsen af vores problemformulering samt understøtte resultaterne af vores analyserende del. Det er vigtigt at have for øje, at man kan konstruere ens interview på flere måder alt afhængigt af, hvad man ønsker fra interviewet. Interviewformen, som vi har anvendt, er det semistrukturerede personinterview. Et semistruktureret interview er kendetegnet ved, at interviewereren anvender en interviewguide. Intervieweren har derfor en serie spørgsmål, som ønskes besvarede under interviewet. Dette gør interviewet struktureret, men ikke fastlåst, idet hensigten er, at respondenterne skal kunne svare mere frit på spørgsmålene, og denne form anvendes, hvis man ønsker besvarelse af centrale emner, hvor man ydermere kan gå i dybden med opfølgende spørgsmål. Derudover er der tale om interview af en enkelt person, altså personinterview, hvor respondenterne er valgt med henblik på at få så meget ud af interviewet som muligt. Valget er en ekspert i investeringsejendomme indregnet til dagsværdi efter IFRS 13 og revideret efter ISA 540 (Brinkmann, 2014). Opbygningen af spørgsmålene er foretaget med henblik på at besvare underspørgsmål 3, 4 og 5. Strukturen er som følger: introduktion, indledende spørgsmål, temaorienterede spørgsmål og et åbent afsluttende spørgsmål. Spørgsmålene er endvidere udformet således, at de er åbne og giver mulighed for, at respondenterne kan være fri i sin besvarelse. Herved fås en eksperts holdninger og mening (Brinkmann, 2014). For interviewspørgsmål, se bilag 4.

Ovenstående er ydermere gjort med henblik på at afdække normale fejlkilder ved et sådant interview såsom:

- Bevidst eller ubevidst manipulation.
 - o Undgået ved strukturform og i form af respondentens ekspertise.
- Farvet fortolkning ved bearbejdning af interviewdata.
 - o Undgået ved, at dette fungerer som en åbner til diskussionen, at dette ikke står alene, at spørgsmålene er specificerede, og at samtalen er optaget.
- Mismatch mellem emne og respondent og mellem respondent og interviewere.
 - o Undgået ved, at emne og eksperts fagområde passer sammen.

- Undgået ved at skabe god stemning, ved at lave en formel og god introduktion og ved at have et indledende møde forud for selve interviewet.

Ovenstående metodiske valg er foretaget, da vi allerede har specifikke kvalitative data i form af vores analyse af kendelser og ønsker at anvende en mindre specifik kvalitativ metode i vores besvarelse og supplerende analyse samt som åbner til vores diskussion (Brinkmann, 2014).

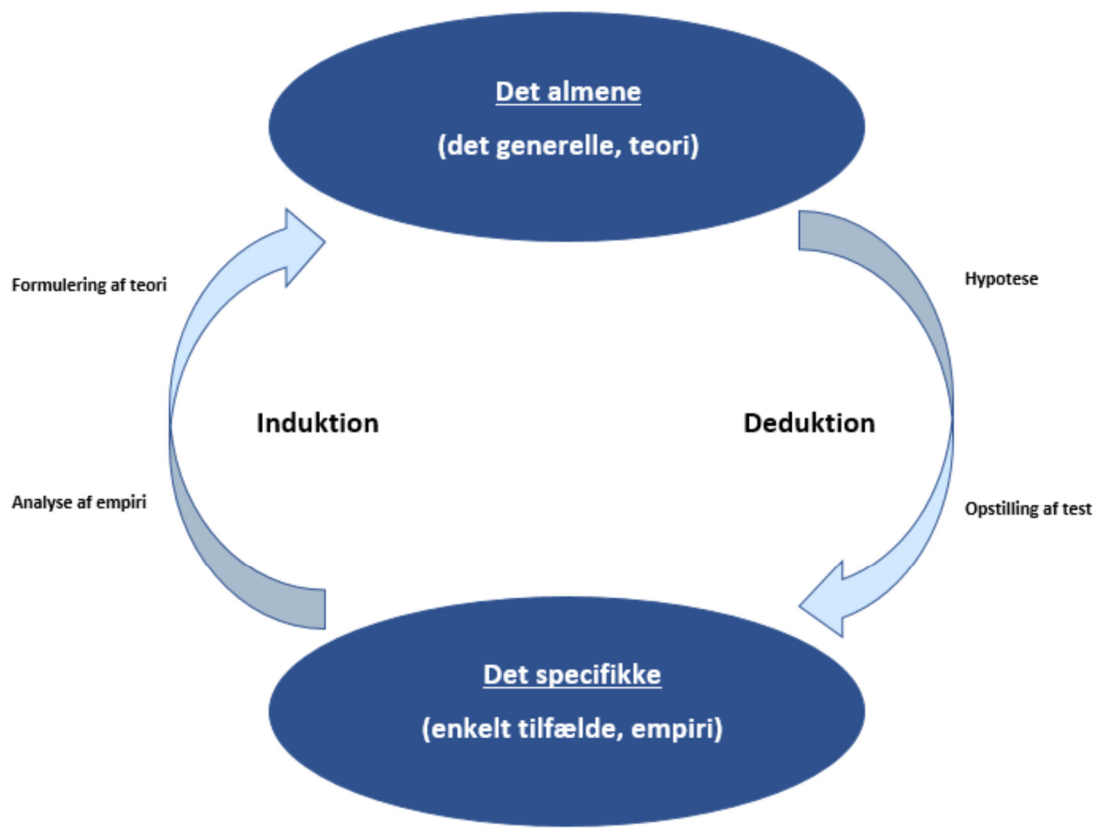
Ovenstående afsnit afdækker teorien og metoden bag vores dataindsamling. For hver af de tre dataindsamlingsmetoder – henholdsvis kontrolrapporter, valg af kendelser og interview – er det yderligere og mere detaljeret beskrevet, hvordan og hvorfor lige præcis disse er udvalgt og anvendt. Dette er gjort kort under litteraturanalysen og hvert hovedafsnit, hvor hvert er disse er grundelementer.

1.1.4 Den samfundsvidenskabelige metode, induktiv og deduktiv metode

Udover ovenstående kan det nævnes, at opgaven tager afsæt i den samfundsvidenskabelige metode. Den samfundsvidenskabelige metode er et udtryk for de fremgangsmåder, som man kan benytte, når man producerer viden om virksomheder, grupper, individer, samfund, samfundsinstitutioner, organisationer, mv. Mere konkret er det den fremgangsmåde, som anvendes til at producere viden gennem måden, hvorpå der indsamles, bearbejdes og konkluderes på informationer og oplysninger (Andersen, 2019).

Foruden brugen af den samfundsvidenskabelige metode kan det udledes, at specialets tilgang til undersøgelse, analyse, diskussion og konklusion er den induktive fremgangsmetode. Som udgangspunkt anvendes enten den deduktive fremgangsmetode eller den induktive fremgangsmetode. Den deduktive fremgangsmetode kan forklares ved, at man tager afsæt i teorien og de generelle antagelser om virkeligheden, hvorefter man forsøger at teste disse antagelser på konkrete observationer. Ved anvendelse af den induktive metode vil man begynde sin undersøgelse i empirien, altså i de(n) konkrete situation(er) og heraf forsøge at udlede en generel sammenhæng eller et mønster. Specialet her vil tage afsæt i kvalitetsrapporter for at undersøge det stigende antal af anmærkninger heri, herefter vil vi gennem kendelser undersøge præcist der, hvor revisor ikke har gjort sit arbejde tilstrækkeligt og til sidst udlede noget mere generelt, omkring hvilke handlinger der skal til for, at man i fremtiden, som revisor, ikke får anmærkninger (Andersen, 2019). Denne metode er ydermere illustreret nedenfor:

Figur 1, Induktiv og deduktiv metode

(Kilde: Voxted, 2010 & egen tilvirkning)

1.1.5 Litteraturanalyse¹

Nedenstående afsnit indeholder den anvendte metode for litteraturanalyse, herunder informationer om anvendte databaser, søgeord og begrænsninger. Analysen er baseret på forskningsbaseret og videnskabelige artikler, som er udgivet i nyere tid, da det ikke er nødvendigt at genudføre emner, der allerede er behandlet tilstrækkeligt i litteraturen (Gordon and Porter, 2009).

1.1.5.1 Databaser

Der er anvendt følgende databaser i analysen: Libsearch, Scopus og Karnov. Der er anvendt tidsafgrænsning ved søgningen i alle databaser. Der er anvendt artikler, der er skrevet i

¹ En litteratursøgning vil indeholde en formulering af en problemstilling, undersøgelsesmetoder, indsamling af data og en konklusion på de indsamlede data (Elmore, 1994).

perioden 2014-2020, og det forventes, at artiklerne er baserede på tidligere forskning og derfor indeholder relevant data til analysen. Derudover er der anvendt bøger fra undervisningen på CBS, og bøgerne fremgår af litteraturlisten. De *keywords*, der er anvendt i søgningen, er formulerede på baggrund af opgavens problemstilling. Der er anvendt engelske *keywords*, således at analysen kommer til at være baseret på international forskning. Den primære søgning inkluderede følgende *keywords*: *Estimates*, *Auditing of Estimates*, *Fair value*, *Complex estimates*, *Auditors professional judgement*, ISA 540, ISA 540 (Revised), IFRS 13. Disse *keywords* er anvendt for at fremsøge artikler, der kan besvare problemstillingen vedrørende revision af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540 (Revised).

Det første *keyword*, *Estimates*, resulterede i en stor mængde resultater, hvorfor søgningen blev afgrænset ved at tilføje *Auditing* som supplerende *keyword*. ISA 540 og IFRS gav primært resultater vedrørende selve standarderne. For at opnå søgeresultater vedrørende kommentarer til standarderne er der anvendt publikationer fra de fire store revisionshuse KPMG, Deloitte, Ernst & Young og PriceWaterhouseCoopers. De øvrige anvendte *keyword* gav mere begrænsede resultater, og det var derfor muligt at gennemgå alle artiklerne.

1.1.5.2 Litteraturens karakteristika

Følgende afsnit indeholder beskrivelse af karakteristik af den anvendte litteratur.

Litteraturen er inddelt i emner og udgivelsesår. Af tabel 1 fremgår det, at de artikler, der er anvendt, primært omhandler revision af regnskabsmæssige skøn. Tabel 2 viser, at de anvendte artikler er udgivet henover en årrække hvilket indikerer, at emnet fortsat er relevant og omtalt i litteraturen.

Tabel 1, Artikler fordelt på emne

Emne	Antal
Revisions- og regnskabsstandarder	3
Fortolkning af revisions- og regnskabsstandarder	5
Kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne	4
Videnskabsteori og metode	7
Revision af regnskabsmæssige skøn	4
I alt	23

(Kilde: Egen tilvirkning)

Tabel 2, Artikler sorteret på årstal

Årstal	Antal	Pct.
1994	1	4%
2006	1	4%
2008	2	9%
2009	2	9%
2011	1	4%
2012	1	4%
2014	3	13%
2015	1	4%
2016	2	4%
2017	1	9%
2018	3	9%
2019	2	4%
2020	3	4 %
I alt	23	100,00%

(Kilde: Egen tilvirkning)

1.1.5.3 Udvælgelsesmetode

Udvælgelsen af artiklerne involverede en sortering i forhold til relevans samt en kort gennemgang af abstrakter for artiklerne for at vurdere deres egnethed. Ved udvælgelsen af de artikler, hvor abstrakterne er gennemlæst, er de top 15-artikler, der var et resultat af de enkelte søgeord, blevet gennemgået. Det blev vurderet, hvorvidt artiklerne var i stand til at hjælpe med at besvare problemformuleringen, og om der er en "rød tråd" mellem alle de udvalgte artikler. Der er i alt udvalgt 13 artikler, vejledninger samt regnskabs- og revisionsstandarder, og derudover er der anvendt 6 bøger fra CBS' undervisning og bibliotek. I vores analyse er der også anvendt 2 kontrolrapporter fra Erhvervsstyrelsen og 2 kontrolrapporter fra Financial Report Council, som er den Britiske pendant til Erhvervsstyrelsen.

Den udvalgte litteratur er udgivet i forskellige akademiske journaler og faglige fora. I Tabel 3 er de journaler, som artiklerne er udgivet i, fremstillet. Derudover er der anvendt en del vejledning og kommentarer fra de fire store revisionshuse og kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne.

Tabel 3, Journaler hvor artiklerne er udgivet

Journal	Antal	Procent
Academica	1	9%
Accounting, Organizations and Society	3	4 %
Cengage Learning	1	4%
Deloitte	1	13%
Erhvervsstyrelsen	2	9%
Ernst & Young	2	4%
Financial Reporting Council	2	4%
Forenede Statsautoriseret Revisorer - FSR	1	4%
Global Perspective on Accounting Education	1	4%
Hans Reitzels Forlag	2	9%
Harvard Graduate School	1	4%
IASB	2	9%
IAASB	2	9%
Rosinante	1	4%
Samfunds litteratur	1	4%
I alt	23	100 %

(Kilde: Egen tilvirkning)

1.1.5.4 Den udvalgte litteratur

I følgende afsnit præsenteres den udvalgte litteratur, herunder relevansen af bøger, artikler og vejledninger i forhold til besvarelse af problemformuleringen. Der vil blive foretaget en vurdering af fordele og ulemper ved den valgte litteratur, metode og datagrundlag, kategorisering, reliabilitet og validitet.

1.1.5.5 Litteraturens relevans

Artiklerne omhandler alle regnskabsmæssige skøn samt revisionen heraf. Der er foretaget en opdeling af artiklerne i to kategorier: regnskabsmæssige skøn og revision af regnskabsmæssige skøn. Tabellen nedenfor indeholder en opdeling af artiklerne.

Tabel 4, Opdeling af artikler i kategorier

Kategori	Antal
Artikler	8
Bøger	6
Vejledninger	2
Kontrolrapporter	4
Standarder	3
I alt	23

(Kilde: Egen tilvirkning)

Litteraturen i kategorien "artikler" omhandler primært krav til revisorer i forbindelse med revision efter ISA 540, revisors professionelle skepsis, og hvad der anses som tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn. De anvendte bøger omhandler primært teorien bag udarbejdelsen af regnskabsmæssige skøn, samt hvilke revisionsprocedurer, revisor kan udføre i forbindelse med revisionen heraf. De anvendte vejledninger er udgivet af Deloitte, Ernst & Young og omhandler regnskabsaflæggelse inden for begrebsrammen IFRS 13. Kontrolrapporterne er udgivet af den danske Erhvervsstyrelse og redegør for de forhold, som tilsynsmyndigheden er blevet bekendt med i årene 2016 og 2017. Derudover er der anvendt kontrolrapporter fra de Engelske tilsynsmyndigheder, Financial Reporting Council, til at supplere de danske tilsynsmyndigheders rapporter. Rapporterne fra de Engelske tilsynsmyndigheder dækker årene 2015/16 og 2016/17.

1.1.5.6 Fordele og ulemper ved metoder og den valgte litteratur

Den anvendte litteratur fokuserer primært på regnskabsaflæggelse og revision af skøn efter amerikanske regnskabsstandarder (PCAOB) og internationale revisionsstandarder (ISA). Der kan derfor opstå nogle forskelle mellem standarderne, som anvendes i de udvalgte artikler og de danske revisions- og regnskabsstandarder. Det vurderes dog, at der er sammenfald mellem disse standarder, således at det muligt at drage paralleller imellem dem, idet der i de senere år er sket en assimilation mellem de amerikanske og europæiske revisions- og regnskabsstandarder, hvilket vurderes at ville fortsætte i fremtiden.

1.1.5.7 Kategorisering og litteratur overblik

Artiklerne er opdelt i kategorier og præsenteret i Tabel 5.

Tabel 5, Artikler i kategorier og beskrivelse heraf.

Emner	Litteratur	Beskrivelse af kategori
Revisions- og regnskabsstander	<ol style="list-style-type: none"> 1) IFRS 13 - Fair Value Measurement. <i>Fair Value Measurement.</i> 2) <i>ISA 540 (Revised).</i> 3) ISA 540 - Auditing Accounting Estimates. <i>Auditing.</i> 	Denne kategori indeholder selve revisionsstandarden ISA 540 og ISA 540 (Revised) samt regnskabsstandarden IFS 13.
Fortolkning af regnskabs- og revisionsstandarder	<ol style="list-style-type: none"> 1) Applying IFRS, IFRS accounting considerations of the coronavirus outbreak. 2) <i>Fair Value Measurement., EY.</i> 3) IFRS 13, Dagsværdimåling. 4) <i>ISA 540 (Revised) - At a Glance.</i> 	Denne kategori indeholder redegørelser for kommentar, bemærkninger og vejledning i forhold til udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn efter IFRS 13 og revisionen heraf ifølge ISA 540 og ISA 540 (Revised). Denne litteratur er med til at skabe en bedre forståelse af selve standarder og give vejledning til, hvordan standarderne overholdes i praksis.
Kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne	<ol style="list-style-type: none"> 1) Årlig redegørelser fra Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisor og revisorvirksomheder: Kvalitet kontrol 2016. 2) Årlig redegørelser fra Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisor og revisorvirksomheder: Kvalitet kontrol 2017. 3) FRC Audit Quality Inspections: Annual Report 2014/2015. 	Denne kategori indeholder kontrol rapporterne fra det danske Erhvervsstyrelsen og det britiske Financial Reporting Council. Rapporterne beskriver de anmærkninger, som tilsynene har haft til revisor og revisionsvirksomhederne i forbindelse med kontrol. De britiske rapporter er medtaget, da de britiske revisorer og revisorvirksomheder er underlagt de samme revisionsstandarder som de danske.
Videnskabsteori og metode	<ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Den skinbarlige virkelighed - Vidensproduktion i samfundsvidenskaberne.</i> 2) <i>Det kvalitative interview.</i> 3) <i>Research Methods - The Essential Knowledge Base.</i> 4) <i>Some Guidance on Doing Literature Review.</i> 5) <i>Spørgsskemaundersøgelser - Fra konstruktion af spørgsmål til analyse af svarene.</i> 6) <i>Valg der skaber viden - Om samfundsvidenskabelige metoder.</i> 7) <i>Videnskabsteori for begynder.</i> 	Denne kategori indeholder litteratur vedrørende videnskabsteori og metode. Litteraturen anvendes til at underbygge vores videnskabsteoretiske standpunkt samt de metoder, der er anvendt til indsamling af empiri og opgavens opbygning.

Revisions af regnskabsmæssige skøn	<ol style="list-style-type: none"> 1) <i>A practitioners perspective: 2014 AOS Conference on Accounting Estimates.</i> 2) <i>Auditors' comfort with uncertain estimates: More evidence is not always better.</i> 3) <i>Construal instructions and professional skepticism in evaluating complex estimates.</i> 4) Reading and Understanding Academic Research in Accounting: a Guide for Students. 	Denne kategori omhandler, hvordan revisor skal forholde sig til regnskabsmæssige skøn, herunder dagsværdi, ansættelse, samt hvordan revisor opnår tilstrækkelig revisionsbevis. Litteraturen indeholder undersøgelser, der tidligere er udført med henblik på at forbedre kvaliteten af revisionen af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540.
------------------------------------	--	--

(Kilde: Egen tilvirkning)

1.1.5.8 Validitet og reliabilitet

Den anvendte litteratur er fra tidsskrifter, anerkendte revisionsvirksomheder samt danske og britiske Erhvervsstyrelsen. De beskæftiger sig alle med revision og regnskab, enten som forskning, erhverv eller kontrolmyndighed. Målgruppen for litteraturen vurderes at være revisorer og regnskabsaflæggere, der beskæftiger sig med regnskabsmæssige skøn. Derudover er artiklerne fra revisionsinstitutter blevet *peer reviewed*² af forskere med viden inden for området. Vejledninger og kommentarer, der er anvendt i opgaven, er udgivet af verdens fire største revisionshuse. De er alle anerkendt i hele verden for høj kvalitet i udførelsen af deres revisorerhverv. Der er anvendt kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne i Danmark og England. Tilsynsmyndighederne har en særlig indsigt i de standarder, der anvendes i forbindelse med revision. Det er derfor vurderet, at den anvendte litteratur har validitet i henhold til besvarelse af opgavens problemformulering.

Litteraturens reliabilitet vurderes som værende god, idet kilderne er pålidelige som følge af, at det er videnskabelige artikler fra internationalt anerkendte journaler og vejledninger udarbejdet af verdens anerkendte revisionsvirksomheder med kendskab til de internationale standarder. De kontrolrapporter, der er anvendt, kommer fra begge lande, hvor der er lav korruption blandt offentlige embedsmænd, og det vurderes derfor, at der ikke er noget umiddelbart incitament til, at rapporterne ikke skulle afspejle de faktiske forhold.

² *Peer review* af en videnskabelig artikel foretages, når en forsker har indsendt sin artikel til et anerkendt tidsskrift. Redaktøren af tidsskriftet sender derefter artiklen videre til bedømmelse (*peer review*), hvor 1-3 forskere indenfor samme forskningsfelt som forfatteren vurderer artiklen.

1.1.5.9 Konklusion på litteraturanalyse

Undersøgelsen af litteraturen i denne opgave viste, at revisioner af regnskabsmæssige skøn fortsat er et omdiskuteret emne i det internationale forum, idet der fortsat udgives megen litteratur indenfor området. Finansielle kriser og konkurser har gjort lovgiverne mere opmærksomme på behovet for regulering, og som følge heraf er der vedtaget mere og mere omfattende standarder. Revisorer vælger derfor i højere grad en mere mekanisk tilgang i deres revisioner fremfor at anvende deres professionelle skepsis. Den professionelle skepsis er et vigtigt redskab, som revisorer skal anvende i forbindelse med revision, og lovgivningen opfordrer også hertil. Litteraturen viser derfor et behov for, at revisor udviser en øget professionel skepsis.

Vi har i foregående afsnit beskæftiget os med de indledende dele af dette speciale. Dette danner fundamentet for vores problemformulering og underspørgsmål. Det konkluderes også, at den indsamlede litteratur og de anvendte kendelser, rapporter og vejledninger har validitet og reliabilitet i forhold til besvarelsen af specialets problemformulering og underspørgsmål.

1.6 Begreber, definitioner og forkortelser

Nedenstående afsnit har til formål at beskrive begreber, definitioner og forkortelser, som vil blive anvendt gennem dette speciale. Dette er gjort for at give læseren en beskrivelse, men også således, at læseren kan vende tilbage til dette afsnit.

1.1.5.10 Regnskabsstandarder:

Regnskabsstandarder – også kaldet *International accounting standards* (IAS) eller *International Financial Reporting Standards* (IFRS) – er en række internationale anerkendte standarder, som har til formål at regulere, hvilke krav der er til den finansielle rapportering, indregning og måling.

1.1.5.11 Revisionsstandarder:

Revisionsstandarder – også kaldet *International Standards on Audit* (ISA) – er en række internationalt anerkendte standarder, som regulerer, hvilke krav der er til revisor i forbindelse med revisionen, og hvilken påtegning der skal gives på den finansielle rapportering.

1.1.5.12 Regnskabsmæssige begrebsrammer:

Den regnskabsmæssige begrebsramme har til formål at fastlægge rammerne for en lang række regnskabsmæssige formål, definitioner og koncepter. Som ordet selvsagt siger, så er der tale om en ramme, som forudsætter og giver guidance på følgende:

- Formål med regnskabsaflæggelse.
- Sikring af, at regnskabsinformationen er nyttig, hvor der lægges vægt på, at regnskabsinformationen er:
 - o Relevant og pålidelig, samt.
 - o Sammenlignelig, verificerbar, rettidig og forståelig.
- Afgrænsning af den regnskabsaflæggende enhed.
- Definitioner på: Aktiver, forpligtelser, egenkapital og kostindregning.
 - o Ydermere tilhørende retningslinjer for ovenstående.
- Indregningskriterier samt retningslinjer for, hvornår balanceposter udgår.
- Vejledning og grundlag for måling, samt hvordan disse anvendes. Der er her tale om følgende målegrundlag:
 - o Kostpris.
 - o Amortiseret kostpris.
 - o Historisk kostpris.
 - o Dagsværdi.
 - o Værdi ved brug.
 - o Værdi under opførsel.
- Vejledning og begreber vedrørende præsentation og oplysninger i årsregnskabet.
- Vejledning og begreber vedrørende kapital og kapitalvedligeholdelse.

Begrebsrammen blev senest opdateret i 2018 af IASB, som udsteder internationale standarder. Begrebsrammen er tiltænkt som et sæt retningslinjer og har ikke forrang over specifikke krav i enkelte standarder. Begrebsrammen er derfor et basalt fundament for alle (IASB's hjemmeside).

1.1.5.13 Dagsværdimålinger:

Dagsværdimålinger er, når et aktiv måles til den markedsværdi, som aktivet vil blive handlet til mellem to uafhængige parter på en given dato. Et eksempel på et aktiv, der ofte indregnes til dagsværdi, er investeringsejendomme. Dagsværdien fastsættes ofte via observationer fra et

aktivt marked eller nogle anerkendte værdiansættelsesmodeller som f.eks. DCF-modellen (Discounted Cash Flow).

1.1.5.14 Tilsynsmyndighedernes kvalitetskontrol:

I Danmark udfører den danske Erhvervsstyrelsen kvalitetskontrol i de danske revisionsvirksomheder. Kvalitetskontrollens formål er at vurdere revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem samt revisorlovens krav til uafhængighed og kvalitet i forbindelse med afgivelse af erklæringer med sikkerhed (Erhvervsstyrelsen, 2019). De fleste lande i verden har en form for tilsynsmyndighed, der fører opsyn med revisionsvirksomhederne i landet. I USA er det PCAOB, der foretager kvalitetskontrol af de finansielle rapporter for børsnoterede virksomheder og revisorarbejde i forbindelse med revisionen heraf (PCAOB, 2019).

1.1.6 Forkortelser

For overskuelighedens skyld er der nedenfor oplistet de forkortelser, som dette speciale vil gøre brug af:

Tabel 6, Forkortelser.

<u>Forkortelse:</u>	<u>Beskrivelse:</u>
BIG4	The Big Four: Deloitte, PwC, EY & KPMG
IAS	International Accounting Standards
IFRS	International Financial Reporting Standards
ISA	International Standards of Audit
IASB	International Accounting Standards Board
FASB	Financial Accounting Standard Board
IFAC	International Federation of Accountants
IAASB	International Auditing and Assurance Standards Board
PCAOB	Public Company Accounting Oversight Board
Godkendt revisor	Statsautoriseret eller registreret revisor
PIE	Public Interest Entities

ÅRL	Årsregnskabsloven
PIOB	Public Interest Oversight Board

(Kilde: Egen tilvirkning)

1.7 Afgrænsning

For at kunne svare nøjagtigt og fyldestgørende på vores problemfelt har det været nødvendigt at foretage afgrænsninger i dette speciale. Specialet er opbygget efter problemformuleringen og tilhørende underspørgsmål, hvorfor det er naturligt, at der i indledningen til kapitler og afsnit bliver afgrænset, hvor det er relevant. Der har dog været behov for overordnede afgrænsninger, som bliver foretaget nedenfor.

Opgaven tager udgangspunkt i danske og europæiske standarder. Årsagen til dette er, at der kan være lokale krav, som er mindre lempelige end ISA standarderne. Derfor vil opgaven fokusere på danske revisionsvirksomheder samt de gældende regler i EU. Dog vil der blive draget paralleller til undersøgelser i andre lande såsom UK. Dette gøres, da standarder i f.eks. UK eller lignende vil være tilnærmelsesvist det samme som i Danmark og resten af Europa. Der vil blive taget udgangspunkt i IFRS fortolkning af regnskabsmæssige skøn til dagsværdi, da disse finansielle rapporteringsreguleringer gælder i EU og er sammenlignelige med reglerne i Danmark.

Dette speciale vil tage udgangspunkt i ÅRL, ISA 540, ISA 540 (Revised) og IFRS 13. Grundet opgavens omfang vil der ikke tages udgangspunkt i andre estimater end dagsværdier efter IFRS 13, og derudover vil det primære fokusområde være revision efter reglerne i ISA 540 samt ISA 540 (Revised). Årsagen til dette er, at det ville være for omfangsrigt at medtage alle estimater og standarder for revisioner af disse fra andre dele af verden.

Ved gennemgang af og kendelser fra Revisornævnet afgrænser vi os til kun at se på kendelser inden for perioden 2014-2020. Dette gør vi, da opgaven tager afsæt i ISA 540 og ISA 540 (Revised), som er gældende fra henholdsvis 2010 og 2020 og frem. Da kendelserne ikke er tilgængelige i elektronisk format før 2014, er perioden for de kendelser, der er anvendt, afgrænset hertil. Det er vurderet, at ved at medtage ældre kendelser vil vores analyse ikke være i stand til at forklare de fejl og mangler, som der er i revisors dokumentation på nuværende tidspunkt, men nærmere til at forstå, hvad revisor skulle have gjort på daværende tidspunkt.

Der afgrænses ydermere ved, at det forudsættes, at læserne af opgaven har en forståelse for regnskab og revision i en sådan grad, at denne forstår den grundlæggende information vedrørende basale regnskabskrav, revisionskrav og bogføring. Det forudsættes også, at læser har kendskab til almindelige regnskabs- og revisionsbegreber og termer, som anvendes indenfor faget. Derudover forudsættes det ligeledes, at læser forstår de grundlæggende sammenhænge mellem ISA og IFRS samt ÅRL. Ved mere komplekse og specifikke sammenhænge vil dette blive gennemgået i de enkelte afsnit. Dette gøres grundet specialets omfang.

Analysen af kontrolrapporter forholder sig ikke til, hvorvidt der er en statistisk signifikant udvikling i andelen af anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen i forbindelse med kvalitetskontrollen. Analysen fokuserer på udviklingen, uanset om den er signifikant, da revisor som udgangspunkt skal bestræbe sig på ikke at få nogen anmærkninger i forbindelse med kvalitetskontrol, og enhver stigning vurderes derfor som signifikant uanset omfanget og karakter.

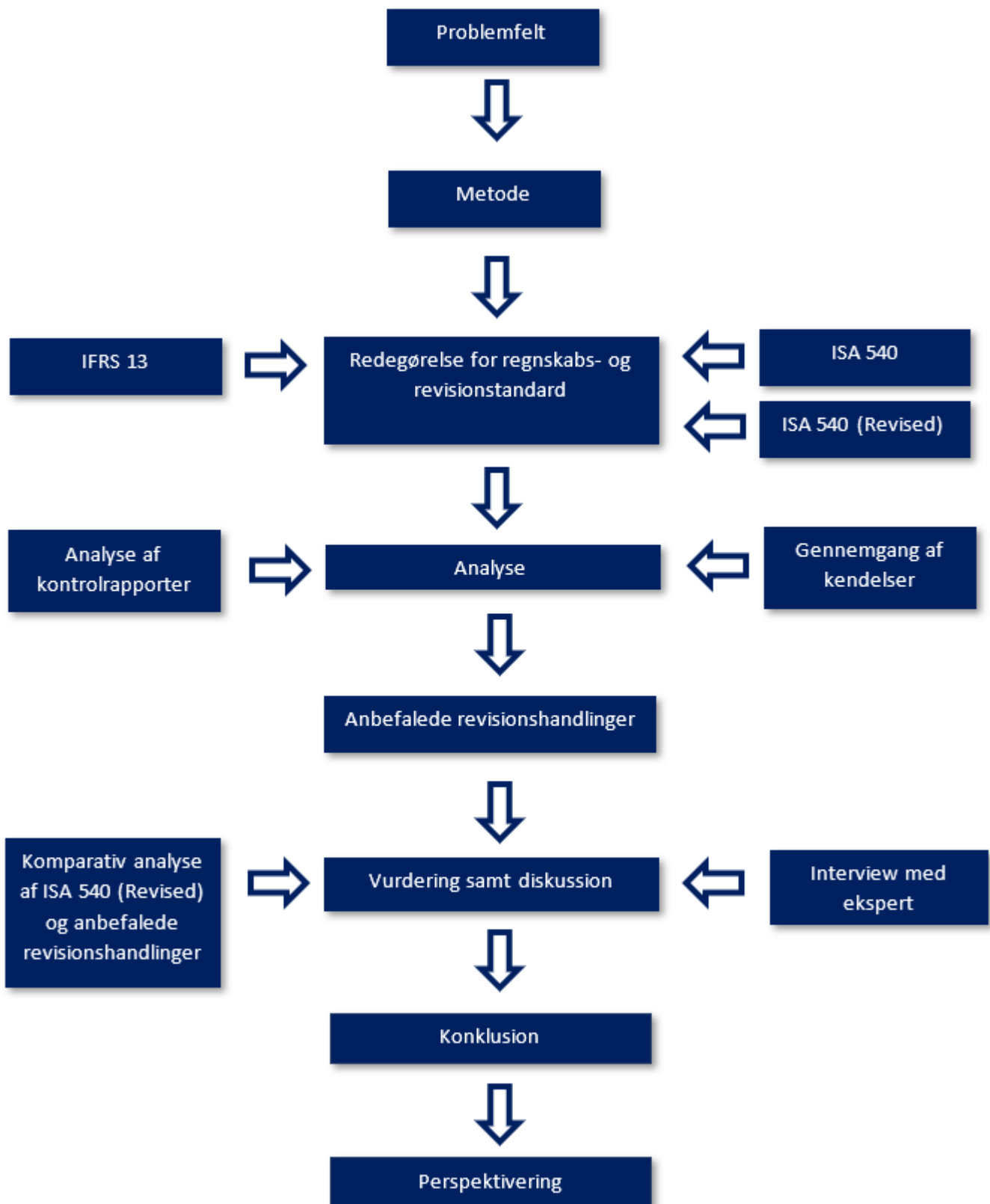
Specialet vil primært være fokuseret omkring revisorerne synspunkter på estimer efter ISA 540 og IFRS 13 og behandler de udfordringer, revisorerne oplever på samme tidspunkt som udarbejdelsen af dette speciale.

1.8 Designfigur

For at give læseren et bedre overblik og et naturligt flow er der lavet en grafisk illustration af specialets udformning. Dette ses ved nedenstående designfigur, som er opdelt som følger:

1. Indledning: Problemfelt og metode.
2. Redegørende niveau: Redegørelse for IFRS 13, ISA 540 og ISA 540 (Revised) samt identifikation af problemstillinger.
3. Analyserende niveau: Gennemgang af kvalitetsrapporter fra tilsynsmyndighederne og kendelser samt udarbejdelse af anbefalede revisionshandling.
4. Vurderende niveau: Vurdering af anbefalede revisionshandling gennem interview, samt paralleller mellem anmærkninger i kontrolrapporterne og ISA 540 (Revised).
5. Konklusion og perspektivering.

Figur 2, designfigur.

(Kilde: Egen tilvirkning)

2 IFRS 13 som begrebsramme

Dette afsnit markerer påbegyndelsen på den redegørende del af dette speciale. For at kunne besvare vores problemformulering har vi opstillet en række underspørgsmål, som danner fundamentet for besvarelsen af vores problemformulering. Det første underspørgsmål er:

"Hvilke krav er der til udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn under IFRS 13 som begrebsramme?"

IFRS 13 er udarbejdet af *International Accounting Standards Boards* 11 maj 2011. Standarden definerer en fælles begrebsramme for dagsværdi på tværs af alle IFRS standarder og bestemmer, hvilke oplysningskrav der stilles i forbindelse med dagsværdimålinger. Der er kun nogle få standarder, hvor IFRS ikke finder anvendelse i forbindelse med indregning og måling samt oplysningskrav. IFRS 13 bestemmer således ikke, hvornår et aktiv eller en forpligtigelse skal måles til dagsværdi, men hvorledes (Deloitte, 2016).

2.1 Definition af dagsværdi

I IFRS 13 defineres dagsværdi som den pris, der vil blive opnået ved salg af et aktiv eller overtagelse af en forpligtigelse mellem to uafhængige markedsdeltagere på målingstidspunktet. Der er dermed tale om en markedsbaseret tilgang, og målingen foretages derfor på baggrund af markedsforhold og ikke virksomhedsforhold. Det betyder, at dagsværdiansættelsen sker ud fra de forudsætninger, som en uafhængig markedsdeltager vil anvende i forbindelse med værdiansættelse af aktivet. Derfor har virksomhedens intentioner ikke nogen påvirkning på et aktiv eller en forpligtigelsesdagsværdi, når denne skal opgøres (Deloitte, 2016; IFRS 13, afsnit 9-10).

2.2 Aktiver og forpligtelser

Da dagsværdimålinger efter IFRS 13 tager udgangspunkt i et specifikt aktiv eller en forpligtigelse, er det derfor nødvendigt at tage aktivet eller forpligtigelsens karakteristika i betragtning. Disse karakteristika skal dog kun medtages i vurderingen af dagsværdien, hvis de også vil være medtaget af en uafhængig markedsdeltager. Et par eksempler på særlige karakteristika kan være følgende:

- Tilstanden og placeringen af et aktiv.
- Restriktioner på salg eller brug af aktiver.

Her kan man f.eks. tænke på en investeringsejendom. Den samme ejendom vil have to vidt forskellige værdier, alt efter om de er placeret i centrum af København eller lidt uden for Vejle.

På samme måde kan en ejendom på den samme placering have to vidt forskellige værdier alt efter ejendommens stand. Et aktiv eller en forpligtigelse skal måles som et enkeltstående aktiv eller en gruppe af aktiver, også kaldet *Cash Generating Units* (CGU'er). Hvorvidt et aktiv eller en forpligtigelse skal måles enkeltvis eller i grupper afgøres af dens *unit of account*, som er bestemt i de enkelte IFRS standarder (IFRS 13, afsnit 11-14).

2.3 Transaktionen

Ved dagsværdimåling efter IFRS 13 antages det, at transaktioner vedrørende aktiver og passiver foregår på en ordnet måde. Det betyder, at transaktionen foretages mellem frie markedsdeltagere og under de markedsforhold, som eksisterer på datoen for målingen. Det kan være muligt, at det samme aktiv har to forskellige priser på to forskellige markeder. I sådanne tilfælde skal prisen på det primære marked anvendes. Hvis det ikke er muligt at identificere det primære marked, skal prisen på det mest fordelagtige marked anvendes.

2.3.1 Det primære marked

Det primære marked er det marked, som virksomheden normalt vil anvende i forbindelse med salg af aktiver eller overdragelse af forpligtelser, medmindre der er andet, som indikerer, at det ikke er det primære marked, som f.eks. aktivitet og handelsvolumen.

2.3.2 Det mest fordelagtige marked

Hvis det ikke er muligt at identificere det primære marked, skal dagsværdien opgøres med udgangspunkt i det mest fordelagtige marked. Det mest fordelagtige marked er det marked, hvor beløbet maksimeres, og som virksomheden opnår ved salg af aktivet – eller hvor det beløb, som virksomheden opnår ved overtagelse af forpligtelsen, minimeres.

Ved opgørelse af dagsværdien skal det primære marked altid anvendes, selvom der kan opnås en højere værdi ved at anvende det mest fordelagtige marked. Dette gælder, uanset om der er tale om en direkte observation eller en estimeret værdi på baggrund af værdiansættelsesteknikker. Det er derfor vigtigt, at det primære marked identificeres korrekt, da det ellers kan lede til en forkert dagsværdi. Det er derfor vigtigt at identificere det primære marked. Fastlæggelsen af det primære marked eller mest fordelagtige marked skal tage udgangspunkt i den enkelte virksomhed og kan derfor variere alt efter aktivet eller forpligtelsen og virksomhedens adgang til markederne. Dagsværdien for identiske aktiver kan derfor være forskellige alt efter virksomhedens adgang til de forskellige markeder (Deloitte, 2016; IFRS 13, afsnit 15-21).

2.4 Markedsdeltagerne

Dagsværdien for et aktiv eller en forpligtelse skal ifølge IFRS 13 opgøres ud fra, hvad en markedsdeltager er villig til at betale for aktivet eller forpligtelsen. Når en virksomhed skal udlede de forudsætninger, som en uafhængig markedsdeltager vil anvende, er det ikke forudsætninger for en specifik markedsdeltager. Det er derimod de generelle forudsætninger, som en markedsdeltager vil anvende i forbindelse med værdiansættelsen af aktiv eller forpligtelse. Derfor er der ikke tale om en specifik markedsdeltager, som vil betale en bestemt pris, men om den pris, som det marked generelt vil betale for aktivet eller forpligtelsen (Ernst & Young, 2012; IFRS 13, afsnit 22-23).

2.5 Prisen

Ved et salg eller overtagelse af en forpligtelse er der ofte en række transaktionsomkostninger forbundet hermed. Ved fastsættelse af dagsværdien under IFRS 13 skal der ikke reguleres for transaktionsomkostninger. Det skyldes, at transaktionsomkostningerne som udgangspunkt ikke er et karakteristika for det enkelte aktiv eller forpligtelse, men er afhængige af, hvordan virksomheden gennemfører en transaktion. Dette gør sig som udgangspunkt også gældende for transportomkostninger, medmindre det er nødvendigt at afholde transportomkostninger, for at aktivet kan komme frem til det primære eller mest fordelagtige marked. Et eksempel på dette kunne være olie, idet prisen for olie som regel er angivet, alt efter hvilken havn den skal leveres i (IFRS 13, afsnit 24-26).

2.6 Anvendelse

Udover finansielle anlægsaktiver finder IFRS 13 også anvendelse på tre områder, som kræver særlige overvejelser (IFRS 13, afsnit 27-30):

- Ikke-finansielle aktiver.
- Forpligtelser og virksomhedens egenkapitalinstrumenter.
- Afledte finansielle aktiver og forpligtelser.

2.6.1 Ikke-finansielle aktiver

Ikke-finansielle aktiver omfatter anlægsaktiver, som er indregnet til dagsværdi. Når anlægsaktiver indregnes til dagsværdi, er det på baggrund af de fremtidige pengestrømme, som vil tilflyde virksomheden ved den højeste og bedste anvendelse af aktivet eller ved at sælge aktivet til en anden uafhængig markedsdeltager. Ved den bedste og højeste anvendelse skal der tages højde for aktivets fysiske begrænsninger i anvendelse, juridiske begrænsninger

og økonomiske muligheder. Tages der udgangspunkt i en ejendom, skal der tages højde for ejendommens størrelse, placering, byplan eller omkostninger ved ombygningen af ejendommen.

En virksomhedsanvendelse af et aktiv antages som udgangspunkt at være den højeste og bedste anvendelse, medmindre andet indikeres. En virksomhed kan vælge at anskaffe et aktiv som en del af en defensiv strategi for at gøre aktivet utilgængeligt for en konkurrent. Det kan medføre, at selskabets anvendelse af aktivet ikke er den højeste og bedste. I sådanne tilfælde skal aktivets dagsværdi ansættes ud fra den anvendelse af en markedsdeltager, som maximerer de fremtidige pengestrømme (Deloitte, 2016; IFRS 13, afsnit 31-33).

2.6.2 Forpligtelser og virksomhedens egenkapitalinstrumenter

Under IFRS 13 antages det, at en finansiel og ikke-finansiel forpligtigelse eller et egenkapitalinstrument overføres til en markedsdeltager på dagen for dagsværdimålingen. Ved overførsel af en forpligtigelse eller et egenkapitalinstrument anvendes følgende forudsætning:

- Forpligtigelsen forbliver ubetalt og skal indfries af den markedsdeltager, som overtager forpligtigelsen til fulde.
- Virksomhedens egenkapitalinstrument forbliver ubetalt, og markedsdeltageren overtager rettigheder og forpligtelser forbundet med egenkapitalinstrumentet.

Er der ikke nogen observerbare markeder, som kan anvendes til værdiansættelsen af forpligtigelsen eller egenkapitalinstrumentet, kan der anvendes en observerbar markedsværdi af forpligtigelsen eller egenkapitalinstrumentet, der holdes som et aktiv af en uafhængig markedsdeltager. Uanset hvordan virksomheden værdiansætter forpligtigelsen eller egenkapitalinstrumentet, skal der anvendes så mange observerbare input som muligt og så få ikke-observerbare input som muligt. Dagsværdien af en forpligtelse eller et egenkapitalinstrument skal afspejle effekten, en risiko, der er forbundet med forpligtigelsen. Risikoen for misligholdelse i forbindelse med en forpligtelse inkluderer virksomhedens egen kreditrisiko, men er ikke begrænset hertil. En virksomhed skal tage højde for effekten af dens kreditrisiko (kreditværdighed) i alle perioder, hvor forpligtelsen måles til dagsværdi, fordi de, der holder virksomhedens forpligtelser som aktiver, ville tage højde for effekten af virksomhedens kreditværdighed, når de estimerer de priser, de er villige til at betale for forpligtigelsen eller egenkapitalinstrumentet (Ernst & Young, 2012; IFRS 13, afsnit 34-41).

2.6.3 Afledte finansielle instrumenter

En virksomhed, der er i besiddelse af en gruppe finansielle aktiver og finansielle forpligtelser, er eksponeret for markedsrisici og kreditrisikoen for hver af modparterne jævnfølge IFRS 7. Hvis virksomheden administrerer en gruppe finansielle aktiver og finansielle forpligtelser på grundlag af dets netto eksponering for enten markedsrisici eller kreditrisiko, har virksomheden mulighed for at anvende undtagelsen i IFRS 13 vedrørende måling til dagsværdi. Denne undtagelse tillader en virksomhed at måle dagsværdien af en gruppe finansielle aktiver og finansielle forpligtelser på basis af den pris, der ville blive modtaget for at sælge en lang nettoposition (dvs. et aktiv) for en bestemt risikoeksponering – eller betalt for at overføre en kort nettoposition (dvs. en forpligtelse) for en bestemt risikoeksponering. Dette er under forudsætning af, at markedsforhold og transaktion sker mellem markedsdeltagere på datoen for målingen under aktuelle markedsforhold. Derfor skal en virksomhed måle dagsværdien af en gruppe finansielle aktiver og finansielle forpligtelser konsekvent med, hvordan markedsdeltagere ville prissætte netto risikoeksponeringen på datoen for dagsværdi-målingen (IFRS 13, afsnit 48-49).

2.7 Dagsværdi ved første indregning

Ved første indregning under IFRS 13 skal virksomheden vurdere, hvorvidt transaktionsprisen svarer til dagsværdien. Der kan være en række faktorer, som indikerer, at transaktionsprisen ikke er et udtryk for dagsværdien af et aktiv eller en forpligtelse.

Hvis transaktionen er indgået mellem nærtstående parter, indikerer det, at transaktionsprisen ikke er et udtryk for dagsværdien. Selvom transaktionsprisen kan anvendes som et input til dagsværdiansættelsen, skal det stadig dokumenteres, at transaktionen er indgået på markedsvilkår. Transaktionsprisen kan være indgået under pres eller tvang. Det kan være, at sælgeren er i økonomiske vanskeligheder og derfor er tvunget til at sælge et aktiv til en lavere pris en dagsværdien. Et aktiv eller en forpligtelse kan være en del af en samlet transaktion, og der kan derfor være opnået en rabat i forbindelse med anskaffelse af en gruppe aktiver eller forpligtelser. Skal aktiverne eller forpligtelserne efterfølgende måles enkeltvis, vil der være en forskel mellem transaktionsprisen og dagsværdien. Derudover kan der også være en forskel mellem transaktionsprisen og dagsværdien, hvis aktivet eller forpligtelsen er anskaffet på et andet marked end det primære marked (IFRS 13, afsnit 57-60).

2.8 Værdiansættelsesteknikker og input

Der er en række anerkendte værdiansættelsesteknikker og input, som kan anvendes i forbindelse med dagsværdiansættelse af aktiver og forpligtelser under IFRS 13. Nogle metoder

er mere komplekse end andre, og valg af værdiansættelsesmetode afhænger af, hvilket aktiv der skal værdiansættes. Det er følgende værdiansættelsesteknikker, der kan anvendes under IFRS 13:

- Markedsmetoden.
- Omkostningsmetoden.
- Indkomstmetoden.
- Dagsværdimetoden.

Alle metoderne finder anvendelse inden for forskellige områder, det er dog primært markedsmetoden, indkomstmetoden og dagsværdimetoden, der anvendes, idet det i mange tilfælde er mere besværligt at estimere, hvad det vil koste en genanskaffe et aktiv eller en forpligtigelse på datoen for dagsværdimålingen.

2.8.1 Markedsmetoden

Ved anvendelse af markedsmetoden værdiansættes et aktiv eller en forpligtigelse ud fra en observerbar pris og andre input fra et aktivt marked for et identisk eller sammenligneligt aktiv eller forpligtigelse. De øvrige markedinputs kan bl.a. bestå af omsætning og EBIDA multipler. Multiplerne er nogle gange anvendt i intervaller, som sammenlignes med lignende aktiver og forpligtelser.

2.8.2 Omkostningsmetoden

Ved anvendelse af omkostningsmetoden opgøres dagsværdien på baggrund af de omkostninger, der vil skulle afholdes for at genanskaffe aktivet på balancedagen. Der skal tages højde for det fysiske slid, funktionstab som følge af teknologisk forældelse samt eksterne påvirkninger af aktivet eller forpligtelsen siden anskaffelsen.

2.8.3 Indkomstmetoden

Når indkomstmetoden anvendes, konverteres fremtidige pengestrømme til en nutidsværdi for et aktiv eller en forpligtigelse. Nogle af de mest anvendte indkomstmodeller til beregning af dagsværdien af et aktiv eller en forpligtigelse er Nutidsværdi Teknikker, Optionsprisfastsættelses-modeller og *Multi-Period Excess Earnings* modellen.

Når virksomheden har valgt, hvilken model der skal anvendes i forbindelse med opgørelsen af dagsværdien for aktiver og forpligtelser, skal de mest relevante og valide input anvendes.

I forbindelse med opgørelsen af dagsværdien for aktiver og forpligtelser indgår følgende input:

- En estimeret fremtidig pengestrøm fra aktivet eller forpligtelsen.
- De forventede variationer, der måtte være i forbindelse med mængden og timingen af de fremtidige pengestrømme.
- Det afkast, som en investor kan forvente at få i forbindelse med en risikofri investering, altså den risikofri rente.
- Det afkast, som en investor kan forvente at få i forbindelse med en risikofyldt investering, altså risikopræmien.

Derudover skal der tages højde for de øvrige forhold, som en uafhængig markedsdeltager vil medtage i sin dagsværdiurdering. Er der tale om en forpligtelse, skal der tages højde for selskabets egen kreditrisiko (IFRS 13, afsnit 61-66).

2.8.4 Risiko og usikkerhed

En dagsværdimåling er generelt lavet under en antagelse af en generel usikkerhed. Det skyldes, at de fremtidige pengestrømme og timingen heraf er estimeret. Selv når der foreligger en kontraktlig aftale for pengestrømmenes størrelse og timing, er der et vist element af usikkerhed. Den risikopræmie, som medtages i forbindelse med dagsværdiansættelsen, skal være et udtryk for den risikopræmie, som en markedsdeltager vil forvente ved investering i et tilsvarende aktive eller overtagelse af en tilsvarende forpligtelse. (IFRS 13, afsnit B15-B17).

2.9 Dagsværdi-hierarkiet

For at gøre dagsværdimålingerne mere sammenlignelige og sikre en konsistent udarbejdelse er de forskellige typer af input opdelt i et hierarki på tre niveauer. I hierarkiet prioriteres de noterede priser på et aktivt marked for sammenlignelige aktiver og forpligtelser højest. De inputs, som prioriteres lavest i hierarkiet, er ikke-observerbare inputs. I forbindelse med dagsværdiansættelsen af et aktiv eller en forpligtelse kan der indgå inputs fra flere niveauer. I sådanne tilfælde kategoriseres den samlede værdiansættelse ud fra det laveste niveau af inputs, som er anvendt. Hvis den opgjorte dagsværdi efterfølgende reguleres med et input, som er ikke observerbart (niveau 3), og det påvirker dagsværdien betydeligt, vil værdiansættelsen som helhed også være kategoriseret som niveau 3 (IFRS 13, afsnit 72-75).

2.9.1 Niveau 1

Inputs, der tilhører kategorien niveau 1, er noterede priser på et aktivt marked for et identisk aktiv eller forpligtigelse på datoen for måling. Den noterede pris repræsenterer som udgangspunkt den mest pålidelige værdi og skal derfor ikke reguleres efterfølgende (IFRS 13, afsnit 76-80).

2.9.2 Niveau 2

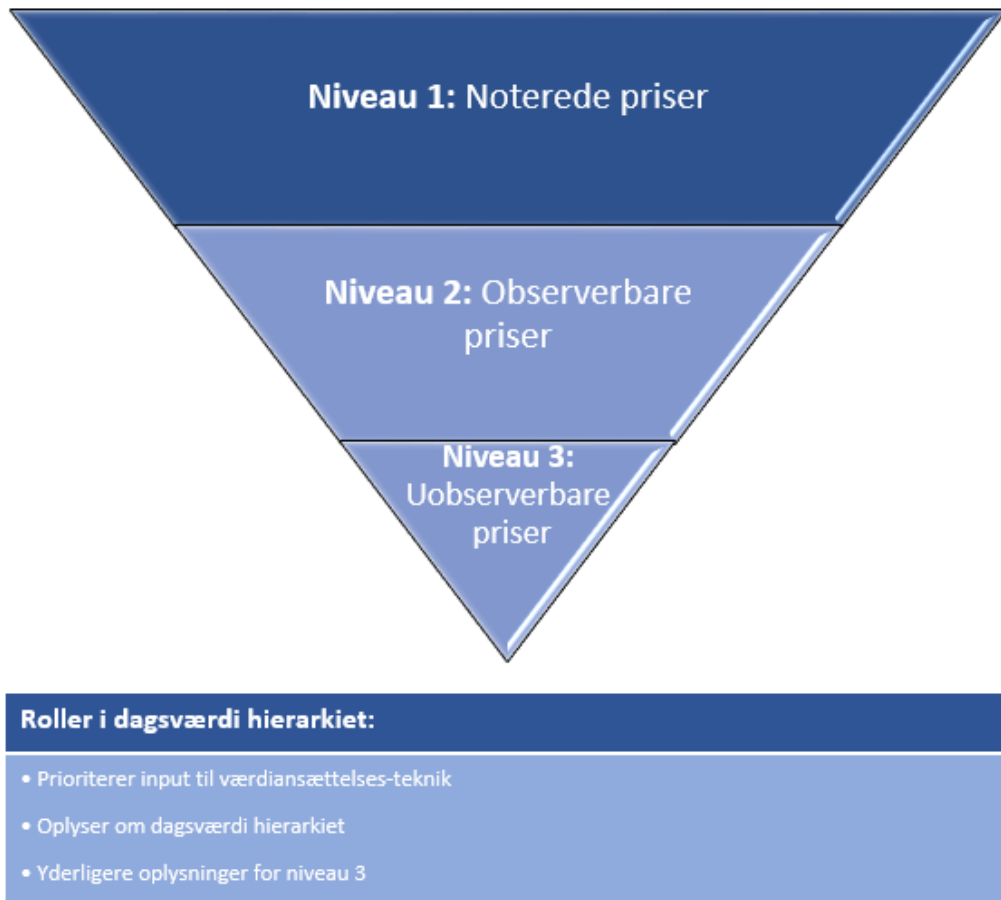
Inputs tilhørende kategorien niveau 2 er noterede priser på et aktivt marked for et lignende aktiv. Det kan også være noterede priser for et identisk aktiv, som handles på et inaktivt marked. Der er her tale om observerbare input, der som udgangspunkt ikke er omfattet af niveau 1, da der ikke er identiske aktiver eller forpligtelser, eller der ikke eksisterer et aktivt marked. Der kan forekomme justeringer til de noterede priser under niveau 2 alt efter stand og placering, sammenlignelighed og aktivitet på markedet (IFRS 13, afsnit 81-85).

2.9.3 Niveau 3

Inputs, der tilhører kategorien niveau 3, er alle ikke-observerbare inputs. De ikke-observerbare inputs skal kun anvendes i forbindelse med dagsværdiansættelsen, hvis der ikke er nogen observerbare inputs tilgængelige. En virksomhed skal udarbejde ikke-observerbare inputs på baggrund af den bedste information, der er tilgængelig under omstændighederne, hvilket også omfatter virksomhedens egne data. Der skal dog foretages en justering af de anvendte informationer, hvis der er tydelige indikationer på, at en markedsdeltager ville anvende andre data, eller virksomheden har adgang til noget specifikt, som øvrige markedsdeltagere ikke har, for eksempel synergier (IFRS 13, afsnit 86-90).

De tre dagsværdi-niveauer er også illustreret i nedenstående figur.

Figur 3, dagsværdi hierarkiet.

(Kilde: IFRS 13 & egen tilvirkning)

2.9.4 Sammenligning af IFRS 13 og IAS 40

De kendelser, der er anvendt i specialet, er baseret på kendelser fra det danske Revisornævn. Kendelserne omhandler derfor primært anmærkninger i forbindelse med revisionen af regnskaber aflagt i henhold til årsregnskabsloven. Den danske årsregnskabslov tager udgangspunkt i bl.a. IAS 40, hvor der er en overensstemmelse mellem dagsværdibegrebet i IFRS 13. De tre dagsværdi-hierarkier anvendes blandt andet også i IAS 40. (IAS 40, afsnit 5).

2.10 Delkonklusion

I forbindelse med vores undersøgelse af nedenstående problemformulering kan følgende konkluderes:

"Hvilke krav er der til udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn under IFRS 13 som begrebsramme?"

Ved indregning og måling af aktiver og forpligtelser til dagsværdi efter IFRS 13 er der en række krav, der skal overholdes. Ved indregning af aktiver eller forpligtelser til dagsværdi for første gang skal det vurderes, hvorvidt transaktionsprisen svarer til dagsværdien. Er transaktionen indgået mellem nærtstående parter, er transaktionsprisen ikke et udtryk for dagsværdien. Transaktionsprisen mellem nærtstående parter kan anvendes som input til dagsværdi, men det skal dokumenteres, at denne er indgået på markedsvilkår. Hvis transaktionen er indgået under pres eller tvang, er denne heller ikke udtryk for dagsværdien. Derudover skal rabatter og lignende ikke indregnes, hvis der er tale om aktiver, der måles enkeltvis efterfølgende. Dagsværdien skal opgøres ud fra det primære marked for den enkelte virksomhed, og observerbare input prioriteres højere i dagsværdi-hierarkiet end ikke-observerbare inputs. Der gives højest prioritet til noterede priser på et aktivt marked for tilsvarende aktiver eller forpligtelser, også kaldet niveau et. Herefter prioriteres niveau to, som er de noterede priser på et aktivt marked for lignende aktiver eller forpligtelser eller noterede priser for et tilsvarende aktiv eller forpligtelser på et inaktivt marked. Den laveste prioritet gives til ikke-observerbare inputs.

3 ISA 540 og ISA 540 (Revised)

I det foregående afsnit har vi redegjort for IFRS 13, og der er bygget en bro til den danske årsregnskabslov, hvorefter der afslutningsvis er blevet konkluderet på vores tilhørende underspørgsmål.

I nærværende afsnit agter vi at redegøre for ISA 540 og de ændringer, der for nyligt har været til denne standard. Dette gøres med henblik på at kunne besvare vores andet underspørgsmål, som er:

"Hvilke krav er revisor underlagt i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540, og hvilke ændringer har ISA 540 (Revised) medført?"

Indledningsvist er det relevant at nævne, at specialet tager udgangspunkt i ISA 540 og dermed også 540 (Revised), da denne har et direkte link til IFRS 13. Som kort nævnt i afgrænsningsafsnittet, tager dette speciale udgangspunkt i ISA 540 og IFRS 13. Årsagen til dette er, at vi har vurderet, at det for det første ville være for omfattende at gå i dybden med alle estimater, som er benævnt i ISA 540. Disse nævnes dog kort som en del af dette afsnit. Derfor er der taget udgangspunkt i dagsværdier som estimat og ikke øvrige. Dette er gjort, idet vi finder, at specialet således bliver mere fokuseret omkring et konkret emne, og at der for netop dette emne vil være en større del at gå i dybden med i forhold til anmærkninger fra

tilsynsmyndigheder. Dette afsnit vil være bygget op således, at vi tager udgangspunkt i både ISA 540 og ISA 540 (Revised), for bedre at kunne identificere, hvor forskellene reelt er og hermed drage en parallel til vores analyserende og diskuterende afsnit.

3.1 Introduktion til ISA'er og ISA 540

Som nævnt ovenfor, vil der være en gennemgang af ISA 540 og herefter ISA 540 (Revised). ISA 540 (Revised) tager naturligt udgangspunkt i ISA 540, altså før revisionsstandarden blev ajourført. Derfor er det ligeledes vurderet, at det giver et godt flow og en god opbygning til de videre afsnit at starte med en gennemgang af ISA og herefter redegøre for forskellene til den ajourførte ISA 540 (Revised).

IAASB udarbejder, udsteder og godkender de internationale revisionstandards, altså ISA'erne. Kort om IAASB, er dette en uafhængig organisation, som ligger under det internationale revisorforbund IFAC. Som øverste led ses PIOB, som fører tilsyn med både IFAC og IAASB. Altså har IAASB til formål at tjene offentlighedens interesser for revision og andre erklæringsopgaver med sikkerhed samt lignende opgaver, og IFAC har til formål at varetage selve revisorprofessionens interesser, hvor PIOB foretager tilsyn med dette.

IAASBs formål bliver opretholdt gennem udarbejdelsen af revisionstandards og standarder til brug ved andre erklæringsopgaver. Dette formål opretholdes endvidere gennem deres centralisering af internationale og nationale standarder, hvor de søger, at elementerne i disse standarder skal ligne hinanden mere, og hvor overgangen samt sammenfaldene er mere ens. Derfor er IAASB, med deres konsistens-tiltag, med til at øge kvaliteten på et globalt plan. I sidste ende er formålet og ønsket derfor at få styrket revisorers øremærke som offentlighedens tillidsrepræsentant (www.iaasb.com).

3.2 ISA 540 – revision af regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger

ISA 540, og alle andre ISA'er, er typisk bygget op af to dele, som er selve standarden samt vejledende materiale. Standarden fortæller læseren om, hvad formålet er, og hvorfor den er til, og derudover bliver definitioner og krav forklaret. Den vejledende del har til formål at uddybe forhold og elementer i selve revisionsstandard, og dette gøres for at konkretisere steder, hvor der er lagt op til fortolkning, og for at give læseren og brugeren en bedre og mere præcis forståelse. Det primære fokus i dette afsnit er at forklare selve ISA 540 og herefter forskelle i ajourføringen af denne, som vil tage mere afsæt i det vejledende materiale end dette afsnit. Indledningsvis vil ISA 540 og selve standarden blive forklaret, og herefter vil mål og definitioner blive forklaret. Afslutningsvis vil der blive foretaget en gennemgang af kravene.

3.2.1 Indledning til ISA 540

ISA 540 omhandler revision af regnskabsmæssige skøn, regnskabsmæssige skøn efter dagsværdi og tilknyttede oplysninger. ISA 540 trådte i kraft den 15. december 2009, hvor regnskaber efter denne dato, som er underlagt revision og indeholder regnskabsmæssige skøn, skal revideres efter denne standard. Dog trådte ISA 540 først i kraft 12 måneder senere i Danmark (www.iaasb.com). ISA 540 forklarer, hvordan revisorer skal revidere regnskabsmæssige skøn, og derudover refererer ISA 540 også til de øvrige revisionsstandarder, som er i spil, når der er tale om regnskabsmæssige skøn. Her bliver især ISA 315 (ajourført) og ISA 330 fremhævet, og forholdet samt samspelet bliver uddybet til brug for revisor. Ydermere indeholder ISA 540, som nævnt, også de krav, der er, samt en vejledning hertil (ISA 540, kapitel 1).

Det primære fokusområde for denne revisionsstandard er regnskabsposter, noter og oplysninger, der indeholder regnskabsmæssige skøn. Regnskabsmæssige skøn er kendetegnet ved, at disse ikke præcist kan måles, hvorfor man skønner sig frem til værdien. Traditionelt ville man kunne opgøre en værdi pålideligt og dermed også kunne stemme denne af til underliggende dokumentation. Det regnskabsmæssige skøn adskiller sig på denne måde og derfor lægges der vægt på andre faktorer end de normale, når regnskabsmæssige skøn skal revideres. ISA 540 lægger naturligt vægt på risici for væsentlige fejlinformationer i regnskaber, hvor disse stammer fra de skønsmæssige usikkerheder, der måtte være. De faktorer, der påvirker de skønsmæssige usikkerheder, kommer fra den måde, hvorpå ledelsen udarbejder regnskabsmæssige skøn, hvordan den daglige ledelse er, set i lyset af mulig manglende neutralitet, samt de elementer, der indgår i de regnskabsmæssige skøn. Det overordnede mål for revisorer er derfor, at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de regnskabsmæssige skøn, således at risici for væsentlige fejlinformationer i regnskabet afdækkes, og dette gøres ved at se på de nævnte faktorer (ISA 540 kapitel 2).

3.2.2 Design, mål og definitioner ifølge ISA 540

Designet og de mål, der er opsat jævnfør ISA 540 for revisorer, er følgende:

1. At revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, hvorvidt de regnskabsmæssige skøn i regnskabet, herunder regnskabsmæssige skøn efter dagsværdi, er rimelige. Dette gælder, uagtet om det er indregnet eller oplyst. Derudover,

2. hvorvidt tilknyttede oplysninger i regnskabet er fyldestgørende baseret på den anvendte og relevante regnskabsmæssige begrebsramme (ISA 540, kapitel 6).

Foruden ovenstående opstilles der i revisionsstander – og derfor også i ISA 540 – en oversigt over definitionerne. Disse er som følger:

1. **Regnskabsmæssigt skøn:** Et regnskabsmæssigt skøn er defineret som en tilnærmet angivelse af et monetært beløb, som er karakteriseret ved, at der ikke er en præcis målemetode. Begrebet bliver anvendt for skøn og værdier målt til dagsværdi.
2. **Revisors punktestimat eller estimatinterval:** Dette begreb dækker over punktestimater og estimatintervaller udarbejdet af revisor til brug for opnåelse af tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis overfor punktestimater udarbejdet af den daglige ledelse.
3. **Ledelsens manglende neutralitet:** Begrebet dækker over en manglende neutralitet hos den daglige ledelse ved udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn.
4. **Skønsmæssig usikkerhed:** Dette begreb dækker over den iboende risiko for præcis måling, som regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger er udsat for.
5. **Ledelsens punktestimat:** Begrebet dækker over det beløb, som er indregnet eller oplyst i regnskabet som et regnskabsmæssigt skøn. Dette er udarbejdet af den daglige ledelse.
6. **Udfaldet for et regnskabsmæssigt skøn:** Dette begreb dækker over det faktiske monetære beløb, som er afledt af de underliggende transaktioner, afklaringen, begivenheder eller forhold, som er affødt af de regnskabsmæssige skøn.

Ovenstående vil blive brugt i næste afsnits forklaring af de krav, der er til revisor (ISA 540, kapitel 7).

3.2.3 Krav til revisor ifølge ISA 540

ISA 540 oplister i alt ni krav, som revisor skal forholde sig til, når denne har med regnskabsmæssige skøn at gøre. Nærværende underafsnit vil belyse de ni krav, som revisorer er underlagt.

3.2.3.1 Risikovurdering samt tilhørende revisionshandlinger og tilknyttede aktiviteter

ISA 540 foreskriver overordnet set, at revisor – når denne identificerer et regnskabsmæssigt skøn – skal opnå en forståelse af de risici, der er forbundet med det regnskabsmæssige skøn og ud fra dette planlægge den egentlige revision. For at kunne gøre dette, skal revisor udføre risikovurderingshandlinger og tilknyttede aktiviteter gennem opnåelsen af en forståelse af virksomheden og dens omgivelser. Ud fra dette skal revisor identificere og vurdere risici for væsentlig fejlinformation af de regnskabsmæssige skøn i regnskabet. Mere konkret ses det, at der er tre elementer, som danner grundlag for at kunne opfylde dette krav (ISA 540, kapitel 12).

Det første element omhandler det, at revisor ved risikovurdering og tilknyttede aktiviteter skal opnå en forståelse af den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme. Dette gøres, da begrebsrammen definerer nogle krav og forudsætninger, som kan afhjælpe revisor i dennes identifikation af de risici, der kan være forbundet med det regnskabsmæssige skøn. Dette kunne f.eks. være betingelser for indregning og måling eller for, hvorvidt det regnskabsmæssige skøn skal opgøres efter dagsværdi, eller om man eventuelt kunne undlade dette, samt om der er krav om oplysningerne i regnskabet (ISA 540, kapitel 13).

Det andet element forklarer, hvordan revisor ved risikovurdering og tilknyttede aktiviteter skal opnå en forståelse af, hvordan ledelsen selv identificerer begivenheder, transaktioner og forhold, som udgør et regnskabsmæssigt skøn, samt hvordan de identificerer måden, hvorpå dette skal indregnes, måles og oplyses. Herefter skal revisor spørge ind til, hvordan ledelsen identificerer ændringer i de forhold, begivenheder eller transaktioner, som kan medføre, at nye regnskabsmæssige skøn skal medtages og omvendt, hvordan andre ikke længere skal klassificeres som et regnskabsmæssigt skøn. Afslutningsvis skal revisor få en forståelse af, hvordan ledelsen sørger for, at alle regnskabsmæssige skøn er klassificeret, indregnet, målt og oplyst korrekt i regnskabet samt i henhold til den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme (ISA 540, kapitel 8, 18).

Det tredje element beskriver, hvordan revisor ved risikovurdering og tilknyttede aktiviteter skal opnå en forståelse af, hvordan ledelsen udarbejder de regnskabsmæssige skøn samt opnå forståelse af de data, der indgår i udarbejdelsen af det regnskabsmæssige skøn. Mere konkret skal revisor opnå forståelse ud fra følgende fastsatte kriterier:

1. Model og metode, som er anvendt til at udarbejde det regnskabsmæssige skøn.
2. De relevante kontroller, der indgår i udarbejdelsen af det regnskabsmæssige skøn.

3. Hvorvidt den daglige ledelse har anvendt en ekspert.
4. Om der har været ændringer i de anvendte metoder for udarbejdelse af det regnskabsmæssige skøn.
5. De skønsmæssige usikkerheder, der kan være, samt ledelsens vurdering af disse.

Foruden ovenstående stilles der også krav til ledelsen, da ledelsen skal have etableret regnskabsprocesser for, når der udarbejdes regnskabsmæssige skøn. Processerne, som ledelsen bør have, skal være tilpassede de regnskabsmæssige skøn, men kan f.eks. være proces for valg af korrekt regnskabspraksis, proces for udvikling samt identifikation af data og disses påvirkning på det regnskabsmæssige skøn og/eller identifikation samt vurdering af de forhold og begivenheder, som kan have en effekt på det regnskabsmæssige skøn. Dette skal revisor opnå en forståelse af, og ydermere skal revisor, som risikovurderingshandling, gennemgå tidligere års regnskabsmæssige skøn og få en forståelse af disse (ISA 540, kapitel 8, 9, 22, 23).

3.2.3.2 Identifikation samt vurdering af identificerede risici for væsentlige fejl i regnskabet

Ved vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i regnskabet, hvad angår regnskabsmæssige skøn, skal revisor vurdere graden af den skønsmæssige usikkerhed i det regnskabsmæssige skøn. Graden af den skønsmæssige usikkerhed kan være udgjort af flere faktorer, og revisor bør derfor overveje at se på, hvor følsomt det regnskabsmæssige skøn er, hvor følsomme forudsætningerne er overfor ændringer i de anvendte måle- og værdiansættelsesmetoder, og om der er adgang til pålidelige data fra eksterne kilder. Ydermere skal revisor forholde sig til selve ledelsens skøn mod revisors egne forventninger og udregnede skøn, samt om der er gjort brug af en ekspert på området (ISA 540, kapitel 10, 45, 46).

Foruden ovenstående skal revisor gennemgå regnskabsmæssige skøn, som kan være præget af en høj grad af usikkerhed. Sådanne regnskabsmæssige skøn er kendetegnet ved f.eks., at skønnet er afhængigt af udfaldet på en retssag, hvor der ingen anerkendt måle- og værdiansættelsesmetode over dagsværdi er, hvor skøn er udregnet ud fra en specialiseret og kompleks model, som virksomheden selv har udviklet. Såfremt revisor herved konkluderer, at der er tale om, at det regnskabsmæssige skøn udgør en betydelige risiko, så er kravet, at revisor skal gennemgå virksomhedens interne kontroller (ISA 540, kapitel 11, 47, 48).

3.2.3.3 Reaktion på fundne risici for væsentlige fejl i regnskabet

Jævnfør ISA 330 skal revisor udforme og udføre revisionshandlinger, som reaktion på de vurderede risici for væsentlig fejlinformation. Dette gælder både på revisionsmåls- og regnskabsniveau. Revisionshandlingerne skal tilpasses de(n) vurderede risici, således af disse afdækkes, og hermed være med til at afdække følgende, jævnfør ISA 540 (ISA 540, kapitel 12, 52):

1. Hvorvidt den daglige ledelse har anvendt kravene i den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme vedrørende de(t) regnskabsmæssige skøn. Herunder (ISA 540, kapitel 12, 53):
 - a. Hvorvidt ledelsen overholder betingelserne for indregning og måling af det regnskabsmæssige skøn, som oftest fastsættes ud fra den regnskabsmæssige begrebsramme.
 - b. Hvorvidt der er gjort korrekt brug af metoderne til udarbejdelsen af det regnskabsmæssige skøn samt oplysninger dertil.
 - c. Hvorvidt der er taget højde for kompleksiteten af det regnskabsmæssige skøn, og om der er en god nok forståelse af de elementer og eventuelle tolkninger, der indgår heri.
2. Hvorvidt metoderne, og eventuelle ændringer hertil, er passende og anvendt konsistent ved udarbejdelsen af de(t) regnskabsmæssige skøn, og oplysningerne sammenlignet med forrige regnskabsperioder (ISA 540, kapitel 13, 53).

Tankegangen er, at revisor ud fra arten skal designe og udføre revisionshandlinger som reaktion på de vurderede risici. De revisionshandlinger, som ISA 540 oplister, er (ISA 540, kapitel 13, 14):

- Test af den metode/model, som den daglige ledelse anvender til udarbejdelsen af deres regnskabsmæssige skøn.
- Vurdering af punkttestimat, som ledelsen har udarbejdet.
 - Vurdering sker på baggrund af revisors eget udarbejdede punkttestimat.
- Vurdering af, hvorvidt der er behov for involvering af specialist til opnåelse af egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis.

3.2.3.4 Substanshandlinger for betydelige risici

Udover at revisor skal opfylde de krav jævnfør ISA 330, som ISA 540 referer til, skal revisor for betydelige risici udføre yderligere handlinger. Kravet i ISA 540 er for følgende (ISA 540, kapitel 16, 17):

- Skønsmæssige usikkerheder.
- Kriterierne for indregning og måling.

Hvad angår skønsmæssige usikkerheder, skal revisor foretage en vurdering af, i hvor høj grad den skønsmæssige usikkerhed påvirker det regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger. Altså skal revisor vurdere, hvor stor en risiko selve den skønsmæssige usikkerhed udgør overfor det regnskabsmæssige skøn, samt hvorvidt ledelsen har en tilstrækkelig forståelse heraf. I vurderingen kan revisor gøre brug af følgende handlinger (ISA 540, kapitel 16):

- Vurdering af, om betydelige forudsætninger brugt af ledelsen er begrundede.
- Vurdering af, om ledelsen har de rette kompetencer samt af, hvorvidt deres hensigt i relation til udarbejdelse af dele eller hele det regnskabsmæssige skøn, kan vurderes som rimelig.

Hvis revisor konstaterer, at ledelsen ikke har formået at afdække eller imødekomme risici forbundet med skønsmæssig usikkerhed på regnskabsmæssige skøn, bør revisor udarbejde et interval og vurdere det regnskabsmæssige skøn med dette.

Hvad angår kriterier for indregning og måling, skal revisor for betydelige risici forbundet med regnskabsmæssige skøn opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis vedrørende (ISA 540, kapitel 17):

1. Ledelsens skøn vedrørende indregning af det regnskabsmæssige skøn og, hvis relevant, hvorfor et regnskabsmæssigt skøn eventuelt ikke er indregnet som det.
2. Ledelsens valg af målemetode og grundlag for det regnskabsmæssige skøn.

3.2.3.5 Vurdering af fejlinformationer samt vurdering af det regnskabsmæssige skøns rimelighed

Ved hjælp af revisors revisionsbevis skal revisor konkludere, om der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, samt om det regnskabsmæssige skøn er rimeligt, eller om det indeholder fejl. Hvis revisor konkluderer, at der er opnået tilstrækkeligt revisionsbevis, og dette

er gjort ved hjælp af revisors eget interval, skal ledelsens udarbejdede punkttestimater ikke medtages som en del af revisionsbeviset, da dette ville gøre, at fejlinformationen er forskellen mellem nærmeste punkt i revisors interval og punkttestimatet. Revisor skal herunder også tage stilling til, om dette gør, at det regnskabsmæssige skøn nu må anses som værende forkert, vurdere, om der er foretaget ændringer i forhold til udarbejdelsen af skønnet, samt om der eventuelt er indikatorer på manglende neutralitet hos ledelsen. Dette gøres med henblik på at vurdere rimelighed og fejlinformation (ISA 540, kapitel 18, 117, 118).

3.2.3.6 Oplysning(er) om det regnskabsmæssige skøn

Revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, om oplysningerne vedrørende regnskabsmæssige skøn overholder de krav, der er fremsat i den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme. Kravene i den anvendte begrebsramme kan variere. Typisk er der tale om (ISA 540, kapitel 19, 120, 121):

- Oplysning om særlige og relevante sammenhænge til det regnskabsmæssige skøn.
- Oplysning om specifikke usikkerheder forbundet med det regnskabsmæssige skøn.
- Oplysninger om udfaldet af, at betydelige risici opstår.

Derudover kan virksomheden frivilligt vælge at oplyse om forudsætninger, metoder, modeller og den skønsmæssige usikkerhed i noterne. Grunden bag det er at give regnskabsbrugerne en bedre forståelse af det regnskabsmæssige skøn.

Revisor skal ved revision af oplysninger vedrørende de regnskabsmæssige skøn konkludere, om hvorvidt kravene overholdes og er fyldestgørende jævnfør den anvendte begrebsramme. Hvis revisor konkluderer, at kravene ikke overholdes eller er fyldestgørende, skal revisor bede ledelsen om at beskrive yderligere herom i regnskabsnoter (ISA 540, kapitel 19, 120, 121).

3.2.3.7 Indikatorer på manglende neutralitet hos den daglige ledelse

Ved udarbejdelsen af regnskabsmæssige skøn træffer ledelsen i nogle tilfælde beslutninger og/eller laver vurderinger, som har en direkte indvirkning på det regnskabsmæssige skøn. Revisor skal gennemgå ledelsens beslutninger og vurderinger for at vurdere, hvorvidt der er indikatorer på manglende neutralitet hos ledelsen. Hvis revisor identificerer indikatorer på manglende neutralitet hos ledelsen, skal revisor efterprøve det regnskabsmæssige skøn og vurdere, hvor stor en grad samt med hvor stor effekt, den manglende neutralitet udgør. Altså skal revisor udvise en større bevågenhed. Indikatorer kan være (ISA 540, kapitel 21, 125):

- Ledelsen har foretaget ændringer i udarbejdelsen af de regnskabsmæssige skøn.
- Ledelsen ændrer metode og/eller modeller for udarbejdelsen af de regnskabsmæssige skøn.
- Ledelsen har generelt punkttestimater, som ved sammenligning er optimistiske eller pessimistiske.

3.2.3.8 Skriftlige udtalelser

Revisor bør indhente skriftlige udtalelser fra den daglige ledelse eller den øverste ledelse. Dette gøres for at få ledelsens skriftlige udtalelser om, hvordan regnskabsmæssige skøn er udarbejdet, herunder anvendte forudsætninger, mv. Dette gøres, hvis det findes passende (ISA 540, kapitel 22).

3.2.3.9 Dokumentationskrav

Revisor er underlagt dokumentationskrav og følgende skal, jævnfør ISA 540, indgå i revisors revisionsdokumentation (ISA 540, kapitel 23):

- Et grundlag for den konklusion, revisor er kommet frem til, hvori der er konkluderet på, hvorvidt de regnskabsmæssige skøn og de tilknyttede oplysninger, som udgør en betydelig risiko, er rimelige.
- Grundlag for konklusion vedrørende indikatorer på eventuel manglende neutralitet hos den daglige ledelse.

Afslutningsvis kan det altså siges, at disse ni krav har til formål, at revisor skal kunne vurdere regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger. Herunder skal revisor kunne vurdere, om disse er rimelige, og om oplysningerne er fyldestgørende.

3.3 Forskelle mellem ISA 540 og ISA 540 (Revised)

I nærværende afsnit vil forskellene mellem den gamle ISA 540 revisionsstandard og den nye ISA 540 (Revised) blive gennemgået. Dette gøres for at identificere omfanget af ændringerne til ISA 540 samt forsøge at opnå en gennemgående forståelse af de nye krav, som ISA 540 (Revised) stiller over for revisor.

ISA 540 (Revised) blev offentliggjort af IAASB i 2018 og effektiveres i perioden på og efter den 15. december 2019. Altså skal revisor have opnået forståelse af ISA 540 (Revised), inden noget skal revideres efter den 15. december 2019. De overordnede tanker, der ligger til grund for en ajourføring af ISA 540 er, at man ønsker, at ISA 540 (Revised) etablerer mere robuste krav til

og mere passende guidance. Dette skal tilsikre en højere revisionskvalitet, så revisorer i sidste ende skal udføre mere tilpassede revisionshandlinger ved revision af regnskabsmæssige skøn. Ydermere fostrer dette også, at revisorer og revisionsvirksomheder i højere grad ser sig nødsagede til at udarbejde flere typer af specifikke arbejdsrapporter, mere konkret guidance og undervisning for at imødekomme de førnævnte krav.

3.3.1 Hvorfor ændre ISA 540?

Den bagvedliggende grund til ændringen af ISA 540 er løbende ændring og øget krav til finansielle rapporteringsstandarder samt et øget antal anmærkninger ved kvalitetsgennemgang på globalt plan. Dette gør regnskabsmæssige skøn langt vigtigere, og de synliggøres mere. Med et øget fokus på regnskabsmæssige skøn bliver revisionen heraf ligeledes vigtigere, da det i sidste ende er regnskabsbrugere, som har gavn af det. Altså hænger tingene sammen, og det er klart, at regnskabsbruger naturligt kræver, at de regnskabsmæssige skøn er korrekte i regnskaberne. Mere konkret i forhold til ændringer af de finansielle rapporteringsstandarder skal det nævnes, at ISA 540 var skrevet før regnskabsmæssige ændringer til:

- Indregning og måling af forventet kredit tab.
- Indregning og måling af forsikringskontrakter.
- Indregning og måling af omsætning.
- Indregning og måling af leasingkontrakter.

Revisor har til formål at sikre, at offentligheden, og dermed regnskabsbruger, kan stole på tallene i årsregnskaberne og dermed også de regnskabsmæssige skøn, der måtte være. Ændringer i regnskabsstandarder og øget kritik samt anmærkninger af måden, man før ISA 540 (Revised) reviderede regnskabsmæssige skøn på, har ført til behovet for en ajourføring.

ISA 540 (Revised) påvirker ikke kun revisor og regnskabsaflægger, men også den brede offentlighed. Gennem en ajourføring, som skal efterkomme ændringer i regnskabsstandarder og stigende anmærkninger og kritik af den nuværende måde at revidere regnskabsmæssige skøn på, vil offentligheden drage fordel af en forbedret kommunikation og transparens omkring regnskabsmæssige skøn. Det formodes altså, at ledelse, styring, rapportering og regulering bliver forbedret som følge af en bedre tovejskommunikation mellem revisor og direktionen i virksomhederne, hvad angår regnskabsmæssige skøn. Ydermere vil man formentlig ligeledes se en forbedret kommunikation mellem revisorer og

kvalitetssikringsenheder samt reguleringsenheder. Ydermere forbedres kommunikationen af *Key Audit Matters* som følge af ovenstående.

3.3.2 Væsentligste ændringer til ISA 540

Ajourføringen af ISA 540 søger at følge med og tilpasse sig markedet, som altid er foranderligt. Den øgede kompleksitet i virksomhedernes virksomhedsmiljø og løbende ændringer i regnskabsstandarderne gør, at revisorer skal have en mere specifik tilgang til identificering, vurdering og afdækning ved risiko for væsentlige fejl i de regnskabsmæssige skøn. En komplet og fuldstændig gennemgang af ISA 540 og ISA 540 (Revised) ville være for omfattende i forhold til de underspørgsmål, vi ønsker at besvare med denne gennemgang. Det er vurderet, at en gennemgang af ISA 540 og herefter en parallel til de væsentligste ændringer er fuldt tilstrækkeligt i forståelsen af ISA 540 (Revised) og de øgede krav til revisor. De væsentligste ændringer oplistes nedenfor, og herefter gennemgås disse enkeltvis (ISA 540 (Revised) At a Glance, 2018):

- Øgede krav til risikovurdering.
- Forøget vigtighed af interne kontroller.
- Nye krav ved test af ledelsens udarbejdede estimater.
- *Stand back* krav.
- Øgede dokumentationskrav.
- Forøget vigtighed af krav om kommunikation med virksomhedsledelse.
- Forøget krav til noter, hvori estimater indgår.
- Nyt og forbedret applikationsmateriale.

Altså ønskes der en mere deltaljeret og fokuseret risikovurdering, som skal have den effekt, at man ser en forbedring i revisionsarbejdet og i sidste ende revisionskvaliteten. Revisor bliver tvunget til at tænke mere påpasseligt på de faktorer, der rent faktisk kunne lede til væsentlige fejl i regnskaberne. Dette relaterer sig primært til kompleksiteten af de metoder, der er anvendt til udarbejdelsen af skøn sammenlagt med, hvor stor en del af skønnet, som kommer fra ledelsens vurdering. Ydermere spiller estimatusikkerhed også en større rolle, og dette lægger i sidste ende op til, at revisor i langt højere grad gør brug af professionel skepsis. Overordnet set kan man illustrere formålet med ajourføring af ISA 540 med følgende model (IAASB, 2018):

Figur 4, ISA 540 (Revised) professionel skepsis.

(Kilde: ISA 540 (Revised) & egen tilvirkning)

3.4 Øget krav til risikovurdering

ISA 540 (Revised) fokuserer på tre iboende risikofaktorer³, når det kommer til at skulle evaluere risikoen for væsentlige fejl i regnskabsmæssige skøn. Disse er (ISA 540 (Revised), kapitel 4, 13):

3.4.1 Komplexitet

Den iboende risiko stiger i takt med mere kompleksitet forbundet med udarbejdelsen af det regnskabsmæssige skøn, f.eks. komplekse modeller, eller hvis mange forskellige data anvendes (ISA 540 (Revised), kapitel 2, 4, 16).

3.4.2 Usikkerhed ved skøn

Usikkerhed ved regnskabsmæssige skøn er modtagelig overfor manglende præcision ved måling af skønnet. Altså, det regnskabsmæssige skøn er modtageligt overfor ændringer som følge af de input, der er brugt til måling af skønnet, da disse er påvirket af andre faktorer. Dette udgør en iboende risiko samt påvirker usikkerheden ved regnskabsmæssige skøn og de øvrige iboende risici: kompleksitet og subjektivitet (ISA 540 (Revised), kapitel 2,4, 16).

3.4.3 Subjektivitet

Den iboende risiko stiger som følge af begrænsninger i fornuftige og tilstrækkelige data eller viden ved udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn.

I forhold til ovenstående er der tre iboende risici, dog skal man foruden disse naturligt være opmærksom på ændringer i regnskabsmæssige skøn, et pludseligt behov for regnskabsmæssige skøn og ydermere, i hvor høj grad ledelsen kan påvirke de regnskabsmæssige skøn. Overordnet kan man derfor udlede, at den generelle holdning ifølge denne standard er, at der skal udøves mere professionel skepsis ved revision af regnskabsmæssige skøn.

Revisor skal altså udarbejde en separat vurdering af den iboende risiko, herunder de iboende risici nævnt ovenfor og samtidigt også kontrollere risikoen. I forlængelse heraf lægger standarden vægt på, at den iboende risiko defineres indenfor et spektrum, og at revisionen bør skaleres til størrelsen på netop den iboende risiko (ISA 540 (Revised), kapitel 2, 4, 16).

³ Iboende risikofaktor er udtryk for de karakteristika af hændelser og forhold, som kan påvirke sandsynligheden for en mulig væsentlig fejl, før kontroller tages i betragtning.

3.5 Forøget vigtighed af interne kontroller

Den ajourførte standard lægger øget fokus på ledelsens brug af interne kontroller over regnskabsmæssige skøn jævnfør kravene i ISA 315 (Revised)⁴ og ISA 330⁵. Som udgangspunkt skal revisor opnå en forståelse af de interne kontroller, og disse skal endvidere testes, hvis:

- Risikovurderingen på regnskabspostniveau indebærer en forventning om, at interne kontroller vil være effektive, eller
- Hvis der ved substanshandlinger ikke alene kan opnås et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Disse kontroller skal herefter testes, og de skal adressere de specifikke risici ved vurdering af risiko for væsentlig fejlinformation. Derudover skal niveauet af revisionsbeviset svare til niveauet af pålideligheden af kontrollen (ISA 540 (Revised), kapitel 16).

3.6 Nye krav ved test af ledelsens udarbejdede estimater

Som udgangspunkt har metoderne til test af regnskabsmæssige skøn udarbejdet af ledelsen ikke ændret sig. Disse er fortsat:

- Udarbejdelse af revisors punkttestimat eller punktinterval.
- Test af, hvordan ledelsen har udarbejdet det regnskabsmæssige skøn.
- Opnåelse af revisionsbevis gennem de efterfølgende begivenheder.

Dog er der signifikante ændringer til kravene, når revisor udarbejder et punkttestimat eller punktinterval, og når revisor tester, hvordan ledelsen har udarbejdet det regnskabsmæssige skøn. Standarden introducerer nemlig en mere objekt-baseret arbejdstilgang møntet på hhv. metoder, antagelse og data, som gælder for begge metoder. Derudover er der også øget krav til revisionsprocedurer, når det konkluderes, at ledelsen ikke har adresseret, når der var usikkerhed omkring skøn udarbejdet af dem (ISA 540 (Revised), kapitel 19, 20).

⁴ ISA 315 (Revised) - Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser

⁵ ISA 330 – Revisors reaktion på vurderede risici

3.6.1 Objektbaseret arbejdstilgang

Ved en objektbaseret tilgang menes der, at der er krav til de objekter, som revisor skal afdække gennem revisionshandlinger, når det kommer til test af, hvordan ledelsen har udarbejdet deres regnskabsmæssige skøn eller ved udarbejdelse af revisors punkttestimat eller punktinterval. Altså gennemarbejdes objekterne i langt større grad, og disse var henholdsvis: *metoder, forudsætninger og data* (ISA 540 (Revised), kapitel 7, 19, 22, 23, 24, 25).

3.6.2 Metoder

Hvad angår metoder, er de øgede krav at følgende forhold skal adresseres:

- Hvorvidt den anvendte metode er passende i konteksten af den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme.
- Hvorvidt valget af metode giver anledning til eller viser indikatorer på ledelsens bias.
- Hvorvidt de anvendte beregninger er i overensstemmelse med den anvendte metode, og om disse er matematisk præcise.
- Hvorvidt integriteten ved anvendelse af signifikante forudsætninger og data er bevaret ved brug af metoder.

Ovenstående er de basale krav jævnfør ISA 540, dog skal man have for øje, at revisor altid skal vurdere og adressere dem yderligere ved skift af regnskabsmæssige metoder fra tidligere år til indeværende år, eller hvis der er tale om komplekse modeller, som har en stor grad af kompleksitet indarbejdet i sig. Hvis dette er tilfældet, skal revisor foretage en individuel vurdering ud fra principperne i ISA 540 (ISA 540 (Revised), kapitel 22).

3.6.3 Forudsætninger

Hvad angår forudsætninger, er de øgede krav at følgende forhold skal adresseres:

- Hvorvidt anvendte signifikante forudsætninger er passende i konteksten af den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme.
- Hvorvidt anvendte signifikante forudsætninger er konsistente med hinanden samt med dem, der er anvendt i andre tilsvarende regnskabsmæssige skøn. Derudover skal disse også være konsistente med anvendte forudsætninger, som revisor er blevet bekendt med under revisionen i øvrige områder af virksomhedens aktivitet.

For forudsætninger gælder det også, at der er øvrige objektiver, som skal adresseres, når der er tale om ændring af regnskabsmetoder, jf. ovenfor, eller når forudsætningerne helt eller delvist er baserede på, om ledelsen har til hensigt at ville udføre specifikke handlinger i forbindelse med forudsætningerne (ISA 540 (Revised), kapitel 23).

3.6.4 Data

Hvad angår data, er de øgede krav, at følgende forhold skal adresseres:

- Hvorvidt den anvendte data er passende set i kontekst af den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme.
- Hvorvidt den måde, data er blevet udvalgt på, giver anledning til eller viser indikatorer på ledelsesbias.
- Hvorvidt anvendte data er relevante og pålidelige under de givne omstændigheder.
- Hvorvidt anvendte data er blevet forstået korrekt og fortolket af ledelsen, herunder med respekt for kontraktuelle termer eller lignende.

Derudover gælder det også for data, at yderligere objekter skal adresseres, hvis der er forskel i den anvendte data fra tidligere år til indeværende år.

Ovenstående krav implicerer en forbedret og mere detaljeret tilgang til revision af regnskabsmæssige skøn. Foruden kravene om øget risikovurdering, som nævnt længere oppe, tager man i langt højere grad højde for, hvordan skønnet er udarbejdet, hvad der indgår i skønnet, samt hvor komplekst skønnet er. Derudover kræver revisionsstandardens specifikt, at revisionshandlingerne, der skal adressere risici forbundet med regnskabsmæssige skøn, udføres uden bias imod bekræftende revisionsbevis overfor modstridende revisionsbevis. Dette betyder derfor i sidste ende, at der i høj grad lægges op til brug af professionel skepsis fra revisors side.

Ikke kun revisorerne er underlagt øgede krav, det er ledelsen også, og også hvad angår usikkerheden forbundet med udarbejdelsen af de regnskabsmæssige skøn. Ved revision af, hvordan ledelsen har udarbejdet deres skøn, skal revisor gennem dennes revisionshandling sikre, at ledelsen har foretaget de fornødne tiltag, som viser, at ledelsen har forstået og adresseret de skønsmæssige usikkerheder. Dette gøres gennem udarbejdelse af tilsvarende rigtige punkttestimater og gennem udarbejdelsen af tilhørende note(r) omkring skønsmæssige usikkerheder. Hvis revisor identificerer, at ledelsen ikke har foretaget de nødvendige tiltag og derfor ikke forstår eller adresserer skønsmæssig usikkerhed, skal revisor jævnfør den nye ISA

540 (Revised) specifikt kræve, at ledelsen foretager yderligere procedurer og genovervejer deres punkttestimat samt udarbejder yderligere noter omkring skønsmæssig usikkerhed for at adressere usikkerheden ved skønnet. Hvis dette ikke gøres, er revisor nødsaget til at udarbejde revisors eget punkttestimat eller interval og derudover også vurdere, om der er tale om en kontrolsvaghed (ISA 540 (Revised), kapitel 24, 25).

3.7 Stand back-krav

ISA 540 (Revised) foreskriver et eksplicit krav, hvor revisor nu påkræves at udarbejde en overordnet evaluering af det udførte arbejde samt det opnåede revisionsbevis. Mere konkret skal revisor vurdere, om:

- Risikoen for væsentlige fejl fortsat er den samme.
- Ledelsens indregning, måling, præsentation og oplysning af det regnskabsmæssige skøn er i overensstemmelse med den valgte regnskabsmæssige begrebsramme.
- Hvorvidt revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Revisor er altså påkrævet i dennes *stand back*-vurdering at foretage en evaluering af opnået revisionsbevis, uagtet om det er bekræftende eller modstridende – og heri bruge dette til at udøve professionel skepsis (ISA 540 (Revised), kapitel 33, 34, 35).

3.8 Øget dokumentationskrav

Ajourføringen af ISA 540 udvider de allerede eksisterende dokumentationskrav fra den gamle ISA 540 revisionsstandard. Ajourføringen foreskriver, at revisor i dennes dokumentation bør inkludere punkterne nævnt i afsnittene foroven, som også ses her:

- Revisors forståelse af virksomheden og virksomhedens miljø.
 - o Dette inkluderer endvidere forståelse af interne kontroller.
- En parallel mellem den vurderede risiko for væsentlige fejl og revisionsprocedurer.
- Revisors handlinger ved identificering af, at ledelsen ikke har foretaget de nødvendige steps og adresseret skønsmæssig usikkerhed.
- Dokumentation af indikatorer og evaluering af ledelsens bias, samt hvilken effekt det har på revisionen af regnskabsmæssige skøn.
- Dokumentation på, at revisor har foretaget en vurdering af, hvorvidt signifikante vurderinger omkring regnskabsmæssige skøn og tilhørende noter er opgjort rimeligt (ISA 540 (Revised), kapitel 26, 29, 31, 34, 35).

3.9 Øgede vigtighed af krav om kommunikation med virksomhedsledelse

ISA 540 (Revised) stiller et øget krav om fokus, hvad angår kommunikation med ledelsen, hvor der lægges op til at anvende kravene jævnfør ISA 260 (Revised) og ISA 265. Det kræves af revisor, at denne i langt højere grad overvejer, hvorvidt de identificerede risici for væsentlige fejl i regnskabsmæssige skøn og relaterede noter kommer som følge af skønsmæssig usikkerhed, kompleksitet, subjektivitet eller andet. Dette skal kommunikeres til ledelsen (ISA 540 (Revised), kapitel 38).

3.10 Øgede krav til noter, hvori regnskabsmæssige skøn indgår

ISA 540 (Revised) foreskriver udtrykkeligt, at revisors mål er at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, om de regnskabsmæssige skøn og relaterede noter er rimelige i konteksten af den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme. Derfor gælder det for revisor ikke kun at være sikker i forhold til selve det regnskabsmæssige skøn, men ligeledes over for revisionsbeviset af noterne og oplysninger for regnskabsmæssige skøn i regnskabet. Altså er der større fokus på at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis over noter og oplysninger i regnskabet – i modsætning til tidligere, hvor kravet var, at revisionsbeviset blot skulle være *tilstrækkeligt*.

Udover ovenstående er der et større fokus på, at revisor bør overveje, hvorvidt risikoen for væsentlige fejl i noter og oplysninger i regnskabet omhandlende regnskabsmæssige skøn også bør evalueres og blive adresseret gennem en opdeling af, hvorvidt disse tilhører enten regnskabsmæssigt estimat eller skønsmæssig usikkerhed (ISA 540 (Revised), kapitel 26, 29, 31).

3.11 Forbedret og nyt supplerings- og vejledningsmateriale

Som en del af ajourføringen af ISA 540 har man markant udvidet og opdateret det supplerende og vejledende materiale, som følger med revisionsstandarderne. Udover dette er der i standarden lagt langt større vægt på ord og fraser, der fremmer vigtigheden af revisors brug af professionel skepsis. Det ses nemlig, at standarden bevidst anvender ord som *"at udfordre"*, *"sætte spørgsmålstegn ved"* og *"at revurdere"* (IAASB, 2018).

I det forbedrede og nye supplerings- og vejledningsmateriale, der følger med ajourføringen, demonstreres det, at revisionstandarden er skalerbar, når det kommer til risikovurdering og revisionshandling. Det skal forstås på den måde, at revisor i langt højere grad skal gøre brug af professionel skepsis, forstå metoder og modeller samt de forudsætninger og data, der er anvendt, og revisor skal være klar til at udarbejde egne estimater og intervaller samt tage højde for kompleksitet og eventuelt efterfølgende begivenheder. Dette gøres gennem en

fuldstændig og dokumenteret forståelse af de regnskabsmæssige skøn tilpasset revisionshandling – alt sammen for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for det enkelte regnskabsmæssige skøn.

Med andre ord ses det i høj grad, at det er ligegyldigt, om der er tale om en ikke-kompleks nedskrivning på debitorer i en lille virksomhed eller komplekse regnskabsmæssige skøn vedrørende afskrivninger i perioder opgjort efter f.eks. "unit of production", impairment triggers i et volatilt marked eller værdiansættelsen af en boreplatform for et stort internationalt olie- og gasselskab. ISA 540 er desiginet til at skalere til det enkelte regnskabsmæssige skøn (FSR, 2020; (IAASB, 2018).

3.12 Delkonklusion

Det har aldrig været nemt for revisorer at revidere regnskabsmæssige skøn. Regnskabsmæssige skøn er ofte præget af ledelsens skøn og kan være baseret på meget komplekse modeller, og de kan til tider være svære at udfordre. Derfor vil de i deres natur udgøre en større risiko, og derfor udgør de ligeledes en større udfordring for revisor. I takt med, at regnskabsmæssige skøn bliver mere komplekse og derved en større udfordring for revisorer, så viser de sig også at have en større betydning for investorer og interessenter. Dette sker netop som følge af, at inklusionen af regnskabsmæssige skøn i de senere år er steget grundet øgede og ændrede krav til de finansielle rapporteringsstandarder. Altså medtager man flere regnskabsmæssige skøn, og samtidig bliver flere poster omfattede af regnskabsmæssige skøn og falder derfor indenfor reglerne herom, og dét er blevet stadfæstet som følge af vores underspørgsmål:

"Hvilke krav er revisor underlagt i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540, og hvilke ændringer har ISA 540 (Revised) medført"

ISA 540 (Revised) der blev offentliggjort i 2018 og er gældende fra den 15. december 2019. Denne introducerer en række ændrede krav, som revisor skal forholde sig til og implementere. Grundlæggende skal revisor opnå en gennemarbejdet forståelse af ISA 540 (Revised) for at kunne forholde sig til regnskabsmæssige skøn i fremtiden. Der er mange ændringer at forholde sig til, men overordnet set skal revisor nu forholde sig til:

- Risikovurdering.
- Professionel skepsis.
- Dokumentation.

Udover ovenstående skal revisor altså mere konkret leve op til følgende krav for at opnå et egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis, når det kommer til revisionen af regnskabsmæssige skøn:

- Udarbejde revisors punkttestimat eller punktinterval.
- Teste, hvordan ledelsen har udarbejdet sit skøn.
- Opnåelse af revisionsbevis gennem efterfølgende begivenheder.

Afslutningsvis kan det siges, at man ikke nødvendigvis skal gøre det samme, hver gang man har med et givent regnskabsmæssigt skøn at gøre. Revisor er dog underlagt markant forøgede krav med den nye revisionsstandard, og dette skal ikke undervurderes.

4 Analyse af kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne

I følgende afsnit er der foretaget en analyse af udviklingen i tilsynsmyndighedernes kvalitetsrapporter vedrørende 2016 og 2017, udgivet i henholdsvis 2017 og 2020. Udviklingen i de to redegørelser analyseres med henblik på at konkludere, hvorvidt revisorer modtager et stigende antal anmærkninger i forbindelse med Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol. Dette er for at kunne besvare nedenstående problemformulering:

"Hvilke anmærkninger og mangler, revisors dokumentation har efter ISA 540 i forbindelse med tilsynsmyndighedernes kontrol af revisionsvirksomheden?"

Indledningsvis gennemgår vi udformningen af Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol. Herefter analyserer vi udviklingen i resultatet af kvalitetskontrollen og de identificerede forbedringspunkter fra 2016 til 2017. På baggrund af dette konkluderes det, hvorvidt revisorer i stigende grad får anmærkninger fra tilsynsmyndighederne.

Da Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol og undersøgelser er underlagt særlig tavshedspligt, er det ikke muligt at få indsigt i, hvad revisorerne har fået anmærkninger for. Det fremgår kun af kvalitetskontrollen, hvilken overtrædelse af revisorloven anmærkningerne omhandler, samt hvorvidt der er tale om PIE-, Ikke-PIE-, eller Ikke-PIE øvrige revisionsvirksomheder. For at få en dybere indsigt i anmærkningerne bliver der i det efterfølgende afsnit gennemgået en række tidligere kendelser fra Revisornævnet.

4.1 Udformning af Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol af undersøgelser

I Danmark skal alle godkendte revisorvirksomheder og de godkendte revisorer underlægge sig Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol. Hvilke revisionsvirksomheder og revisorer, der

udvælges til kontrol, er baseret på en risikoanalyse fra Erhvervsstyrelsen. For PIE revisorvirksomheder⁶ og ikke-PIE virksomheder, som foretager revision af mellem-store og store virksomheder, er de underlagt kvalitetskontrol inden for nedenstående angivne tidsperiode uanset risiko.

- PIE revisorvirksomheder, der reviderer C25, large og mid cap-aktieselskaber⁷, er underlagt kontrol hvert år.
- PIE revisorvirksomheder, der reviderer store PIE virksomheder, er underlagt kontrol hvert tredje år.
- PIE revisorvirksomheder, der reviderer små og mellemstore PIE virksomheder samt ikke-PIE revisionsvirksomheder, er underlagt kontrol hvert sjette år.

Selve kvalitetskontrollen omfatter både revisorvirksomhedens kvalitetssikringssystem og erklæringsopgaver med sikkerhed. Dette er for at vurdere, hvorvidt revisor har anvendt kvalitetssikringssystem i forbindelse med løsning af erklæringsopgaver med sikkerhed. Det omfatter den udarbejdede dokumentation i forbindelse med revisioner samt uafhængigheds-, væsentligheds og risikovurdering. Derudover kontrolleres det også, om den afgivne revisorpåtegning er i overensstemmelse med revisionsdokumentationen, lovgivning og øvrige krav gældende i revisionsstandarderne. Efter Erhvervsstyrelsen har afsluttet kvalitetskontrollen, modtager revisionsvirksomheden en rapport med resultaterne af kontrollen. Rapporten indeholder både de observationer, som Erhvervsstyrelsen har gjort i forbindelse med kvalitetskontrollen samt forbedringspunkter.

Det er udviklingen i disse observationer og forbedringspunkter, som vil blive analyseret i de efterfølgende afsnit for at konkludere, hvorvidt revisor får et stigende antal anmærkninger i forbindelse med Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol. Denne analyse skal anvendes til at konkludere, hvorvidt der er en stigning i anmærkninger til revisor, hvilket vil indikere, at de øgede krav, som er indført med ISA 540 (Revised), alt andet lige vil medføre en stigning i antallet af anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen i forbindelse med deres kvalitetskontrol af godkendte revisorer og revisorvirksomheder.

⁶ Revisorvirksomheder, der foretager revision af virksomheder af offentlig interesse (*Public Interest Companies*).

⁷ På aktie markedet anvender man begreberne small cap, midcap og large cap-aktier. 'Cap' refererer til market capitalization.

4.2 Udvikling i anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen

Kvalitetsrapporterne fra Erhvervsstyrelsen indeholder en redegørelse for, hvor mange revisionsvirksomheder der har været udtaget til kontrol i perioden, samt hvor mange der er udgået af kontrollen. Dette giver et indblik i, hvor mange revisorvirksomheder, der bliver udtaget til kontrol hvert år. En andel af kontrollerne er fornyede kontroller, der er udført som følge af anmærkninger fra tidligere års kontrol. Selve resultatet af kontrollen er inddelt i kategorierne "Uden yderlig opfølgning", "Uden yderlig opfølgning men med henstilling til at følge op" og "Med opfølgende kontrol med henstilling om at følge op samt henstilling om handlingsplan". En udviklingsanalyse i de tre kategorier mellem årene 2016 og 2017 vil gøre det muligt at konkludere, hvorvidt der er en general stigning i de anmærkninger, som revisor modtager fra Erhvervsstyrelsen i forbindelse med deres årlige kvalitetskontrol.

Ud over resultatet af kvalitetskontrollen indeholder rapporten også de identificerede forbedringspunkter, som Erhvervsstyrelsen har observeret i forbindelse med deres kvalitetskontrol. Eftersom det både er den godkendte revisorvirksomhed og den godkendte revisor, som er underlagt kvalitetskontrollen, er der forbedringspunkter til revisorvirksomhedens interne kvalitetsstyringssystem samt revisors udførte arbejde i forbindelse med afgivelse af erklæringer. En analyse af udviklingen i forbedringspunkter fra Erhvervsstyrelsen vil give et grundlag for at konkludere, hvorvidt de øgede krav i ISA 540 (Revised) vil medføre yderligere forbedringspunkter fra Erhvervsstyrelsen ved kvalitetskontrollen for 2020 og fremadrettet (Erhvervsstyrelsen, 2017).

For at sætte analysen i et europæisk perspektiv er kvalitets rapporterne fra de engelske tillsynsmyndigheder, FRC⁸, også inddraget i analysen. Da kvalitetsrapporterne i Europa normalvis udgives på det lokale sprog, er der kun anvendt kvalitetsrapporter fra England til at supplere de danske rapporter. Kvalitetsrapporten er udgivet i 2017 og vedrører revisioner udført i 2017 og indeholder også sammenligning med resultaterne for tidligere års kvalitetskontroller. Kvalitetsrapporterne fra FRC indeholder, ligesom Erhvervsstyrelsens rapporter, en kategorisering af resultaterne fra kvalitetskontrollen. På trods af, at kategorierne har andre navne end i de danske rapporter, er disse sammenlignelige. Kategorien "*good*" og "*limited improvements required*" kan sammenlignes med "uden yderligere opfølgning". Kategorien "*improvements required*" kan sammenlignes med "uden yderligere opfølgning, men med henstilling til at følge op", og den sidste kategori "*significant improvements required*" kan

⁸ Financial Reporting Council

sammenlignes med "med opfølgende kontrol med henstilling om at følge op samt henstilling om handlingsplan". I den sidstnævnte kategori er der krævet en handlingsplansforbedring af revisionskvaliteten, og der udføres en ny kontrol det efterfølgende år. De engelske kvalitetsrapporter indeholder også oversigt over, hvilke områder i revisionen der er fundet flest fejl og mangler i. I modsætning til de danske kvalitetsrapporter er der ikke den samme grad af anonymisering, hvilket giver en anden indsigt i den generelle revisionskvalitet i England (Financial Reporting Council, 2017).

4.2.1 Resultat af kvalitetskontrollen

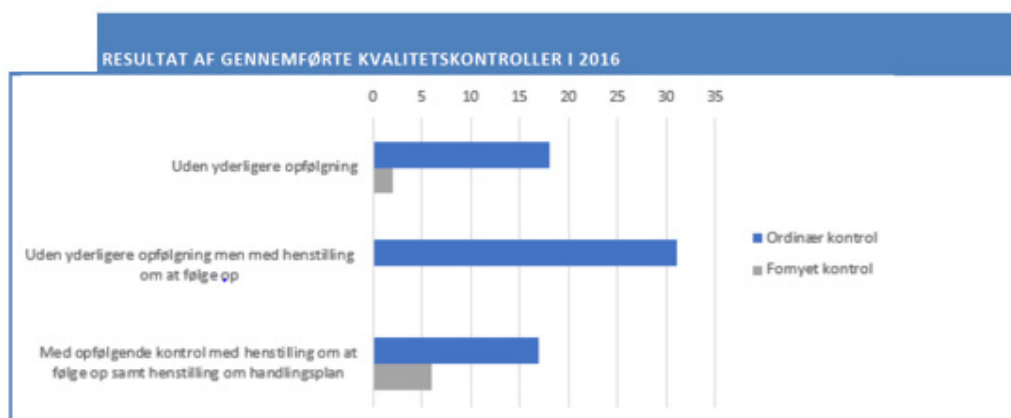
I kvalitetskontrollen fra 2016 blev der kontrolleret 74 revisionsvirksomheder i alt, hvoraf to var PIE revisionsvirksomheder. I forbindelse med kontrollen blev der gennemgået 435 erklæringsopgaver med sikkerhed. Til sammenligning omfattede kvalitetskontrollen 106 revisorvirksomheder i 2017, hvoraf 6 var PIE revisorvirksomheder, og der blev gennemgået 557 erklæringsopgaver med sikkerhed. Det er en stigning i kontrollerede revisorvirksomheder på 43,2 % og en stigning på 21,9 % i gennemgåede erklæringsopgaver med sikkerhed. Denne stigning i antallet af kvalitetskontroller vil alt andet lige medføre stigning i antallet af anmærkninger i forbindelse med kvalitetskontrollen. En stigning i antallet af anmærkning behøver derfor ikke nødvendigvis indikere en faldende kvalitet i udførelsen af erklæringsopgaver i Danmark. Der er kontrolleret en større andel af populationen, da der var et stigende antal gennemførte kvalitetskontroller, samtidig med at der var et faldende antal i godkendte revisorvirksomheder fra 2016, hvor der var ca. 1.500, til 2017, hvor der var ca. 1.350. Antallet af godkendte revisorer var også faldende fra ca. 3.400 i 2016 til ca. 3.250 i 2017. Det fremgår af begge kontrolrapporter, at Erhvervsstyrelsen har haft fokus på følgende områder i begge kontroller:

- Revision af omsætning, herunder tilstrækkelig risikovurdering og revisionsbevis.
- Værdiansættelse af aktiver, der er påvirkede af væsentlige regnskabsmæssige skøn, herunder revisors reaktion på vurderede risici og usikkerheder.
- *Going concern*, herunder risikovurdering og revisionsbevis.
- Koncernrevision, herunder anvendelse af komponentrevisors arbejde.
- Sagsbelastning og involvering af underskrivende revisor i sagsløsning.

Der har været enkelte fokuspunkter hvert år, men generelt set har det været de samme områder i revisionen, der har været fokus på. Derved er resultatet af kvalitetskontrollen ikke påvirket af et ændret fokus fra Erhvervsstyrelsen (Erhvervsstyrelsen, 2017; Erhvervsstyrelsen 2020).

Kvalitetskontrollen for 2016 resulterede i, at 51 ud af 74 kontroller blev afsluttet uden yderligere opfølgning. Det svarer til 69 % af de gennemførte kontroller, hvoraf 20 kontroller er afsluttet med få uvæsentlige observationer svarende til 27 % af de gennemførte kontroller. De resterende 31 kontroller, svarende til 42 %, er afsluttet uden yderligere opfølgning, men med identificerede forbedringspunkter, som revisionsvirksomheden er henstillet til at følge op på. I forbindelse med kvalitetskontrollen har Erhvervsstyrelsen vurderet, at 23 ud af de 74 kontrollerede revisionsvirksomheder skulle underlægges en opfølgende kontrol. De svarer til 31 % af de gennemførte kontroller, hvor revisionsvirksomheden skulle udarbejde en handlingsplan og blev omfattet af kvalitetskontrollen for det efterfølgende år. Ud af de 23 kvalitetskontroller var der 6 af dem som var opfølgende kontroller. Dette er også illustreret i nedenstående figur (Erhvervsstyrelsen, 2017).

Figur 5, Resultat af gennemførte kvalitetskontroller i 2016.

(Kilde: Årlig redegørelse for Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder 2016, Erhvervsstyrelsen 2017)

Kvalitetskontrollen for 2017 resulterede i, at 69 ud af 106 kontroller blev afsluttet uden yderligere opfølgning. Det svarer til 65 % af de gennemførte kontroller, hvoraf 15 kontroller er afsluttet med få uvæsentlige observationer svarende til 14 % af de gennemførte kontroller. De resterende 54 kontroller, svarende til 51 %, er afsluttet uden yderligere opfølgning, men med identificerede forbedringspunkter, som revisionsvirksomheden er henstillet til at følge op på. I forbindelse med kvalitetskontrollen har Erhvervsstyrelsen vurderet, at 36 ud af de 106 kontrollerede revisionsvirksomheder skulle underlægges en opfølgende kontrol. Det svarer til 35 % af de gennemførte kontroller, hvor revisionsvirksomheden skulle udarbejde en handlingsplan og blev omfattet af kvalitetskontrollen for det efterfølgende år. Ud af de 36 kvalitetskontroller var der 8 af dem, som var opfølgende kontroller. Dette er også illustreret i nedenstående figur (Erhvervsstyrelsen, 2020).

Figur 6, Resultat af gennemførte kvalitetskontroller i 2017.

(Kilde: Årlig redegørelse for Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder 2017, Erhvervsstyrelsen 2020)

Ud fra ovenstående resultater af kvalitetskontrollen for 2016 og 2017 fremgår det, at der er en stigende andel af de kontrollerede revisionsvirksomheder, der modtager anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen. I 2016 var det 69 % af kvalitetskontrollerne, som blev gennemført uden yderligere opfølgning, hvoraf 27 % var med få uvæsentlige observationer. Til sammenligning var det i 2017 65 % af kvalitetskontrollerne, som blev gennemført uden opfølgende kontrol og kun 14 %, som blev gennemført med uvæsentlige observationer. Det er et fald på 4 % point i kontroller, der blev gennemført uden opfølgning og et fald på 13 % point i den andel, som blev gennemført med uvæsentlige observationer. Rapporterne viser derfor en stigning i den andel af revisionsvirksomheder, der bliver underlagt opfølgende kontrol fra 31 % i 2016 til 35 % i 2017. Den største udvikling er dog i de kontroller, som er blevet gennemført uden opfølgning, men med henstilling om, at revisorvirksomheden følger op på Erhvervsstyrelsens observationer. I 2016 var der 31 ud af de 74 kontroller, som blev gennemført med henstilling om at følge op, svarende til 42 % af de gennemførte kontroller. I 2017 var denne andel steget til 51 % svarende til 51 ud af 206 gennemførte kontroller og dermed en stigning på 9 % point.

Det indikerer, at revisorer i stigende grad har modtaget anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen i forbindelse med deres kvalitetskontroller. For at identificere de områder inden for revisionen, hvor revisor har fået et stigende antal anmærkninger, analyseres udviklingen i de identificerede forbedringspunkter i Erhvervsstyrelsens kvalitetsrapport fra 2016 til 2017.

4.2.2 Identificerede forbedringspunkter

Erhvervsstyrelsen offentliggør også en række generelle forbedringspunkter til revisionsvirksomhederne på baggrund af observationer i forbindelse med kvalitetskontrollen. Forbedringspunkter vedrører både revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem og forbedringspunkter i forbindelse med erklæringsopgaver med sikkerhed. Da opgaven fokuserer på revision af regnskabsmæssige skøn under ISA 540, er det kun forbedringspunkterne i forbindelse med erklæringsopgaver med sikkerhed, der vil blive analyseret.

Forbedringspunkterne fra Erhvervsstyrelsen omfatter flere områder indenfor revisionen, men omfatter følgende hovedpunkter:

- Uafhængighedsreglerne.
- Anvendelse af kvalitetsstyringssystemet.
- Tilstrækkelig planlægning.
- Sikring af tilstrækkelige og egnede revisionsbevis.
- Udføre tilstrækkelig med ved revisionshandlinger ved erklæring om udvidet gennemgang.
- Kontrol af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme.
- Sikring af, at erklæring afgives i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen.

Det er forbedringspunkter inden for alle områder, der er relevante i forhold til revision af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540. Det er derfor kun områder, tilstrækkelig planlægning, sikring af tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser samt kontrol af overholdelse af de regnskabsmæssige begrebsrammer (Erhvervsstyrelsen, 2017; Erhvervsstyrelsen, 2020).

Ved Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol i 2016 blev der gennemgået 435 afgivne erklæringsopgaver med sikkerhed, som var udført af 242 revisorer. Ved denne gennemgang havde Erhvervsstyrelsen ikke nogen bemærkninger til 258 af erklæringsopgaverne svarende til 59 %. Gennemgangen af de resterende 177 erklæringsopgaver svarende til 41 % gav anledning til anmærkninger af varierende karakter, som har afledt et eller flere forbedringspunkter. De hovedtyper af forbedringspunkter, som denne analyse fokuserer på, udgør i 2016 også størstedelen af de 140 forbedringspunkter. Sikring af, at der sker tilstrækkelig med planlægningshandling, udgør 25 af de 140 forbedringspunkter, svarende til 18 %. Sikring af egnede og tilstrækkelig revisionsbeviser udgør 41 af de 140 forbedringspunkter, svarende til 29 %. Det sidste af hovedpunkterne, sikring af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme, udgør 36 af de 140 forbedringspunkter, svarende til 26 %. Da størstedelen af

forbedringspunkterne er inden for de tre ovenstående kategorier, indikerer dette også, at det er her, revisor oftest har fejl og mangler i forbindelse med revisionen. Fordelingen af alle anmærkninger på hovedtyperne af forbedringspunkter er illustreret i figuren nedenfor (Erhvervsstyrelsen, 2017).

Figur 7, Hovedtyper af forbedringspunkter ved gennemgang af erklæringsopgave 2016.

HOVEDTYPER AF FORBEDRINGSPUNKTER VED Gennemgang af ERKLÆRINGSOPGAVER				
	PIE	KLASSE C	ØVRIGE	I ALT
Sikring af, at der ikke sker overtrædelse af uafhængighedsreglerne	2	1	1	4
Sikring af, at kvalitetsstyringssystemet anvendes ved løsning af opgaven	0	2	1	3
Sikring af, at der sker tilstrækkelig planlægning af erklæringsopgaven	1	7	17	25
Sikring af, at der udføres tilstrækkelige handlinger/foreligger tilstrækkelig dokumentation for udført arbejde/ er indhentet tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis	3	12	26	41
Sikring af, at der udføres tilstrækkelige handlinger ved erklæring om udvidet gennemgang	0	1	4	5
Sikring af, at der foretages tilstrækkelig kontrol af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme, herunder at der tages stilling til indvirkning for udformningen af erklæringen af eventuelle overtrædelser	0	9	27	36
Sikring af, at erklæringer afgives i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen	0	2	10	12
Andet	0	6	8	14
Total	6	40	94	140

(Kilde: Årlig redegørelse for Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder 2016, Erhvervsstyrelsen 2017)

Ved Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol i 2017 blev der gennemgået 557 afgivne erklæringsopgaver med sikkerhed, som var udført af 310 revisorer. Ved denne gennemgang havde Erhvervsstyrelsen ikke nogen bemærkninger til 296 af erklæringsopgaverne, svarende til 53 %. Gennemgangen af de resterende 261 erklæringsopgaver, svarende til 47 %, gav anledning til anmærkninger af varierende karakter, som har afledt et eller flere forbedringspunkter. De hovedtyper af forbedringspunkter, som denne analyse fokuserer på, udgør også i 2017 størstedelen af de 248 forbedringspunkter. Sikring af, at der sker tilstrækkelig med planlægningshandling udgør 58 af de 248 forbedringspunkter, svarende til 23 %. Sikring af egnede og tilstrækkelig revisionsbevis udgør 72 af de 248 forbedringspunkter, svarende til 29 %. Det sidste af hovedpunkterne, sikring af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme, udgør 60 af de 248 forbedringspunkter, svarende til 24 %. Fordelingen af alle anmærkninger på hovedtyperne af forbedringspunkter er illustreret i figuren nedenfor (Erhvervsstyrelsen, 2020).

Figur 8, Hovedtyper af forbedringspunkter ved gennemgang af erklæringsopgave 2017.

Hovedtyper af forbedringspunkter ved gennemgang af erklæringsopgaver				
	PIE	Ikke PIE- Klasse C	Ikke PIE øv- rige	I alt
Sikring af, at der foretages vurdering af uafhængighed	1	2	3	6
Sikring af, at der sker tilstrækkelig planlægning af erklæringsopgaven	1	14	43	58
Sikring af, at der udføres tilstrækkelige handlinger/foreligger tilstrækkelig dokumentation for udført arbejde/ er indhentet tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis	3	14	55	72
Sikring af, at der udføres tilstrækkelige handlinger ved erklæring om udvidet gennemgang	0	2	10	12
Sikring af, at der foretages tilstrækkelig kontrol af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme, herunder at der tages stilling til indvirkning for udformningen af erklæringen af eventuelle overtrædelser	2	11	47	60
Sikring af, at erklæringer afgives i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen	0	3	20	23
Andet	0	7	10	17
Total	7	53	188	248

(Kilde: Årlig redegørelse for Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder 2017, Erhvervsstyrelsen 2020)

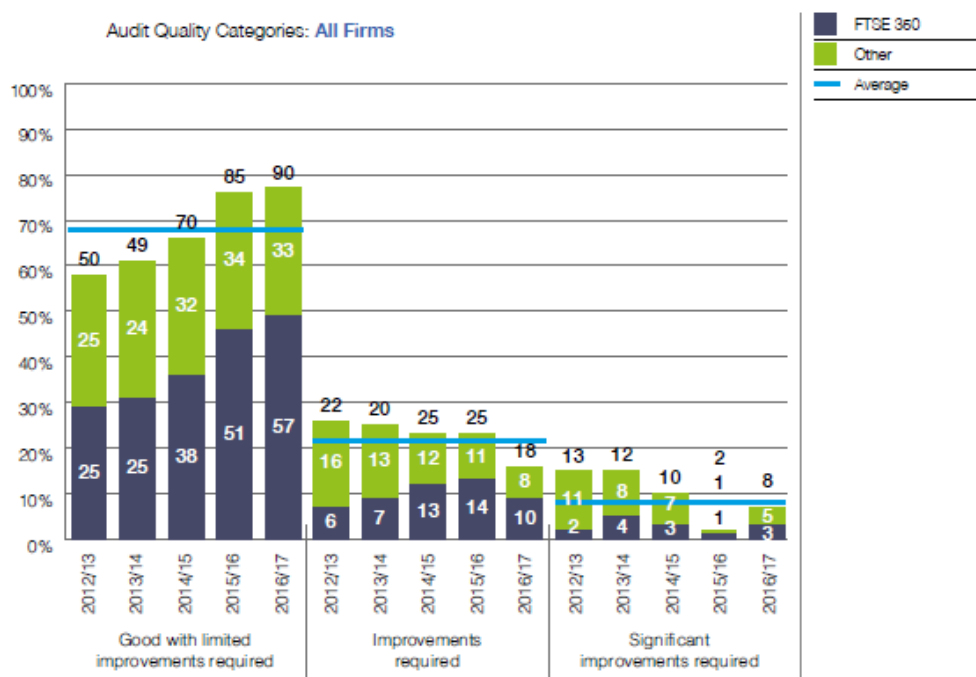
Som tidligere beskrevet i afsnittet om ISA 540 og ISA 540 (Revised), fokuserer ISA 540 (Revised) på planlægning, risikovurdering samt sikring og tilstrækkelig og egnede revisionsbevis. Sammenholder man forbedringspunkterne vedrørende planlægning af erklæringsopgaven fra 2016 med 2017, er der en markant stigning. Der er en stigning i andelen af anmærkninger inden for dette område på 5 % point. Stigningen i andelen af anmærkninger vedrørende sikring af egnede og tilstrækkelige revisionsbeviser er uændret fra 2016 til 2017, hvilket ikke indikerer, at der er en stigning i anmærkninger inden for dette område. Inden for området sikring af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme er der sket et fald i andelen af forbedringspunkter fra 2016 til 2017 på 2 % point. Ovenstående sammenholdelse af udviklingen i hovedtypernes forbedringspunkter fra 2016 til 2017 viser, at det stigende antal anmærkninger vedrører sikring af tilstrækkelig planlægning. Da ISA 540 (Revised) bl.a. stiller større krav til revisors planlægning og risikovurdering i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn, vil revisor alt andet lige modtage flere anmærkninger i forbindelse med fremtidige kvalitetskontroller, der er udført i overensstemmelse med ISA 540 (Revised).

4.2.3 Kvalitetsrapporter fra FRC

Ved FRC kvalitetskontrol, der er udført i 2016/17, blev 116 individuelle revisioner underlagt kontrol sammenholdt med 113 året før. Størstedelen af de kontrollerede revisioner var hos Big Four, som udgør 90 af de udførte kontroller.

Ved kvalitetskontrollen i 2016/17 var der 90 ud af de 116 udførte kontroller, som blev gennemført uden anmærkninger eller med uvæsentlige observationer, svarende til 78 %. For revisioner, der har modtaget disse anmærkninger, er der ikke nogen opfølgende kontrol eller krævet handlinger fra revisionsvirksomheden. Dette er en stigning i antallet af kontroller, som er gennemført uden eller med få anmærkninger sammenholdt med sidste år. Der blev gennemført kontrol af 85 revisioner uden eller med få anmærkninger svarende til 75 % af de gennemførte kontroller. Der var 18 ud af de 116 revisioner, hvor der blev observeret flere væsentlige forbedringspunkter, svarende til 16 % af de gennemførte kontroller. For disse revisioner er det krævet, at virksomheden tager handling på de observerede forbedringspunkter. I denne kategori har der været et fald sammenlignet med 2015/16, hvor der var 25 revisioner svarende til 22 % af de gennemførte kontroller. I kategorien 'betydelige forbedringer krævet' er der i 2016/17 8 revisioner, som har fået denne påtale, svarende til 7 % af de gennemførte kontroller. Dette er en stigning i forhold til tidligere år, hvor der kun var 2 revisioner, som fik denne anmærkning i forbindelse med kontrollen. Det fremgår af kvalitetsrapporten fra FRC, at der ikke er nogen fælles karakteristika for manglerne i de 8 revisioner. Fordelingen af anmærkningerne til revisionen, der har været underlagt kvalitetskontrol i 2016/17, fremgår af figuren nedenfor (Financial Reporting Council, 2017).

Figur 9, Audit Quality Categories: All Firms, UK 2016/17.

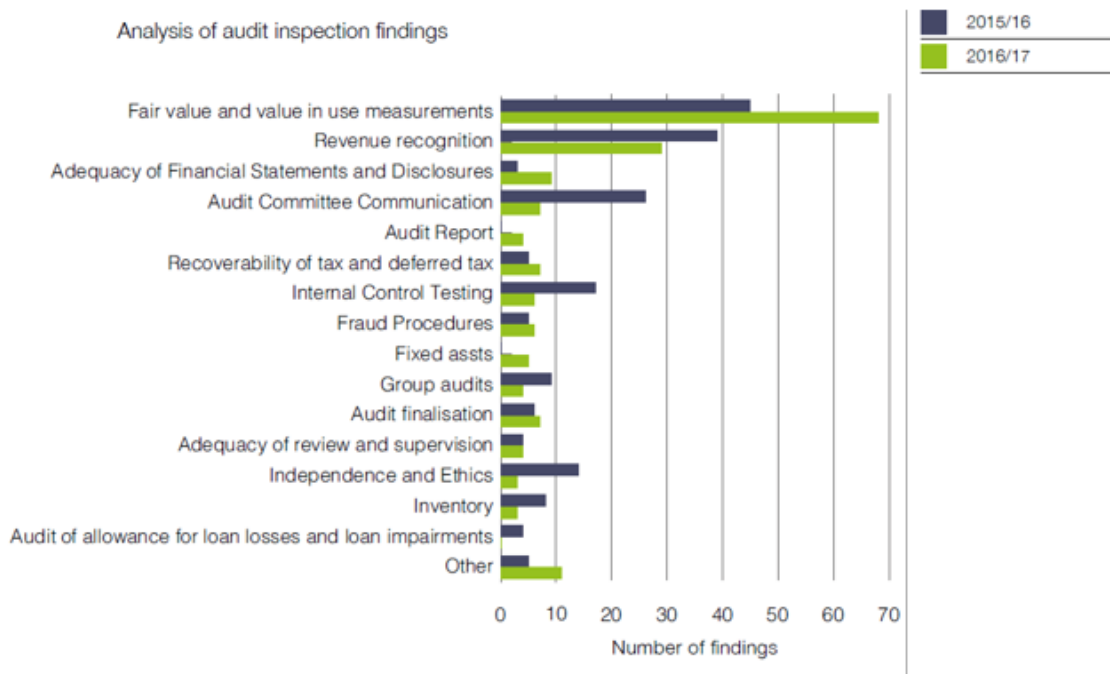
(Kilde: Developments in audit 2016/17, Financial Reporting Council 2017)

Ud fra ovenstående er der et faldende antal anmærkninger fra FRC i forbindelse med deres kvalitetskontrol af de engelske revisionsvirksomheder. Der har været en stigning i de revisionsvirksomheder, som modtager ingen eller få anmærkninger på 3 % point fra 2015/16 til 2016/17. Det kan dog være vanskeligt at sammenligne to forskellige landes kvalitetsrapporter, da udvælgelse af de virksomheder og revisioner kan være forskellig, og selve udførelsen kan variere fra land til land. Der er dog fortsat revisorvirksomheder, som har modtaget væsentlige anmærkninger i forbindelse med kvalitetskontrollen. Nedenstående figur er med til at give et indblik i de områder, som de engelske revisorer fortsat får anmærkninger for i forbindelse med FRC kvalitetskontrol.

I 2016/17 var de tre største områder, hvor kvalitetskontrollen gav anledning til anmærkninger, regnskabsmæssige skøn, omsætning og sikring af overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme. Anmærkninger vedrørende revision af regnskabsmæssige skøn omfatter primært nedskrivning og investeringsejendomme og udgør 39 % af observationerne i forbindelse med kvalitetskontrollen. Dette er sammenholdt med 2015/16, hvor anmærkninger vedrørende regnskabsmæssige skøn udgør 24 %. Det er inden for dette område, der var flest anmærkninger i forbindelse med kvalitetskontrollen, og det er også det eneste område, hvor der var en stigning fra 2015/16 til 2016/17. Omsætning er det område, hvor der var næstflest anmærkninger i forbindelse med kvalitetskontrollen, og den udgør 17 %

af de samlede anmærkninger sammenholdt med 20 % i 2015/16. Herefter er det sikring af den regnskabsmæssige begrebsramme, som udgør 4 % af de samlede anmærkninger sammenholdt med 14 % i 2015/16 (Financial Reporting Council, 2016; Financial Reporting Council, 2017)

Figur 10, Analysis of audit inspection findings, UK 2016/17.

(Kilde: Developments in audit 2015/16, Financial Reporting Council 2016)

Ud fra ovenstående er det tydeligt, at på trods af færre anmærkninger i forbindelse med FCR kvalitetskontrol er der en stigning i anmærkninger i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn. Det er herunder nedskrivning og investeringsejendomme, som udgøre 39 % af de samlede anmærkninger i forbindelse med FRC kvalitetskontrol i 2016/17. Dette er et af de områder, hvor revisionen er reguleret af ISA 540. De øgede krav i ISA 540 (Revised) vil derfor alt andet lige medføre flere anmærkninger til revisionsvirksomhederne i forbindelse med tilsynsmyndighedernes kontrol. Det er derfor ikke kun i Danmark, at ISA 540 (Revised) vil have en betydning for antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne i forbindelse med fremtidige kontroller. På baggrund af ovenstående analyse vil lande som England også opleve en stigning i anmærkninger ifølge kvalitetsrapporten fra FRC. (Financial Reporting Council, 2017)

4.3 Delkonklusion

Ovenstående afsnit havde til formål at redegøre for kontrolrapporterne samt at analysere, hvorvidt disse indikere en stigning i antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne i forbindelse med deres kvalitetskontrol. Dette har været på baggrund af nedenstående underspørgsmål:

"Hvilke anmærkninger og mangler, revisors dokumentation har efter ISA 540 i forbindelse med tilsynsmyndighedernes kontrol af revisionsvirksomheden?"

Med ovenstående kan det konkluderes, at udviklingen i anmærkninger fra Erhvervsstyrelsen i deres kvalitetsrapport fra 2016 til 2017 viser, at der er en stigning i andelen af anmærkninger. Stigningen i andelen af anmærkninger er 4 %, og ved at sammenholde udviklingen i forbedringspunkter fremgår det, at der særligt i forbindelse med planlægning og risikovurdering er en stigning. Denne stigning vil alt andet lige blive forstærket af de øgede krav til planlægning i risikovurdering i ISA 540 (Revised). Andelen af anmærkninger som følge af manglende tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser, er uændret fra 2016 til 2017. På trods af, at der ingen stigning er i andelen af anmærkninger til de forøgede krav til revisionsdokumentationen, særligt test inputs og udfordring af ledelsens skøn, vil det formentlig medføre øgede anmærkninger i forbindelse med Erhvervsstyrelsen kvalitetskontrol. Dette er understøttet af analysen af kvalitetsrapporterne fra de engelske tilsynsmyndigheder FRC. Der har generelt været et fald i andele af anmærkninger, og flere af de kontrollerede revisioner har fået ingen eller få anmærkninger. Det kan dog konstateres ved en gennemgang af de områder, som FRCs anmærkninger vedrører, at revisioner af regnskabsmæssige skøn udgør en større andel af anmærkninger for 2016/17 end året før. Det er særligt revision og investeringsejendomme, som giver anledning til anmærkninger. Det er derfor ikke kun i Danmark, at revisorbranchen har udfordringer i forhold til revision af regnskabsmæssige skøn, men også andre lande i Europa. Ud fra ovenstående analyse kan det konkluderes, at ISA 540 (Revised) vil medføre en stigning i antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndigheder både i Danmark og øvrige lande i Europa.

For at undersøge, hvilke handlinger revisor mangler at foretage i sin revision af regnskabsmæssige skøn, er der i det efterfølgende afsnit foretaget en analyse af en række tidligere afgørelser fra Revisornævnet vedrørende revisioner af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540 (Revised).

5 Gennemgang af kendelser

Forrige afsnit havde til formål at belyse og understøtte vores problemfelt, som er, at der netop er en stigende grad af anmærkninger, hvad angår regnskabsmæssige efter ISA 540. Nærværende afsnit har til formål at belyse netop de steder, hvor revisor ikke har gjort sit arbejde tilstrækkeligt. Dette gøres ved at tage udgangspunkt i kendelser, som er tilgængelige i nævnenes hus. Vi har efterspurgt kvalitetsrapporterne fra Big4 revisionshusene i Danmark. Dog har det ikke været muligt, at få kvalitetsrapporterne idet alle Big4 har afvist at dele disse informationer. Det er derfor valgt at tage udgangspunkt i kendelser fra Revisornævnets hjemmeside, som er vurderet til at være ligeså værdifuld empiri. (www.rn.naevneneshus.dk)

Med ovenstående som udgangspunkt søger vi at besvare følgende underspørgsmål:

"Inden for hvilket område kendes revisor oftest skyldig i overtrædelse af revisorloven, og hvad er grundlaget for kendelserne?"

Formålet med dette speciale er i sidste ende at kunne forsyne revisorer med en række anbefalede revisionshandling, som modsvarer de hyppigste områder, hvor revisorer fejler. For at kunne gøre dette, er det en nødvendighed at analysere kendelser inden for dagsværdiestimater.

5.1 Metode bag udvælgelse af kendelser

Nærværende afsnit har til formål at afdække vores fremgangsmåde i forhold til denne del af analysen, som mere konkret omhandler vores udvælgelse og gennemgang af kendelser.

5.1.1 Nævnenes hus og revisornævnet

Først har vi fundet ud af, hvor man har kunnet finde afgørelser, kendelser som følge af fejl, revisor har begået i alle sammenhænge. Dette gøres gennem nævnenes hus. I 2016 blev det med regeringsudspillet besluttet at udflytte og samle en lang række nævn i Viborg. Ambitionen med at samle nævnene og gøre dette til 'Nævnenes hus' var at samle nævnene under en styrelse, en såkaldt centralisering med henblik på at skabe et bedre fagligt miljø samt en bedre og mere effektiv sagsbehandling. Nævnenes hus yder sekretariatsbetjening for nævnene, som indgår i ordningen, altså for uafhængige domstolslignende nævn. Nævnenes hus' funktion består derfor mere konkret i, at de behandler og forbereder afgørelsesudkast til de enkelte nævn, herefter træffer nævnene en afgørelse. Nævnenes hus fungerer derfor også som et bindeled mellem borger, virksomheder og myndigheder, altså en *public service* funktion, der støtter nævnene. Nævnenes hus behandler sager indenfor:

- Forbrug.
- Sundhed.
- Miljø og Energi.
- Erhverv.

Som nævnt i starten af dette afsnit, så indgår revisornævnet som en del af Nævnenes hus, se bilag 1 for en komplet liste over nævn, som indgår i nævnenes hus (www.rn.naevneneshus.dk).

5.1.2 Revisornævnet

Ligesom øvrige nævn fungerer revisornævnet ligeledes som en uafhængig, administrativ klageinstans, altså et domstolslignende klagenævn. Mere specifikt behandler revisornævnet klager over godkendte revisorer, som har afgivet erklæringer efter revisorlovens paragraf 1, stk. 2 og 3. Revisorlovens paragraf 1, stk. 2 og 3 er udformet som følger:

Stk. 2: *”Loven finder anvendelse ved revisors afgivelse af revisionspåtegninger på regnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til årsregnskabsloven, og ved revisors afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgiverens eget brug.”*

Stk. 3: *”Lovens § 16, stk. 4, § 22, § 30, §§ 43 og 44, §§ 45-47, 47 c og § 54, stk. 4, 1. pkt., finder tillige anvendelse ved revisors afgivelse af andre erklæringer, der i øvrigt kræves i henhold til lovgivningen eller ikke udelukkende er bestemt til hvervgiverens eget brug.”*

Klager finder sted, når revisor dermed har overtrådt denne ved afgivelse af erklæringer omfattet af ovenstående og dermed har tilsidesat sine pligter som offentlighedens tillidsrepræsentant, der hvor erklæringen nærmere betegnet ikke udelukkende skal bruges af hvervgiveren. Altså, når der er tale om et trepartsforhold jf. begrebsrammen (www.rn.naevneneshus.dk).

Revisornævnet behandler ikke klager relateret til god revisorskik, revisors honorar, revisors rådgivning, kollegiale implikationer eller lignende (www.rn.naevneneshus.dk).

5.1.3 Tilsynsmyndigheder

Ovenstående afsnit har gennemgået, hvorfor og hvilken instans, der behandler kendelser, samt hvor man kan finde disse, og derudover hvorfor de findes pålidelige. Nærværende afsnit vil have fokus på, hvem der anklager og kontrollerer revisorerne arbejde. Afsnittet er kort bearbejdet under gennemgangen af kontrolrapporterne, dog vil de vigtigste pointer blive

gennemgået nedenfor for at give opgaven bedre flow samt give læseren en bedre forståelse af, hvilken effekt tilsynsmyndighederne har i relation til dette afsnit.

Under Erhvervsstyrelsen er revisortilsynet, som fører kontrol med revisors arbejde og indgiver klager til revisornævnet. Det er besluttet jf. revisorforordningens art 26, revisorlovens paragraffer 29 og 34-35 b samt bekendtgørelsen om kvalitetskontrol af godkendte revisionsvirksomheder, at det er en nødvendighed, at der føres kontrol og regulering, således at revisorer og revisionsvirksomheder udfører deres hverv korrekt. Foruden ovenstående, så har tilsynet også andre funktioner, såsom godkendelse, autorisation, vejledning mv. Dog vil fokus være på selve kontrollen af revisorer og revisionsvirksomheder. Revisionsvirksomheder er underlagt pligt til at lade sig underkaste kvalitetskontrol fra tilsynsmyndighederne. Hvis ikke revisionsvirksomheden gør dette, kan denne i sidste ende få frataget sin ret til at udøve revisionsvirksomhed. Selve revisionskontrollen omfatter flere trin som er gennemgået i afsnittet "*Udformning af Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol.*"

Revisionsvirksomheder eller revisor ikke undgå at underkaste sig kvalitetskontrol, og man er ligeledes forpligtet til at give kontrollanterne og Erhvervsstyrelsen adgang til at kunne foretage de nødvendige undersøgelser, således at disse får den information og oplysninger, som de finder nødvendige for at kunne foretage kontrol af kvaliteten i alle aspekter heraf. Ydermere skal underkastede yde bistand i det omfang, kvalitetskontrollanten og Erhvervsstyrelsen finder det nødvendigt. Hvis ingen krav imødekommes, vil der særskilt tages stilling til, hvilken straf den nægtede skal have, hvor revisionsvirksomhed eller revisor i sidste ende kan miste retten til at udøve revisionshverv.

Kontrollanterne er nøje udvalgte og skal leve op til en række krav for at kunne være kvalitetskontrollanter af revisorer og revisionsvirksomheder. Der er grundlæggende to opdelinger:

- Eksterne kontrollanter: For PIE revisionsvirksomheder anvendes Erhvervsstyrelsens egne kvalitetskontrollanter.
- Interne kontrollanter: For ikke-PIE revisionsvirksomheder anvendes godkendte kvalitetskontrollanter. Disse kommer i størstedelen af tilfælde fra virksomheder inden for samme felt (revision og regnskab).

5.1.4 Delkonklusion

Som det fremgår af ovenstående, så er der foretaget en kombineret indledning til vores analyse ved at tage udgangspunkt i tilsynsmyndighedernes (Erhvervsstyrelsen, mere specifikt revisortilsynets) kontrolrapporter. Herefter er der taget udgangspunkt i klager indrapporteret af tilsynsmyndighederne. Dette er gjort, idet selve tilsynsmyndighederne har mandat til at fortroliggøre deres arbejde og det, de kommer frem til – til forskel fra selve revisornævnet, som skal offentliggøre deres kendelser. I en kort sammenfatning bliver majoriteten af alle klager mod godkendte revisorer indrapporteret af Erhvervsstyrelsens tilsynsmyndighed med revisorer, kaldet revisortilsynet. Ydermere behandler revisornævnet kun kendelser, hvor revisor har tilsidesat sine pligter som offentlighedens tillidsrepræsentant, og ikke alle sager mod revisor, som f.eks. klager over honorar, revisors rådgivning eller kollegiale konflikter. Udgangspunktet er derfor kendelser fra revisornævnet, idet de anses for at være valide og inden for vores "scope". Vi har ud fra professionel skepsis udvalgt kendelser til gennemgang.

5.1.5 Kendelser til brug for analyse

Vi har i ovenstående afsnit forklaret, hvilke bagvedliggende faktorer, der gør, at analysen godt kan tage udgangspunkt i de kendelser, der er til at finde ved revisornævnet (nævnenes hus). De kendelser, der er udvalgt, er ikke tilfældigt udvalgt, men nærmere nøje udvalgt. På nævnenes hus kan man filtrere sin søgning over tidligere kendelser. Vi har søgt udelukkende på dagsværdier og IFRS 13, hvilket er gjort, fordi vi i dette speciale ønsker at undersøge revisorerers brug af professionel skepsis under ISA 540 (Revised) og IFRS 13. Ved en normal søgning uden at stille nogen søgekriterier ville man få 1009 kendelser, afgørelser eller kendelser. Der hersker derfor ikke tvivl om, at det er nødvendigt at anvende søgekriterier. Ved at søge på dagsværdier og IFRS fås der i alt 41 kendelser og kendelser, hvoraf 10 indeholder flere klagepunkter, altså sager med samme sagsnummer, men hvor revisor er blevet anklaget for mere end blot et punkt. Af disse sager har vi foretaget en vurdering og analyse af kendelserne. Dette er gjort for at undersøge, om disse kendelser i første omgang vil være tilstrækkelige til brug for besvarelse af vores problemformulering. Altså om data vil være pålidelig og tiltrækkelig.

5.1.5.1 Overordnet analyse af kendelser

Tilgangen til analysen af kendelserne har været at gennemgå de enkelte kendelser, i alt 41, ud fra en række kriterier, som har til formål at vurdere, om der er et match mellem det, som dette speciale vil undersøge, og det, der bliver gennemgået i de enkelte kendelser. Ydermere

vil undersøgelsen have det formål at se, om der er homogenitet i de udvalgte kendelser. Afslutningsvis skal det nævnes, at kendelserne er af alle slags, men der tages kun udgangspunkt i faktisk foretagne revisioner og ikke andre erklæringstyper med og uden sikkerhed. Kendelserne er undersøgt ud fra følgende kriterier:

- Sagsnummer.
- Dato.
- Hvilken revisionsstandard, der er anvendt af revisor.
- Hvilken regnskabspost, der er tale om.
- Klageemnet.
- Fejl og mangler i revisionen.
- Straf.

Homogeniteten er målt på, om ovenstående kriterier kan påvises i alle kendelserne, hvor udgangspunktet herefter ville være – sammenlagt med viden omkring, hvordan kvalitetskontrollerne foretages – at der er en vis form for homogenitet. Altså, at kendelserne er gennemgået ud fra tilnærmelsesvis samme fremgangsmåde. Ved at opstille de udvalgte kendelser ud fra ovenstående kriterier, får vi følgende oversigt:

Tabel 7, Kendelser vedrørende regnskabsposter til dagsværdi og ISA 540.

Row Labels	Count of Klageemne
IFRS 3	2
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	2
ISA 540	2
Manglende udfordring af ledelsen skøn i forbindelse med købesumsallokering	2
ÅRL § 37	10
Andre kapitalandele	2
ISA 540	2
Manglende dokumentation for valg af indregningsmetode	1
Manglende risikovurdering af revisionsmål og skøn	1
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	8
ISA 540	8
Manglende udfordring af ledelsens skøn	5
Mangler i planlægning af substanshandlinger	2
Revisor udførte selv beregning og dagsværdi af kapitalandele	1
ÅRL § 38 (IAS 40)	27
Biologiske aktiver	2
ISA 540	2
Mangler i planlægning af substanshandlinger	2
Investeringsjendomme	25
ISA 540	25
Manglende risikovurdering af revisionsmål og skøn	3
Manglende udfordring af ledelsens skøn	13
Manglende udfordring af ledelsens valg af regnskabspraksis	3
Mangler i planlægning af substanshandlinger	6
ÅRL § 42	8
Goodwill	3
ISA 540	3
Manglende risikovurdering af revisionsmål og skøn	1
Manglende udfordring af ledelsens skøn	2
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	5
ISA 540	5
Manglende dokumentation for nedskrivning af kapitalandele	5
ÅRL § 43	1
Materielle anlægsaktiver	1
ISA 540	1
Manglende dokumentation for ændring af afskrivningsperiode	1
ÅRL § 46	7
Udskudt skatteaktiv	7
ISA 540	7
Manglende udfordring af ledelsens skøn	7
ÅRL 83a	1
Igangværende arbejder	1
ISA 540	1
Manglende udfordring af ledelsens valg af regnskabspraksis	1
Grand Total	56

(Kilde: Egen tilvirkning og bilag 2)

Ovenstående figur er for overskuelighedens skyld blevet modificeret i en pivottabel ud fra følgende kriterier:

- Rækker: Regnskabsstander, regnskabspost, revisionsstandard og fejl og mangler i revisionen.
- Værdier: Antal klager.

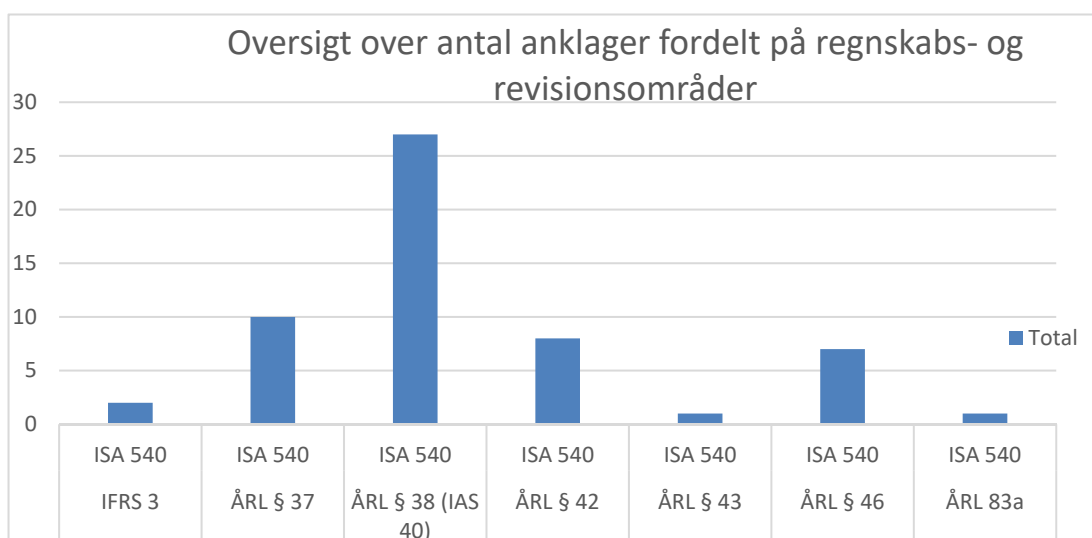
Dette er gjort for at vise læseren af dette speciale, under hvilken regnskabspost og revisionsstandard revisor har fået anmærkning(er), og hvor mange. For en komplet liste over kendelser opstillet præcist efter ovenstående oplistede kriterier, se bilag 2.

Ud fra ovenstående opsummering og gennemgang konkluderes det, at fundne kendelser fra revisornævnet er pålidelige og troværdige og opfylder vores kriterier, således at vi kan bruge disse til videre analyse. Ydermere konkluderes det, at kendelserne har en vis grad af homogenitet, således at der ikke er så stor forskel på de enkelte kendelser, at det vil have en væsentlig betydning for vores slutresultater.

5.1.5.2 Detaljeret analyse af udvalgte kendelser

Grundet specialets omfang har det ikke været muligt at gennemgå alle 41 kendelser, hvorfor vi stikprøvevis vil udtage enkelte kendelser til en detaljeret analyse og gennemgang. Disse skal være fundament for vores videre analyse og drejebog til revisor, hvor specifikke revisionshandlinger vil blive udarbejdet. Ud fra samme datasæt kan man ved hjælp af Excel få følgende figur, som viser fordelingen af antal klager fordelt på revisions- og regnskabsstandard:

Figur 11, Oversigt over antal anklager fordelt på regnskabs- og revisionsområder.

(Kilde: Egen tilvirkning og bilag 2)

Som ovenstående figur viser, så er majoriteten af anmærkninger møntet på ISA 540 og ÅRL 38 (IAS 40), der omhandler investeringsejendomme. Som følge af, at vi ikke kan lave en komplet gennemgang af alle kendelser, vælger vi derfor at afgrænse feltet til kun at kigge på kendelser, der vedrører investeringsejendomme. Årsagen hertil findes i, at kontrolrapporter både i England og i Danmark viser en stigende grad af anmærkninger netop på dette område. At dette endvidere afspejles i kendelser, overrasker derfor ikke. Ydermere finder vi det også naturligt ud fra et afgrænsningsperspektiv, men også fordi anmærkninger i stigende grad ses på dette område.

Ved udtagelsen af de enkelte kendelser har vi oplyst disse ud fra vores kriterier, hvorved følgende tabel fås:

Tabel 8, Kendelser vedrørende investeringsejendomme indregnet til dagsværdi.

Sags nr.	Dato	Regnskabsstandarder	Revisionsstandard	Revisionspost	Klage emne	Fejl og mangler i revision	Straf
sagerne nr. 292016 og 302016							
21-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde	
18-12-2017	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde	
14-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde	
06-11-2019	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
07-07-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
03-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
09-07-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
05-02-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Frifundet	
17-09-2014	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
14-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
17-11-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
21-02-2017	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
16-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
23-12-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
sag nr. 352013 og sag nr. 492014							
24-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
23-12-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde	
19-12-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraks	Frifundet	
sagerne nr. 292016 og 302016							
21-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraks	Bøde	
16-06-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraks	Frakendelse	
05-02-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Frifundet	
30-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde	
25-05-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde	
23-04-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde	
23-04-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde	
16-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde	

(Kilde: Egen tilvirkning)

Ovenstående viser en fordeling af fejl og mangler fordelt på følgende områder:

- Manglende risiko vurdering.
 - Manglende risikovurdering af revisionsmål og skøn.
- Manglende revisionsbevis.
 - Manglende udfordring af ledelsens skøn.

- Manglende udfordring af ledelsens valg af regnskabspraksis.
- Manglende planlægning.
- Manglende planlægning af substanshandlinger.

Herudover er revisorerne blevet idømt bøde, frakendelse eller er blevet frifundet, og revisionsvirksomhederne er ligeledes blevet idømt bøder.

Ud fra et homogenitetsprincip og med øje for, at kendelserne skal udvælges med henblik på at kunne beskrive flere klage emner end blot ét i de anbefalede revisionshandlinger, er der valgt kendelser, der dækker alle områder, som beskrevet ovenfor. For at opnå en forståelse af hvad Revisornævnet ligger vægt på i deres kendelser er der udvalgt sager hvor revisor er blevet frifundet, har modtaget bøde eller er blevet frakendt autorisationen i en periode. Følgende er derfor udvalgt:

Tabel 9, Kendelser vedrørende investeringsejendomme indregnet til dagsværdi inddraget i analysen.

Sags nr.	Dato	Regnskabsstandarder	Revisions		Klage emne	Fejl og mangler i revision	Straf
			standard	Regnskabspost			
sag nr. 1162014	14-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde
sag nr. 92016	03-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0952014	17-11-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0152017	05-02-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Frifundet
sag nr. 312016	21-02-2017	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sagerne nr. 292016 og 302016	21-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Bøde
sagerne nr. 292016 og 302016	21-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Bøde
sag nr. 732015	16-06-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Frakendelse
sag nr. 1152014	30-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 542014	23-04-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde

(Kilde: Egen tilvirkning)

5.1.5.3 Kendelse 1162014

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin vurdering af risiko på revisionsmål og skøn. Derfor er der en for svag risikovurdering. Der vil nu blive dykket endnu længere ned i kendelsen. Fokus vil her være netop der, hvor revisor ikke har været tilstrækkelig og dermed udtryk for, hvad kontrollanten helt konkret mener, at revisor har gjort forkert.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget og dømt med bøde for forhold i, i alt seks sager, hhv. revision i 2012 af E ApS, D ApS, C ApS, F ApS, G ApS og H ApS. Anklagepunkterne er som følger:

1. *"Indklagede har overtrådt god revisorskik, idet planlægning og dokumentation for revision af væsentlige og risikofyldte områder i samtlige seks gennemgæede revisionssager er mangelfuld. Der foreligger ikke tilstrækkelig dokumentation til at*

understøtte de afgivne revisions påtegninger”

2. *”Indklagede har overtrådt erklæringsbekendtgørelsen, idet der ved afgivelse af erklæring på årsregnskaberne for C ApS for 2012 og D ApS for 2012 ikke er taget forbehold for flere tilfælde af overtrædelse af årsregnskabsloven.”*

Som det ses, så er denne revisor blevet anklaget i flere sager, og ikke alle sager omhandler skøn og investeringsejendomme. Som nævnt tidligere, er fokus netop på investeringsejendomme, og derfor vil gennemgangen specifikt tage udgangspunkt i dette område for denne sag.

Ved kontrollantens gennemgang af denne sag af den 27. maj 2013 ser vi i følgende bemærkninger for det udførte arbejde for et ejendomsinvesteringsselskab, at disse indregnes til dagsværdi og udgør 92% af balancen. Dernæst, at:

1. Der er ingen dokumentation på anvendt afkastkrav på 7%, som anvendes på alle ejendomme, som både er beliggende i og uden for hovedstaden. Altså, ingen begrundelse for, hvorfor denne bør anvendes ligeligt på alle ejendomme.
2. Den samlede huslejeindtægt for alle ejendomme er anvendt som afkastgrundlag for kapitaliseringen af den samlede ejendomsværdi.
3. Der er i den kapitaliserede værdi ikke taget højde for omkostninger relateret til drift og vedligeholdelse, som er afholdt af ejer.
4. Anvendt regnskabspraksis er vildledende og beskriver flere forskellige principper, hvad angår måling af ejendommene.

Ydermere og mere konkret fremgår det, at:

- a. Der ikke er taget stilling til ledelsens skøn, hvad angår regnskabsmæssige skøn.
- b. Der er ikke dokumenteret tilstrækkeligt med revisionshandling for opnåelse af revisionsbevis for investeringsejendommene.
- c. Der er ikke foretaget en egentlig risikovurdering af investeringsejendommene og værdiansættelsen.

Revisor har underskrevet en blank revisionserklæring i forbindelse med ovenstående. Revisor blev idømt en bøde på 50.000 kr.

5.1.5.4 Kendelse 92016

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens skøn.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget for forhold i en sag omhandlende revision i 2013 af B I/S samt dennes tilknytning til følgende datterselskaber D ApS, C ApS, E ApS og F ApS og ydermere tilknytning til associerede virksomhed G ApS (40%). Anklagepunkterne er som følger:

1. *”Indklagede har overtrådt god revisorskik ved afgivelse af revisionspåtegning på årsrapporten for 2013 for C ApS og ved afgivelse af revisionspåtegning på årsrapporten for 2013 for D ApS som følge af mangelfuld planlægning og dokumentation.”*
2. *”Indklagede har overtrådt god revisorskik ved afgivelse af revisionspåtegning på årsrapporten for 2013 for C ApS og ved afgivelse af revisionspåtegning på årsrapporten for 2013 for D ApS, idet revisors kontrol af overholdelse af årsregnskabsloven er utilstrækkelig, hvilket har medført flere fejl i årsrapporterne.”*
3. *”Indklagede har overtrådt erklæringsbekendtgørelsen ved afgivelse af revisionspåtegning på årsrapporten for 2013 for C ApS som følge af manglende forbehold for overtrædelse af årsregnskabsloven.”*

Revisor er anklaget i flere punkter, og gennemgangen vil specifikt tage udgangspunkt i netop det, som er relevant for specialet og analysen. Dette er værdiansættelse og dagsværdier.

Af kvalitetskontrollantens indbringelse af revisor d. 7. januar 2016 for regnskabsåret 2013 ser vi, at for værdiansættelser og indregning af dagsværdier, anklages revisor for:

- a. Der er ikke udført tilstrækkelig risikovurderingshandling til vurdering af risici for væsentlig fejlinformation ved regnskabsmæssige skøn for værdiansættelser under dagsværdi.

Mere specifikt, så mangler der arbejdsdokumentation for værdiansættelsen af grunde og bygninger, som er vurderet til at være en væsentlig post i regnskabet. Revisor har ikke udfordret ledelsens skøn på dette område, hvor værdien jf. regnskabspraksis måles til dagsværdi, men i regnskabet og revisors arbejdspapir står værdien til en nedskrevet værdi, som ikke er dokumenteret med andet end, at revisor har fremlagt den skønnede værdi, og at ledelsen har erklæret sig enig med denne. Dog bør det aldrig være revisor, der skulle udarbejde et skøn og herefter få dette godkendt af ledelsen, men omvendt, at ledelsen har udarbejdet et

skøn, som revisor skal kunne acceptere. I forlængelser heraf skal revisor naturligvis have opnået revisionsbevis for skønnet, før denne kunne godkende skønnet. Mere konkret ser vi, at revisor i sin planlægning ikke har udført:

1. Væsentligheds- eller risikovurdering for værdiansættelsen.
2. Revisionsstrategi for værdiansættelsen på trods af, at denne er vurderet til at være en væsentlig post i regnskabet.
3. Vurdering af, hvilke revisionsmål risikoen for skønnet er relateret til.

For selve det udførte arbejde konkluderes det, at:

1. Revisor har anvendt samme værdi som tidligere år uden stillingstagen til, om denne bør revurderes.
2. Har præsenteret skønnet for ledelsen, som har godkendt.
 - a. Dette bør være omvendt, hvorfor dokumentationen for, hvorfor værdien bør være, som den er, også mangler.

Vi ser, at revisor mangler væsentlige dele i dennes planlægning og udførelse. Revisor er blevet idømt en bøde på 40.000 kr. for anklagepunkterne og herunder ovenstående forhold.

5.1.5.5 Kendelse 0952014

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens skøn.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget for forhold i, i alt seks sager omhandlende revision i 2012.

Anklagepunkterne er som følger:

For revisionsvirksomheden:

1. *"Revisionsvirksomheden har ikke sikret, at kvalitetsstyringssystemet anvendes i fornødent omfang."*

For revisor personligt:

1. *"Indklagede har afgivet assistanceerklæringer, hvor grundlaget for at kunne afgive assistance-erklæringer ikke var til stede."*
2. *"I sagen C ApS for 2012 er revisionen af væsentlige og risikofyldte poster utilstrækkelig."*

3. *"I sagen C ApS for 2012 er revisionspåtegning ikke afgivet i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen, idet der ikke er taget forbehold for, at årsregnskabet ikke er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabsloven, og idet der ikke er afgivet supplerende oplysninger om usikkerheder ved værdiansættelse af ejendomme og going concern."*
4. *"I sagen D ApS for 2011/2012 er planlægningen utilstrækkelig, og der er ikke dokumentation for udførelsen af revisionen."*
5. *"I sagen E ApS er der ikke dokumentation for, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, hvorvidt primobalancen indeholder fejlinformation."*

Revisor er i dette tilfælde blevet udtaget til kontrol af revisioner i seks sager, hvor flere af sagerne omhandler investeringsejendomme. Da værdiansættelse af investeringsejendomme er vores primære fokus, vil der været skarpt fokus på dette og ikke de øvrige forhold.

Af kvalitetskontrollantens notater af revisionerne i 2012 ses det, at kontrollanten ved gennemgang af de sager, hvor revisor har haft med værdiansættelse at gøre – hvor den reviderede virksomhed har investeringsejendomme og driver investeringsforretning – er blevet anklaget for følgende:

1. Forkert indregning og måling af investeringsejendommene.
 - a. Der har været en usikkerhed vedr. anvendt regnskabspraksis, hvor der i anvendt regnskabspraksis står skrevet, at investeringsejendommene er indregnet til dagsværdi uden afskrivninger, hvorimod der i noterne står beskrevet, at investeringsejendomme er indregnet til kostpris. Ydermere har der tidligere været afskrivninger på ejendommene.
 - i. Dette er endvidere grelt set i lyset af, at revisor ikke har nævnt *going concern* problemer i dennes påtegning, og at kvalitetskontrollanten og Erhvervsstyrelsen har vurderet, at der på erklæringstidpunktet var tydelige indikatorer på usikkerhed vedr. *going concern*.
2. Revisor har ikke udfordret og dokumenteret afkastkrav tilstrækkeligt. Revisor burde have:
 - a. Sammenholdt afkastkrav med sammenlignelige investeringsejendomme.
 - b. Indhentet og kontrolleret driftsbudgetter.
 - c. Kontrolleret tingbogen.

Vi ser desuden, at revisor har overtrådt årsregnskabsloven. Revisor er blevet idømt en bøde på 35.000 kr., og revisionsvirksomheden 100.000 kr. for anklagepunkterne og ovenstående forhold.

5.1.5.6 Kendelse 0152017

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens skøn.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget for forhold i, i alt fire sager vedrørende revision i 2013. Anklagepunkterne er som følger:

1. *"Revisorlovens § 16, stk. 1, om god revisorskik samt revisorlovens § 23, er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegninger dateret den 1. maj 2014 på årsregnskaberne for 2013 for B A/S, C A/S, D A/S og E ApS. Der er ikke planlagt og udført tilstrækkelige revisionshandlinger, og der er ikke opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, der kan danne grundlag for afgivelse af revisionspåtegninger uden forbehold for så vidt angår værdiansættelse af de i årsregnskaberne indregnede ejendomme til dagsværdi."*
2. *"Erklæringsbekendtgørelsens § 5, § 6 og § 7 er overtrådt, idet der ved afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskaberne for B A/S, C A/S, D A/S og E ApS er afgivet supplerende oplysninger vedrørende usikkerhed ved indregning og måling af selskabernes investeringsejendomme, hvor der burde have været afgivet forbehold som følge af manglende revisionsbevis samt som følge heraf, modifikation af konklusionen, jf. klagepunkt a)."*
3. *"Revisorlovens § 16, stk. 1, om god revisorskik samt revisorlovens § 23, er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegninger dateret den 1. maj 2014 på årsregnskaberne for 2013 for B A/S, C A/S, D A/S og E ApS. Der foreligger ikke tilstrækkelig dokumentation for udførte handlinger i relation til going concern."*
4. *"Revisorlovens § 16, stk. 1, om god revisorskik samt revisorlovens § 23, er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegning dateret den 1. maj 2014 på årsregnskabet for 2013 for E ApS. Der er ikke tilstrækkelig dokumentation for opnået revisionsbevis i relation til revision af indregning og værdiansættelse af udskudt skatteaktiv."*

5. *"Revisorlovens § 16, stk. 1, om god revisorskik samt revisorlovens § 23, er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegning dateret den 1. maj 2014 på årsregnskabet for 2013 for B A/S."*
6. *"A/S og D A/S. Der er ikke tilstrækkelig dokumentation for opnået revisionsbevis i relation til revision af værdiansættelse af tilgodehavende hos tilknyttet virksomhed."*

Ved nærmere gennemgang af kvalitetskontrollantens gennemgang ses det, at investeringsejendomme anses som værende væsentlige aktiver, og at der for alle investeringsejendomme i alle fire sager er brugt den samme revisionsstrategi. Mere specifikt er revisor anklaget for ikke at have foretaget tilstrækkelige planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger ved revisionen af investeringsejendommene og derudover også tilstrækkelig dokumentation for oplysning om usikkerhed ved målingen af investeringsejendommene i regnskabets noter.

Revisornævnet frifandt indklagede fra de fleste anklager, og gav således revisor en advarsel⁹. De punkter, revisor ikke blev frifundet for, var ved tilstrækkelig dokumentationen af det udskudte skatteaktiv samt ved tilstrækkelig dokumentation af overvejelserne bag følsomhedsanalysen, som ellers var korrekt.

Det kan derfor også konstateres, at revisor gjorde følgende ting rigtigt i revisionen af investeringsejendommene:

- Korrekt planlægnings- og risikovurdering.
 - Revisor havde dokumenteret grundlag for revisionstilgangen til investeringsejendommene.
 - Særskilt tilgang til hver enkelt.
 - Identificeret risici.
 - Ren substansbaseret revision efter at have foretaget en vurdering af interne kontroller.
 - Forståelse af modeller og metode anvendt af ledelsen.
- Substansbaserede revisionshandlinger:

⁹ Advarsel dækker over små forseelser og anses for at være af meget lav/ingen betydning for klient og regnskabsbruger.

- Foretaget særskilt vurdering af hver investeringsejendom.
- Foretaget vurderingsafkastkrav ved selv at opstille interval.
- Foretaget vurdering og sammenlignet afkastkrav med andre lignende investeringsejendomme.
- Foretaget følsomhedsanalyse.
- Været skeptisk overfor opskrivning.
 - Udarbejdelse af egen værdiansættelsesmodel.
 - Udvisning af professionel skepsis.
- Vurdering og oplysning af usikkerhed forbundet med måling af investeringsejendomme i noterne.

Revisor modtog i ovenstående sager ikke nogen sanktioner, da revisor blev frikendt.

5.1.5.7 Kendelse 312016

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i dennes udfordring af ledelsens skøn.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget for forhold i alt fire sager hhv. revision i 2013 af C K/S, D K/S, E K/S og F K/S. Anklagepunkterne er som følger:

1. *"At indklagede har overtrådt reglerne om uafhængighed ved at afgive revisionspåtegning på C K/S for 2013, idet revisor samtidig har foretaget betalinger fra C K/S' bankkonto."*
2. *"At indklagede har overtrådt god revisorskik ved revisionen af årsregnskabet for D K/S for 2013, idet der er utilstrækkelig planlægning og dokumentation for revision af værdiansættelse af investeringsejendomme."*

Som det ses, så er denne revisor blevet anklaget i flere sager, og ikke alle sager omhandler skøn og investeringsejendomme. Som nævnt tidligere, er fokus netop på investeringsejendomme, og derfor vil gennemgangen specifikt tage udgangspunkt i dette område for denne sag.

Ved kontrollantens gennemgang af denne sag af den 13. februar 2014 ser vi følgende bemærkninger for det udførte arbejde for et K/S af regnskabsklasse mellemstor C.

Virksomheden ejer i alt 77 investeringsejendomme, og kvalitetskontrollanten har gennemgået den bagvedliggende dokumentation for hver af disse samt revisionsplanlægning, udførelse og konklusion på disse. Kvalitetskontrollanten havde i den forbindelse følgende bemærkninger:

- a. Ingen omtale af følgende i planlægningsmemo:
 - Ingen vurdering af behovet for anvendelse af eksperter ved vurdering af dagsværdi og indregning af dette.
 - Ingen omtale af formel konsultation fra faglig afdeling eller konklusion herpå, på trods af at området er risikofyldt.

- b. Med et afkastkrav på 5,9% foreligger der ikke tilstrækkelig dokumentation for, at denne er korrekt, idet den ikke er sammenholdt med markedsniveauet, og idet der ikke er udarbejdet en målemetode til opgørelsen af dagsværdien via:
 - DCF model.
 - Valuarvurdering.
 - Afkastbaserede modeller.
 - Sammenlignelige transaktioner.

- c. Revisor har i dennes arbejdspapir skrevet, at der foreligger stærke revisionsbeviser. Dog viste gennemgangen, på trods af at arbejdshandlingen var udarbejdet som nedenstående, at der ikke var udført følgende:
 - Indhentelse af tingbogsattest.
 - Indhentelse af engagementsforespørgsel.
 - Ingen forespørgsel vedr. pantsætning og sikkerhedsstillelser fra banken på investeringsejendommene.

- d. Der er ikke udarbejdet en følsomhedsanalyse.

Revisor har underskrevet en blank revisionserklæring i forbindelse med ovenstående. Revisor blev idømt en bøde på 110.000 kr.

5.1.5.8 Kendelse 292016 & 302016

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens valg af regnskabspraksis.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget og dømt, med bøde, for forhold i, i alt fire sager hhv. revision i 2013 af C ApS, P ApS, O ApS og Q ApS. Den sag er anderledes, da der både er tale om, at man anklager både revisionsvirksomheden og revisor. Anklagepunkterne er som følger:

Vedr. revisionsvirksomhed:

1. *"Revisionsvirksomheden har ikke sikret, at systemet er tilstrækkeligt anvendt ved løsning af erklæringsopgaver."*
2. *"Revisionsvirksomheden har ikke sikret, at systemet er tilstrækkeligt anvendt for så vidt angår dokumentation for vurdering af revisors uafhængighed."*
3. *"Der er konstateret væsentlige fejl, som ikke er identificeret i forbindelse med revisionsvirksomhedens interne kontrol."*

Vedr. Revisor personligt:

1. *"God revisorskik er overtrådt, idet der i to sager ikke foreligger dokumentation for overvejelser om uafhængighed i forbindelse med fælles økonomisk interesse mellem revisor og virksomheder, revisor afgiver erklæring overfor, herunder opgaver der i den forbindelse er ydet af revisors ægtefælle. Endvidere er uafhængighedsreglerne overtrådt, ligesom der er sket krydsende revision"*
2. *"God revisorskik er overtrådt ved afgivelse af erklæring på samtlige kontrollerede sager. I 3 sager er planlægningen manglende og/eller utilstrækkelig. Herudover er dokumentation for udført arbejde, herunder konklusioner, mangelfuld i alle sager."*
3. *"God revisorskik er overtrådt ved afgivelse af erklæring på 2 af de kontrollerede sager, idet der ikke er overensstemmelse mellem datering af arbejdspapirer og datering af den afgivne erklæring."*
4. *"God revisorskik er overtrådt ved afgivelse af erklæring på koncernregnskabet og årsregnskabet for C A/S for 2013, idet der i revisionsprotokollatet mangler omtale af koncernrevision."*
5. *"Erklæringsbekendtgørelsen er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegningen på koncernregnskabet og årsregnskabet for C A/S for 2013, idet der ikke er taget forbehold for overtrædelse af årsregnskabsloven."*

Revisor er blevet anklaget i flere sager, som alle vedrører investeringsejendomme. Dette sker

som følge af, at der er tale om et holdingselskab, som ejer tre datterselskaber. Dog er det ikke alle anklagerne, som vedrører investeringsejendomme, hvorfor disse er filtreret ud af vores gennemgang. Kvalitetskontrollanten har i dette tilfælde noteret, at der ved gennemgangen af koncernregnskabet og de tilhørende datterselskaber var følgende mangler:

- Utilstrækkelig koncernrevision, hvor der mangler omtale af væsentlige poster og risiko samt omtale af væsentlige regnskabsmæssige skøn.
- De planlagte risikofyldte og planlagte revisionsmål fremgår ikke tydeligt af planlægningen, hvorfor der hersker forvirring herom.
- De i arbejdsrapporterne beskrevne arbejdshandlinger anvendes ikke eller kun til en lille grad. Derudover foreligger der ikke dokumentation på udførte følsomhedsanalyser.
- Der er for indregningen af investeringsejendommene anvendt følgende forskellige regnskabsprincipper, og der er ikke taget stilling til, hvorfor der er anvendt to forskellige principper, da det umiddelbart ser ud til at være ens ejendomme.
 - Indregning til kostpris med fradrag af afskrivninger.
 - Indregning til dagsværdi.
- Manglende oplysning om værdiansættelsen og mangel af offentlig ejendomsvurdering til sammenligning af værdi.
- Ved beregning af dagsværdi er der anvendt en afkastprocent på 1,13, hvori der ikke er taget stilling til denne afkastprocent, og dette skal ses i lyset af, at værdien af ejendommene ikke har været uændret siden 2010.

Revisor har i dette tilfælde ikke forholdt sig til regnskabspraksis for investeringsejendommene samt indregning og præsentation af investeringsejendommene. Revisor er i dette tilfælde blevet idømt en bøde på 175.000 kr.

5.1.5.9 Kendelse 732015

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens valg af regnskabspraksis.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget og dømt i fire sager vedrørende revision fra 2013. Anklagepunkterne er som følger:

Vedr. revisionsvirksomheden:

1. *"Revisionsvirksomheden har afgivet urigtige oplysninger vedrørende revisionsvirksomhedens afgivelse af erklæringer med sikkerhed i forbindelse med den udførte kvalitetskontrol, og revisionsvirksomheden har ikke sikret, at kvalitetsstyringssystemet anvendes ved udførelse af erklæringsopgaver."*
2. *"Revisionsvirksomheden har ikke tilstrækkelige procedurer for overvågning, og at der ikke har været udført intern overvågning siden 2011."*
3. *"Revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem er mangelfuldt i relation til beskrivelse af procedurer for gennemførelse af obligatorisk efteruddannelse samt gennemførelse af uddannelses- og instruktionsprogrammer, der skal sikre betryggende kendskab til reglerne om hvidvask."*

Vedr. revisor:

1. *"Revisor har overtrådt erklæringsbekendtgørelsen ved afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskaberne for samtlige 4 kontrollerede enkeltsager samt yderligere 6 afgivne revisionspåtegninger. Indklagede har afgivet supplerende oplysninger, som skulle have givet anledning til forbehold og til modifikation af konklusionen i revisionspåtegningen i samtlige sager, som følge af manglende revisionsbevis."*
2. *"Revisor har overtrådt god revisorskik ved afgivelse af erklæring på årsregnskaber vedrørende samtlige 4 kontrollerede revisionsager, idet planlægning og dokumentation for revision af væsentlige og risikofyldte områder i samtlige sager er utilstrækkelig. Der foreligger ikke tilstrækkelig dokumentation til at understøtte de afgivne revisionspåtegninger."*
3. *"Revisor har overtrådt revisorloven og god revisorskik ved afgivelse af revisionspåtegning på samtlige gennemgåede enkeltsager, idet der ikke er udarbejdet revisionsprotokollat vedrørende revisionen."*
4. *"Revisor har overtrådt erklæringsbekendtgørelsen ved afgivelse af revisionspåtegning på C ApS for 2013, idet der ikke er taget forbehold for overtrædelse af årsregnskabsloven i relation til selskabets grunde og bygninger."*

Ved kvalitetskontrollantens gennemgang ses det, at revisor i dette tilfælde ikke har formået at klassificere investeringsejendomme korrekt, og derved er disse indregnet forkert. Kvalitetskontrollantens gennemgang af sagen viste, at revisor fejlagtigt ikke havde afskrevet på

investeringsejendommene, som der skulle have været afskrevet på. For virksomheder, der ikke driver virksomhed med afkast fra investeringsejendomme for øje, går ind under ÅRL paragraf 41 og ikke ÅRL paragraf 38, som netop vedrører virksomheder, der driver investeringsvirksomhed som hovedaktivitet. Dette betyder reelt set, at der skal foretages afskrivning, også selvom der er tale om en investeringsejendom. Den omtalte virksomhed havde computerprogrammering som hovedaktivitet, hvorfor der skulle have været foretaget afskrivninger.

Revisor blev frataget sin godkendelse¹⁰ i et år, og revisionsvirksomheden blev pålagt en bøde på 150.000 dkk.

5.1.5.10 Kendelse 1152014

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens skøn.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget og dømt for forhold i, i alt tre sager vedr. revision og andre erklæringer i 2012. Anklagepunkterne er som følger:

1. *"God revisorskik er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskabet for D ApS for 2012, idet dokumentation for revisionen af værdiansættelse af ejendomme er mangelfuld."*
2. *"Erklæringsbekendtgørelsen er overtrådt ved afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskabet for F ApS for 2012, idet der ikke er taget forbehold for overtrædelse af årsregnskabslovens regler om, at der skal ske eliminering af interne avancer ved indregning af kapitalandel i dattervirksomhed."*

Ved revisionen af investeringsejendom, som er væsentlig i regnskabet, viser kvalitetskontrollantens dokumentation, at revisor ikke har været tilstrækkelig i planlægningen og udførelsen af revisionen, herunder udfordring af ledelsens skøn. Ejendommen er indregnet til dagsværdi og er opskrevet med 3,1 million kr. på baggrund af en valuarvurdering, hvor før pris var 8,6 millioner kr. For at have opnået et egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis for værdien, skulle revisor have gjort følgende:

¹⁰ Med godkendelse menes revisors autorisation, altså dennes ret til at underskrive en revisorerklæring.

- Indhentet budget til understøttelse af den indregnede værdi.
- Have udarbejdet nedskrivningstest som følge af den høje opskrivning.
- Have dokumenteret revisors overvejelser og bagvedliggende grundlag samt revisionshandlinger bedre i dennes arbejdsrapport.

Revisor blev dømt og pålagt 10.000 kr. i bøde.

5.1.5.11 Kendelse 542014

Den overordnede gennemgang af denne kendelse viste, at revisor i dette tilfælde overordnet set ikke har været tilstrækkelig i sin udfordring af ledelsens skøn.

Ved en detaljeorienteret gennemgang af, hvad revisor i dette tilfælde er blevet dømt for, ses det, at denne er blevet anklaget og dømt for forhold i, i alt fire sager omhandlende revision i 2011. Anklagepunkterne er som følger:

1. *"Statsautoriseret revisor H har overtrådt revisorloven, herunder god revisorskik i forbindelse med afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskabet for G ApS for 2011, idet der ikke er indhentet tilstrækkelig dokumentation vedrørende revision af going concern."*
2. *"Statsautoriseret revisor H har overtrådt revisorloven, herunder god revisorskik i forbindelse med afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskabet for G ApS for 2011, idet der ikke er indhentet tilstrækkelig dokumentation vedrørende revision af værdiansættelse af investeringsejendomme."*
3. *"Statsautoriseret revisor H har overtrådt erklæringsbekendtgørelsen ved afgivelse af revisionspåtegning på årsregnskabet for G ApS for 2011, idet der ikke er taget forbehold for flere tilfælde af overtrædelse af årsregnskabsloven samt manglende oplysninger om usikkerheder. Endvidere er der afgivet supplerende oplysninger om et forhold, som burde have givet anledning til forbehold og modifikation af konklusionen."*

Ved kvalitetskontrollantens gennemgang har denne noteret sig, at revisor i dette tilfælde har fejlet på følgende områder for i alt to investeringsejendomme:

- For første ejendom ses der manglende udfordring af afkastkrav (anvendt 8%) samt manglende tilstrækkelig dokumentation ved revision af afkastkrav.
 - Der er kun af revisor foretaget en stillingtagen til afkastkravet og en sammenligning til markedsvilkårene for en lignende ejendom.

- Revisor burde jf. rapporten have understøttet dennes stillingtagen og memo til afkastkravet ved at opstille et interval og sikre sig, at afkastkravet lå indenfor dette.
- Ved anden ejendom ses det, at denne er indregnet til en værdi lig med udbudspris fra salgsoptilling fra ejendomsmægler, hvor der er manglende udfordring af denne pris samt stillingtagen til bagvedliggende faktorer og omstændigheder ved nedskrivningen til denne værdi.
- Revisor burde have opnået en forståelse af usikkerheder forbundet med prisnedslag og omkostninger og deres effekt på prisen af investeringsejendommen.
 - Revisor burde have opstillet eget estimat og sammenlignet.

Anklagede revisor blev dømt og pålagt en bøde på 15.000 kr.

5.2 Delkonklusion på analyse af kendelser

Med dette afsnit ønsker vi at besvare følgende underspørgsmål:

"Inden for hvilket område kendes revisor oftest skyldig i overtrædelse af revisorloven, og hvad er grundlaget for kendelserne?"

Der er analyseret 10 kendelser, som indeholder sager hvor revisor er blevet frikendt, i dømt bøde eller frakendt autorisation i en periode. Udvælgelsen af kendelser er gjort nøje ved at stratificere vores muligheder for opslag, og herefter har vi efter et homogenitetsprincip udvalgt kendelser så bredt, at alle identificerede revisionsområder er berørt. Det har medført, at vi har fået et detaljeret indblik i, hvad der præcist gør, at revisor bliver straffet, ikke straffet eller får anmærkninger for noget. Det kan konkluderes, at følgende overordnede områder er områder, hvor revisor ikke har gjort et tilstrækkeligt stykke arbejde:

1. Utilstrækkelig risikovurdering.
2. Utilstrækkeligt revisionsbevis.
 - a. Der er ikke udført de planlagte arbejdshandlinger.
 - b. Der er foretaget tilstrækkeligt med revisionshandlinger.
3. Revisor har klassificeret forkert.

4. Revisor har ikke udfordret ledelsens skøn, hvad angår afkastprocenter.
 - a. Ydermere har revisor ikke foretaget en følsomhedsanalyse til at understøtte valgte afkastprocent.
 - b. Der er ikke opstillet interval til sammenligning med ledelsens afkastprocent.
 - c. Der er ikke inddraget ekstern 3. mand og sammenlignet med markedsvilkår.
5. Revisor har ikke udfordret ledelsen på valg af regnskabspraksis.
 - a. Forkert indregning og måling.

Man kan endvidere opdele ovenstående og konkludere, at fejlene er opdelt i henholdsvis risikovurderings- og substanshandlinger. Det konkluderes også, at revisor i tilfælde, hvor denne blev dømt, enten blev pålagt bødestraf eller fik frataget sin godkendelse.

Selvom der er flere områder, hvor revisor ikke gør et tilstrækkeligt stykke arbejde, har vi alligevel identificeret nogle områder, som vi finder interessante, og det er især i forbindelse med utilstrækkelig udfordring af ledelsens skøn, som især kommer til udtryk ved afkastprocenter og følsomhedsanalyser. Derimod, når revisor ikke har udført tilstrækkeligt med arbejde eller har klassificeret ukorrekt, så giver det anledning til at tro, at revisor nærmere har været doven, end at han ikke har kunnet finde ud af sit arbejde.

Derudover kan det konkluderes, at i et tilfælde er revisor faktisk blevet anklaget for ikke at have udført tilstrækkeligt med risikovurderingshandlinger, ikke at have opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis samt ikke at have udfordret ledelsens skøn nok. Dog blev revisor frifundet og fik kun en advarsel. Det konkluderes, at revisor faktisk gjorde stort set alt rigtigt på nær dokumentationen, og at man kan anvende metodologien herfra til at se på, hvad revisor burde gøre i sådan en situation for at undgå anmærkninger.

6. Anbefalede risikovurderinger og revisionshandlinger

Efter at have analyseret kendelserne fra revisornævnet er det tydeligt, at det er inden for risikovurderingen og udførte substanshandlinger, revisor oftest har fejl og mangler. Det følgende afsnit vil derfor give en række anbefalede risikovurderings- og revisionshandlinger. Disse anbefalinger skal være med til at besvare følgende underspørgsmål:

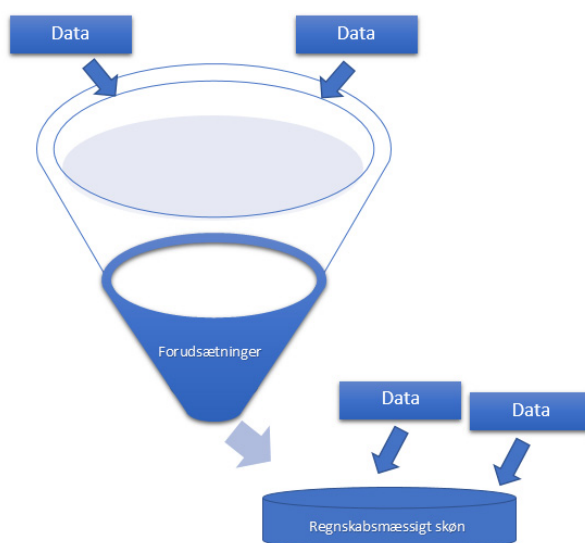
"Hvilke planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger, kan revisor udføre ved revisionen af regnskabsmæssige skøn for at nedbringe antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne?"

For at understøtte de anbefalede anmærkninger er der afholdt et interview med statsautoriseret revisor Michael Tuborg. I interviewet har vi drøftet effekten af ISA 540 (Revised), den øgede opmærksomhed hos brugerne af standarden samt revisionsvirksomhedernes tiltag i forbindelse med den nye standard.

6.2 Anbefalede planlægnings- og risikovurderingshandlinger

I standarden for revision af regnskabsmæssige skøn, ISA 540 (Revised), er der et stort fokus på at foretage en konkret og individuel risikovurdering af det aktiv eller den forpligtigelse, som skal værdiansættes. Det er derfor ikke tilstrækkeligt at lave en generel risikovurdering baseret på aktivets type, f.eks. investeringsejendomme. Ledelsen skal foretage en risikovurdering af hver enkelt ejendom, da der skal tages højde for aktivets specifikke karakteristika ifølge IFRS 13. Det er derfor nødvendigt, at revisor også foretager sin risikovurdering af hvert enkelt aktiv. Revisor skal også være i stand til at identificere de enkelte elementer, som indgår i værdiansættelsen. Det kan omfatte både den anvendte metode, model, data grundlag, forudsætning samt anvendelse heraf, hvilket er illustreret i figuren nedenfor. For en investeringsejendom er den mest anvendte model DCF modellen, mens datagrundlaget typisk består af budgetterede fremtidige pengestrømme. En af de mest centrale forudsætninger ved værdiansættelse af investeringsejendomme er afkastkravet. Alle disse elementer har en forskellig kompleksitet og risiko. Revisor skal derfor udforme sine revisionshandlinger, alt efter hvilken risiko der er forbundet med det enkelte element i værdiansættelsen.

Figur 12, Elementer og processen for udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn.

(Kilde: Egen tilvirkning)

Flere af de ovenstående elementer kræver ofte involvering af en specialist alt efter kompleksiteten. Ved eksemplet med investeringsejendomme kan de data, der anvendes i modellen, oftest afstemmes til ekstern dokumentation som lejeindtægter. Derimod indeholder forudsætninger som afkastkrav ofte en høj grad af subjektivitet, og det kræver derfor særlige kompetencer og erfaring for at kunne revidere disse elementer. Revisor skal derfor gøre sig overvejelser om, hvorvidt det er nødvendigt at involvere en specialist. Specialisten kan både være en ekstern specialist eller en specialist, som er ansat af revisionsvirksomheden, f.eks. i den faglige afdeling. Dette er også et af de områder, hvor revisor har fået påtale fra Revisornævnet.

Et andet vigtigt element, som ISA 540 (Revised) lægger vægt på er udarbejdelse af en retrospektiv vurdering af ledelsens tidligere regnskabsmæssige skøn. Som tidligere nævnt er dette ikke for at identificere revisionsdifferencer i tidligere års skøn. Det skal derimod hjælpe revisor med at identificere, hvad der er årsagen til ændringen af det regnskabsmæssige skøn fra tidligere perioder. Ved revision af investeringsejendomme kan revisor gøre dette ved at genberegne den anvendte model med tidligere års anvendte forudsætning for på den måde at opnå en forståelse af, hvordan ændringer i de enkelte elementer i det regnskabsmæssige skøn påvirker den vurderede dagsværdi på balancedagen.

6.3 Anbefalede substanshandlinger

I forhold til substanshandlinger stiller den nye standard ikke nogle nye krav i forhold til tidligere. Der er dog en præcisering af, hvilke handlinger revisor skal foretage sig i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn. Denne præcisering vil bidrage til en bedre kvalitet i revisors dokumentation i forbindelse med regnskabsmæssige skøn, hvilket også er Michael Tuborgs vurdering ifølge interviewreferatet nedenfor. Det er særligt udfordringen af ledelsens skøn, som revisor har fået påtale for fra Revisornævnet. Det er de skøn, som er fundet med stor usikkerhed, som revisor har haft udfordringer med. De følgende handlinger, som også er en del af ISA 540 (Revised), vil være med til at forbedre revisors dokumentation af og udfordring af ledelsens skøn.

- Udarbejdelse af revisors egne forventninger via intervalestimater.
- Udarbejdelse af følsomhedsanalyse.
- Udfordring af ledelsens valgte budgetperiode.
- Vurdering af, hvorvidt ledelsens valg af forudsætninger er neutrale, optimistiske eller konservative.

Der er i de efterfølgende afsnit givet eksempler på, hvordan ovenstående kan anvendes i forbindelse med revision af forudsætninger, der er anvendt til udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn. Der vil fortsat blive taget udgangspunkt i investeringsejendomme, da det er dette område, revisor oftest har fået påtale for fra Revisornævnet i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn til dagsværdi. Det er dog muligt at anvende de ovenstående revisionshandlinger inden for revisionen af mange regnskabsmæssige skøn, ledelsen udarbejder.

6.3.1 Udarbejdelse af revisors egne forventninger via intervalestimater

I forbindelse med revision af investeringsejendomme har revisor tidligere også skullet udarbejde sine egne forventninger for at håndtere den usikkerhed, der er ved dagsværdiansættelser. Anvendelse af intervalestimater er et stærkt værktøj, som revisor kan anvende ved udfordring af ledelsens skøn. Det skyldes, at der ikke findes en eksakt dagsværdi for en investeringsejendom, men nærmere et interval, som ledelsens valgte punkttestimat vil falde indenfor. Revisor får derved lettere ved at udfordre ledelsens valgte punkttestimat, hvis det falder uden for revisors egne forventninger til det interval, som det regnskabsmæssige skøn skal ligge indenfor. Det skyldes, at når revisor skal udvikle egne forventninger til det beløbsmæssige interval anvendes der ekstern dokumentation som lever op til kravene for egnede og tilstrækkeligt revisionsbevis.

Det er særligt på områder, som er forbundne med usikkerhed, at anvendelse af intervalestimater er et godt værktøj. Det skyldes, at denne handling tillader, at der eksisterer en vis andel af usikkerhed, men det viser også revisor, hvornår denne usikkerhed bliver så stor, at der skal indhentes yderligere revisionsbevis eller – som endelig konsekvens – en omtale af usikkerheden i revisionspåtegningen. På denne måde opnår revisor også en større komfort med den usikkerhed, som er forbundet med det regnskabsmæssige skøn. Revisors komfort i forhold til en given usikkerhed har også en stor betydning for revisors evne til at udvise professionel skepsis (Rowe, 2019).

Et eksempel på, hvordan intervalestimater kan anvendes, er vist nedenfor. I dette eksempel er der taget udgangspunkt i en investeringsejendom, som ledelsen har vurderet til en værdiansættelse på DKK 70 mio. Ledelsen har vurderet dette på baggrund af et netto driftsresultat på DKK 4 mio. og et afkastkrav på 5,70 %. I det regnskabsmæssige skøn udarbejdet af ledelsen er der indarbejdet en forudsætning om, at der går 6 måneder, før selskabets tomme lejemål igen er udlejet. Den årlige leje for disse lejemål udgør DKK 500 tusinde. Dette er en forudsætning, som er forbundet med subjektive skøn, da ledelsen ikke er

i stand til at vide, hvor lang tid der går, før selskabets ejendomme igen er fuldt udlejede. Revisor indhenter derfor ejendomsmarkedsrapporter fra flere forskellige mæglere. I disse rapporter kan revisor se, at udlejningsperioden for den type ejendom, som ledelsen har værdiansat, udgør 12 måneder. Dette er ekstern information, som er i strid med det skøn, ledelsen har foretaget. For at vurdere, hvorvidt forskellen mellem ledelsens skøn for tomgangsperioden og den tomgangsperiode, som markedsrapporterne vurderer, er der udarbejdet nedenstående intervalestimat. Ud fra dette kan vi se, at den beløbsmæssige forskel overstiger væsentlighedsniveauet på DKK 3 mio.¹¹ Den procentvise afvigelse fra intervallet falder dog inden for +/- 10%. I forbindelse med vurdering af investeringsejendomme accepteres der typisk en usikkerhed på +/- 10% af ejendomsværdi. Årsagen til denne grænse skyldes Erhvervslejelovens § 13, som giver leje og udlejer ret til at kræve huslejustrækning til markedsleje. I praksis har det vist sig, at denne grænse ligger omkring +/- 10%, hvilket også er bekræftet i interviewet med Michael Tuborg. Dette indikerer derfor, at revisor bør overveje at fremhæve denne usikkerhed i sin påtegning. Hvis ledelsen havde skønnet, at tomgangsperioden var 0 eller 21 måneder plus, så havde det givet anledning til en modifikation af revisorpåtegningen vedrørende fejlinformation.

¹¹ Det valgte væsentlighedsniveau er fastsat på baggrund af noget, men er valgt til brug for eksemplet på et intervalestimat for genudlejningsperioden og følsomhedsanalysen.

Figur 13, Interval estimat for genudlejningsperiode

Interval estimat				
Genudlejningsperiode	Dagaværdi af ejendom	Forskel i DKK	Forskel i %	Kommentar
0 mdr.	74.561.403,51	-8.771.929,82 b)	-12,53%	
6 mdr.	70.000.000,00	-4.210.526,32 a)	-6,40%	
9 mdr.	67.982.456,14	-2.192.982,46	-3,33%	
12 mdr.	65.789.473,68	0,00	0,00%	
15 mdr.	63.596.491,23	2.192.982,46	3,33%	
21 mdr.	59.210.526,32	6.578.947,37 a)	10,00%	
24 mdr.	57.017.543,86	8.771.929,82 b)	13,33%	

Interval estimat (revisions bevis opnået)

a) Falder indenfor interval estimat på +/- 10% men overstiger væsentligheds niveau med - 1.210.526,32 Ledelsen bør oplyse om sikkerhed ved indregning af investeringsejendomme

b) Falder udenfor interval estimat - forskel i % \geq 10 % og væsentlighed niveau med - 5.771.929,82 Revisor bør tage forbehold for fejlinformation

Netto resultat af drift 4.000.000,00 DKK
Afkastkrav 5,70%

Væsentlighedsniveau 3.000.000,00 DKK

Tomme lejemål svarende til t.DKK 500.000 i årlige lejeindtægter
Valuar acceptere usikkerhedsmargin på +/- 10%

Ledelsen har valgt at forudsætte 6 måneders tomgang for de tomme lejemål er udleje igen.

Revisors eksterne dokumentation påviser at genudlejningsperioden for den pågældende type af ejendom typisk er 12 måneder.

(Kilde: Egen tilvirkning)

Det ovenstående eksempel kan også bruges på andre forudsætninger, der er anvendt i regnskabsmæssige skøn. Det kan dog være mere hensigtsmæssigt at vurdere afkastkrav ved hjælp af følsomhedsanalyse, da afkastkravet påvirkes af mange indirekte forhold, som ikke kan vurderes ved hjælp af eksternt information. Det er dog fortsat vigtigt, at revisor udviser professionel skepsis, når det vurderes, hvilke forudsætninger som efterprøves via intervalestimater. Derfor skal revisionshusene udvikle arbejdspapir og vejledning, som opfordrer til, at revisor forholder sig kritisk til, hvilke forudsætninger der er væsentlige for et givet aktiv eller forpligtigelse. Hvis der anvendes arbejdspapir, som er for detaljeorienteret, vil det medføre en mere mekanisk tilgang til revisionen, og revisor kan komme til at overse det store billede, hvis der fokuseres for meget på en enkelt eller den forkerte forudsætning (Rasso, 2015).

6.3.2 Udarbejdelse af følsomhedsanalyse

Følsomhedsanalyse kan også være et stærkt værktøj, som revisor kan anvende i forbindelse med vurdering af usikkerheden i forbindelse med regnskabsmæssige skøn. Analysen er god til at vurdere, hvor følsomme de enkelte elementer af værdiansættelsen er. Revisor skal kun

fokuserer på at udfordre ledelsen på de elementer af det regnskabsmæssige skøn, som kan resultere i en væsentlig fejl. I forbindelse med værdiansættelse af investeringsejendomme er en af de mest væsentlige forudsætninger afkastkravet. Det er også dette element, som revisor oftest modtager påtale for ikke have revideret tilstrækkeligt. Selv en justering på 0,25 % point vil i de fleste tilfælde vise, at der er usikkerhed forbundet med det valgte afkastkrav, hvilket er en del af den iboende risiko ved værdiansættelse af investeringsejendomme til dagsværdi. Revisor kan derfor anvende markedsrapporter fra anerkendte valuarvirksomheder til at danne sig en forventning om det spænd af afkastkrav, som der er for den specifikke ejendom. Revisor kan anvende dette spænd til at udfordre det af ledelsen valgte afkastkrav, som udarbejdes i en følsomhedsanalyse. I stedet for, at revisor gør opmærksom på usikkerheden i sin påtegning, kan ledelsen i stedet vælge at oplyse om usikkerheden i årsrapporten sammen med følsomheden af afkastkravet. Dette er allerede påkrævet, hvis man aflægger årsrapporten ifølge den danske årsregnskabslov.

Udarbejdelsen af følsomhedsanalysen er i sig selv ikke kompleks. Det er dog vigtigt, at revisor inddrager dette i sin samlede vurdering af den usikkerhed, som der er forbundet med det regnskabsmæssige skøn, når revisionspåtegningen skal afgives. En følsomhedsanalyse på baggrund af det tidligere eksempel kan se således ud:

Figur 14, Følsomhedsanalyse af afkastkravet for investeringsejendommen

Følsomhedsanalyse		
Afkastkrav	Ejendomsværdi	Forskel DKK
5,20%	76.923.076,92	6.923.076,92
5,70%	70.000.000,00	0,00
6,20%	64.516.129,03	5.483.870,97

(Kilde: Egen tilvirkning)

Ovenstående følsomhedsanalyse viser, at et fald i afkastkravet på 0,5% point vil betyde en værdistigning i ejendomsværdien på DKK 6,9 mio., mens en stigning i afkastkravet på 0,5% point vil betyde et fald i ejendomsværdien på DKK 5,4 mio. Den ovenstående følsomhedsanalyse viser, at en ændring i afkastkravet på +/- 0,5% point vil medføre en ændring i dagsværdien af investeringsejendommen, som overstiger væsentlighedsniveauet på DKK 3 mio. Det er derfor vigtigt, at revisor forholder sig til denne usikkerhed, og følsomhedsanalysen er et værktøj som egner sig særligt godt til at revisor kan udfordre ledelsen og kræve, at de forholder sig til usikkerhed i forbindelse med dagsværdimåling af investeringsejendomme. Revisor kan derfor ikke opnå tilstrækkeligt og egnede revisionsbevis alene ved at sammenholde følsomhedsanalysen med markedsrapporterne eller anden ekstern dokumentation. Dette skal suppleres af andre substanshandlinger som bl.a. kan omfatte de øvrige revisionshandlinger i dette speciale.

6.3.3 Udfordring af ledelsens valgte budgetperiode

Revisionsstandarden ISA 540 (Revised) dækker over regnskabsmæssige skøn og ikke kun skøn vedrørende dagsværdi. Det er derfor meget forskelligt, hvilke metoder og modeller der anvendes, når et regnskabsmæssigt skøn skal udarbejdes af ledelsen. Der tages derfor fortsat udgangspunkt i revisioner af investeringsejendomme til dagsværdi. Når en investeringsejendom skal værdiansættes, anvendes der kun indkomstbaseret metode. Der findes reelt set også kun en model, og det er DCF-modellen. Nogle gange anvendes normalindtjeningsmodellen – også kaldet afkastmodellen – til værdiansættelse af investeringsejendommen. Der er dog ikke nogen egentlig forskel på DCF-modellen og afkastmodellen ud over den valgte budgetperiode. Dette blev drøftet i interviewet med Michael Tuborg. Hvis ledelsen vælger kun at anvende en et-årig budgetperiode, svarer det til afkastmodellen, mens der ved anvendelse af DCF-modellen er en budgetperiode på mere end et år. Det er derfor vigtigt, at revisor udfordrer ledelsen på den af ledelsen valgte budgetperiode, da det reelt set er dette valg, som afgør, hvilken model der anvendes til værdiansættelsen.

Fordelen ved afkastmodellen er, at den er simplere at anvende og derfor mindre krævende at udarbejde. Derudover er der generelt mindre usikkerhed forbundet med en kort budgetperiode. Det er dog krævet, at pengestrømmen fra ejendommen er stabil, hvilket ikke altid gør sig gældende. I sådanne tilfælde anvendes DCF-modellen, da den tager højde for udsving i pengestrømmene i budgetperioden. Revisor skal dog være opmærksom på, hvor budgetperioden i DCF-modellen er, da den usikkerhed, der er forbundet med pengestrømmene i slutningen af perioden, er væsentligt højere. Det skyldes, at det altid er sværere at budgettere for en længere årrække.

Ovenstående følsomhedsanalyse viser, at et fald i afkastkravet på 0,5% point vil betyde en værdistigning i ejendomsværdien på DKK 6,9 mio., mens en stigning i afkastkravet på 0,5% point vil betyde et fald i ejendomsværdien på DKK 5,4 mio. Den ovenstående følsomhedsanalyse viser, at en ændring i afkastkravet på +/- 0,5% point vil medføre en ændring i dagsværdien af investeringsejendommen, som overstiger væsentlighedsniveauet på DKK 3 mio. Det er derfor vigtigt, at revisor forholder sig til denne usikkerhed, men revisor skal også udfordre ledelsen og kræve, at de forholder sig til denne usikkerhed i forbindelse med regnskabsaflæggelse.

6.4 Vurdering af ledelsens valg af forudsætning

Et af de områder, som der er lagt vægt på i ISA 540 (Revised), er revisors anvendelse af professionel skepsis. Den professionelle skepsis skal udøves bl.a. ved altid at være kritisk overfor de informationer, som ledelsen præsenterer, og ved at tage et skridt tilbage og vurdere alle de informationer, som er opnået igennem revisionen for herefter at vurdere, hvorvidt det af ledelsen udarbejdede skøn er rimeligt og ikke indeholder nogen væsentlige fejlinformationer. Dette lyder som en meget u håndgribelig måde at forholde sig til de forudsætninger, som ledelsen har valgt at anvende i deres regnskabsmæssige skøn, på. Med udgangspunkt i investeringsejendomme til dagsværdi kan revisor foretage en individuel vurdering af, hvorvidt ledelsen har været neutral, konservativ eller optimistisk i valget af de enkelte forudsætninger. De mest centrale forudsætninger i forbindelse med værdiansættelse af investeringsejendomme til dagsværdi vil typisk være afkastkrav, tomgangsperiode, engangsomkostninger eller budgetperiode. Der kan også være en lang række andre forudsætninger, som er særlige for den enkelte ejendom, men ovenstående vil som regel indgå i de centrale forudsætninger for værdiansættelsen.

I eksemplet med investeringsejendommen kan ledelsen f.eks. have valgt en tomgangsperiode, som er længere end markedsrapporterne udviser for ejendomme af samme type i samme område. Det valgte afkastkrav er i den lave ende af det spænd, som markedsrapporterne indikerer, idet ejendommene er i nyrenoveret stand. Af samme årsag er der ikke inkluderet nogle store engangsomkostninger, da ejendommene ikke har behov for at undergå større renovationer inden for en længere årrække. Der er derfor også valgt at anvende en budgetperiode på et år, idet pengestrømmene er stabile i mindst de næste 10 år.

På baggrund af ovenstående beskrivelse af de forudsætninger, som ledelsen har valgt at anvende i deres værdiansættelse af en given investeringsejendom, kan følgende udledes:

Figur 15, Vurdering af ledelsens valgte forudsætninger

Forudsætninger valgt af ledelsen	Vurdering af ledelsens valg af forudsætninger	Kommentar
Afkastkrav	Optimistisk	Det valgt afkastkrav ligger i den lave ende af spændet i markedsrapporterne.
Tomgangsperiode	Konservativt	Den valgte tomgangsperiode er højere end det markedsrapporterne indikere
Engangsomkostninger	Neutral	Der er ingen indikation på at der kommer engangsomkostninger.
Budget periode	Neutral	Da pengestrømmen er stabil er det vurderet passende at anvende en afkastmodel.

(Kilde: Egen tilvirkning)

De farve koder der er anvendt i ovenstående tabel kan tolkes på følgende måde.

Neutral har farve koden grøn da det regnskabsmæssige skøn skal udarbejdes ud fra neutrale forudsætninger, altså de forudsætninger som en markedsdeltager vil anvende jf. IFRS 13 afsnit 87. Dette gør sig også gældende for regnskaber udarbejdet efter den danske årsregnskabslov jf. § 13, stk. 5.

Konservativt har farve koden gul, da det regnskabsmæssige skøn ikke skal udarbejdes efter et konservativt skøn jf. IFRS 13 og ÅRL § 13. Overvurdering af aktiver har dog i sig selv ikke været et fremhævet påtalepunkt fra Revisornævnet, hvilket kan ses i gennemgangen af kendelser i afsnit 5 "Gennemgang af kendelser" og kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne i afsnit 4 "Analyse af kontrolrapporter fra tilsynsmyndighederne".

Optimistisk har farven rød, da det regnskabsmæssige skøn ikke skal udarbejdes efter et optimistisk skøn jf. IFRS 13 og ÅRL § 13. Det er særlig her revisor skal vær opmærksom da et konsekvent valg af optimistiske skøn fra ledelsen kan indikere ledelses bias og i værste fald regnskabsmanipulation. Revisor skal derfor være særligt opmærksom på de forudsætninger som falder i denne kategori. Efter at have foretaget en individuel vurdering af alle forudsætninger skal revisor tage et skridt tilbage og foretager en samlede vurdering af de af ledelsens valgte forudsætninger og hvorvidt ledelsens valg, samlede set eller hver for sig indikere ledelses bias eller regnskabsmanipulation.

Efter at have foretaget ovenstående vurdering af de enkelte forudsætninger skal revisor tage et skridt tilbage, også kaldet "stand-back", og vurdere effekten heraf som en helhed. Da to af forudsætningerne er vurderet som neutrale, tomgangsperioden som konservativ og afkastkravet som optimistisk, kan det som udgangspunkt konkluderes, at ledelsens valg er

neutralt, idet to ud af de fire forudsætninger er vurderet som henholdsvis optimistisk og neutral, mens de to øvrige er vurderet som neutrale. Det er dog vigtigt, at revisor anvender sin professionelle skepsis og vurderer, hvorvidt disse to forudsætninger har den samme betydning for værdiansættelsen. Som udgangspunkt har afkastkravet en meget større betydning for værdiansættelsen, da denne forudsætning er meget følsom over for justering, hvilket en følsomhedsanalyse også vil vise. Derfor vægtes det optimistiske valg af afkastkravet tungere end det konservative valg af tomgangsperioden. Det vil derfor vurderes i ovenstående tilfælde, at ledelsen er optimistisk i deres valg af forudsætninger. I ovenstående eksempel er det nemt at vurdere, hvilket afkastkrav som har den største betydning for værdiansættelsen. Det er dog ikke altid så nemt at vurdere, hvilken forudsætning der har den største betydning. I sådanne tilfælde kan revisor anvende en følsomhedsanalyse eller udvikle sine egne forventninger via punkttestimater eller intervalestimater for herved at opnå en forståelse for betydningen af de enkelte forudsætninger. Ved at anvende ovenstående procedure vil revisor både udvise forståelse af de forudsætninger, som ledelsen har valgt og samtidig kunne træde et skridt tilbage og anvende sin professionelle skepsis.

6.5 Delkonklusion

Formålet med dette afsnit har været at afdække følgende underspørgsmål:

"Hvilke planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger, kan revisor udføre ved revisionen af regnskabsmæssige skøn for at nedbringe antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne?"

Ud fra ovenstående diskussion kan det konkluderes, at revisor bør udfordre følgende risikovurderings- og substanshandlinger i forbindelse med sin revision af investeringsejendomme til dagsværdi:

- Risikovurderingshandlinger:
 - Identificering og risikovurdering af de individuelle elementer, der indgår i det regnskabsmæssige skøn.
 - Vurdering for behov for involvering af specialist.
 - Udarbejdelse af retrospektiv vurdering.
 - Vurdering af, hvorvidt ledelsens valg af forudsætninger er neutrale, optimistiske eller konservative.
- Substanshandlinger:

- Udarbejdelse af intervalestimater.
- Udarbejdelse af følsomhedsanalyse.
- Udfordring af ledelsens valgte budgetperiode.

I forbindelse med risikovurdering er det særligt identificering og risikovurdering af de individuelle handlinger, der kan have særlig betydning. Ved vores gennemgang af kendelser fra Revisornævnet har revisor ofte fået anmærkninger for manglende individuel risikovurdering. Ved at fokusere på de enkelte dataelementer, er revisor sikker på, at alle risikofyldte områder i forbindelse med det regnskabsmæssige skøn bliver identificeret og adresseret korrekt. Den retrospektive vurdering kan være et vigtigt værktøj, når revisor skal identificere risikofyldte elementer i det regnskabsmæssige skøn. Vurderingen giver revisor et indblik i, hvilke elementer som evt. har givet anledning til ændringer i værdien af det regnskabsmæssige skøn. Da det nogen gange kan være relativt komplekst alene at identificere de elementer, som er risikofyldte, skal revisor vurdere, hvorvidt egne kompetencer er tilstrækkelige, eller der er behov for at involvere en specialist.

Når revisor skal vælge, hvilke substanshandlinger der skal udføres i forbindelse med revisionen, anbefales det, at der anvendes intervalestimater, særligt hvis skønnet er forbundet med væsentlig usikkerhed. Her kan intervalestimater være særligt fordelagtige, da det giver revisor bedre mulighed for at efterprøve ledelsens valgte forudsætninger til ekstern dokumentation. Herved opnår revisor en større komfort med skønnet's usikkerhed og får derudover også en mere håndgribelig måde at dokumentere den usikkerhed, der er forbundet med det enkelte aktiv eller forpligtigelse, på, samt dokumentere, hvordan ledelsen har forholdt sig hertil. Et andet værktøj, som kan hjælpe revisor med at håndtere væsentlig usikkerhed, er følsomhedsanalyse. Denne analyse kan anvendes til at identificere, hvilke elementer i det regnskabsmæssige skøn der er særligt følsomme over for justering. Den kan på samme måde anvendes til at udfordre ledelsens valgte forudsætninger samt dokumentere, hvordan ledelsen og revisor har forholdt sig til usikkerheden i forbindelse med henholdsvis regnskabsaflæggelsen og revisionen heraf. Følsomhedsanalysen anvendes ofte på det valgte afkastkrav i forbindelse med værdiansættelse af investeringsejendomme. Det skyldes, at denne forudsætning ofte er meget følsom og derved væsentlig for det regnskabsmæssige skøn. Ud over disse forudsætninger kan den valgte budgetperiode også have stor betydning for værdiansættelsen af investeringsejendomme. Det skyldes, at den valgte værdiansættelsesmodel afhænger af budgetperioden. En DCF-model anvender flere budgetperioder, mens afkastmodellen reelt set er en DCF-model med en kun et-årig budgetperiode. Revisor skal derfor også betragte den

valgte budgetperiode som et subjektivt valg foretaget af ledelsen, og som revisor skal udfordre.

7 Referat af interview med Michael Tuborg

Interviewet foregik den 23. oktober 2020 kl. 11:00 via Zoom Video Communication. Tilstede var Michael Tuborg, statsautoriseret revisor, Niclas Fønss som interviewer samt Rune Vølding som med-interviewer. Der er ikke foretaget transskribering af interviewet, da det er optaget og kan høres i lydfil, der er vedlagt i bilag 3.

I den indledende samtale med Michael Tuborg, der interviewes, er specialets emne og formål gennemgået. De anvendte interviewspørgsmål blev udarbejdet efter følgende underspørgsmål til specialets problemformulering:

- Hvilke krav er revisorer underlagt i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn efter ISA 540, og hvilke ændringer har ISA 540 (Revised) medført?
- Hvilke planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger, kan revisor udføre ved revisionen af regnskabsmæssige skøn for at nedbringe antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne?
- Vil kravene i ISA 540 (Revised) isoleret set være med til at nedbringe antallet af anmærkninger til revisor fra tilsynsmyndighederne?

Interviewet bestod af 13 spørgsmål, som alle fremgår af bilag 4. Michaels besvarelse af spørgsmålene er inddelt i tre områder, som kan ses nedenfor. Disse besvarelser vil blive anvendt til at understøtte resultatet af vores analyser samt de anbefalinger til revisionshandlinger, som er omtalt tidligere under afsnittet "Anbefalede risikovurderings- og revisionshandlinger":

- Krav i ISA 540 og effekten heraf.
- Den øgede opmærksomhed på revisionen af regnskabsmæssige skøn.
- KPMG's tiltag i forbindelse med ISA 540 (Revised).

Indledningsvist præsenterede Michael sig selv som statsautoriseret revisor, Head of Real

Estate i KPMG Danmark. Han arbejder udelukkende med revision af ejendomsselskaber samt rådgivning i forbindelse med ejendomshandlere og har mere end 20 års erfaring med revision af investeringsejendomme.

7.1 Krav i ISA 540 og effekten heraf

Efter den korte introduktion spurgte vi, hvilke udfordringer han selv har oplevet i forbindelse med revision af investeringsejendomme efter ISA 540. Michael vurderer ikke, at den gamle ISA 540 nødvendigvis var utilstrækkelig, men at kendskabsgraden til standarden var udfordringen. I forhold til den nye standard påpegede Michael, at der generelt er rigtig mange gode elementer i ISA 540 (Revised). Det er rigtig godt med krav om, at revisor skal udvikle en uafhængig forventning til det regnskabsmæssige skøn gennem:

- Intervaller.
- Punktestimater.

I forhold til, om der er for høje krav til revisor gennem ISA 540 (Revised), er Michaels umiddelbare tanke, at der generelt med omfangsrige standarder er risiko for at miste nogle af brugerne, særligt de mindre ressourcestærke revisionsfirmaer. Som opfølgende spørgsmål spurgte vi Michael, hvorvidt han vil vurdere, at de øgede krav vil være med til at forbedre revisionskvaliteten af investeringsejendomme. Til dette svarede Michael, at de revisionsvirksomheder, som tidligere har været i stand til at overholde kravene i ISA 540, formentlig også vil gøre dette efter ISA 540 (Revised). Hvorimod de revisionsvirksomheder, som tidligere har fået anmærkninger i kvalitetskontrollen formentlig også vil blive ved med dette. Den præcisering af kravene, der er kommet i den nye standard, vil dog være med til at forbedre revisionskvaliteten. Inden for revision af investeringsejendomme fortæller Michael, at det særligt er dokumentation af revisors egne forventninger, der i mange tilfælde kan forbedres. Til brug herfor er anvendelse af punktestimater og intervaller gode værktøjer. Anvendelse af intervalestimater erstatter punktestimater, jo større usikkerheden er ved værdiansættelse af investeringsejendomme. Som det fremgår af de internationale vurderingsstandarder, er der ikke kun én værdi af en ejendom. Selv foretrækker Michael anvendelsen af estimatintervaller, da det er en god måde at vurdere usikkerheden på.

7.2 Den øgede opmærksomhed omkring revision af regnskabsmæssige skøn

Efter at have drøftet kravene i ISA 540 (Revised) og effekten heraf spurgte vi Michael om betydningen af den øgede opmærksomhed omkring den nye standard hos brugerne. Det er Michaels vurdering, at grundet den store eksponering af ISA 540 (Revised), vil dette kunne

medvirke til at øge revisionskvaliteten. Den massive fokus på ISA 540 (Revised) – i hvert fald fra de største revisionsfirmaer – er et godt skridt på vejen. For at opsummere spurgte vi Michael, om det var hans vurdering, at den øgede opmærksomhed hos brugerne af standarden vil have en større effekt end de øgede krav i selve standarden, hvilket han bekræftede.

7.3 KPMG's tiltag i forbindelse med ISA 540 (Revised)

Afslutningsvis drøftede vi med Michael de tiltag, som KPMG har foretaget sig for at sikre efterlevelse af kravene i ISA 540 (Revised). Det første, vi spurgte ind til, var, hvilken påvirkning ISA 540 vil have på KPMG's revision af investeringsejendomme. Til dette spørgsmål forklarede Michael, at i forbindelse med planlægning og risikovurdering er der et øget fokus på ledelsens brug af data og antagelser. Herunder har KPMG udarbejdet arbejds papirer og *templates*, som skal afdække netop de områder. Hvad angår substanshandlinger, så er det ikke noget nyt, at man anvender punkttestimater og intervaller, dog vil man nu i højere grad anvende dette, når revisor skal danne sin egen uafhængige forventning, som anvendes til udfordring af ledelsens regnskabsmæssige skøn. Som opfølgende spørgsmål spurgte vi Michael, om han kunne give eksempler på nogle konkrete risikovurderings- og substanshandlinger. Til dette svarede Michael, at det afhænger af de konkrete omstændigheder. F.eks. en udlejningsejendom, hvor der ingen lejere er kontra en fuldt udlejet ejendom. Her vil man ikke kunne anvende den samme risikovurdering eller de samme revisionshandlinger. Der skal udføres handlinger, der passer til den konkrete *case*.

Herefter spurgte vi Michael, hvordan KPMG udfordrer ledelsens skøn i forbindelse med revisionen af investeringsejendomme, særligt ledelsens valgt af metode og model samt de data for forudsætninger, som anvendes i modellen. Indledningsvis forklarede Michael, at der som udgangspunkt anvendes en indkomstbaseret metode ved værdiansættelse af investeringsejendommen, mens der i princippet kun findes en model til brug for værdiansættelse af investeringsejendomme, og det er DCF-modellen. Dog anvendes afkastmodellen også, hvilket i princippet er en DCF-model med en et-årig periode, som samtidig er terminalperioden. KPMG udfordrer derfor ledelsen på længden af den valgte budgetperiode. I forhold til data og antagelse udfordres dette via ekstern dokumentation, som giver tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Ofte anvender ledelser eksperter i forbindelse med udarbejdelsen af regnskabsmæssige skøn, og vi spurgte derfor Michael, hvordan anvendelsen af eksperter påvirker risikovurderings- og substanshandlinger ved revision af investeringsejendomme. Michael forklarede, at der ingen forskel er på en inkompetent valuar og en inkompetent ledelse, begge dele vil føre til en høj risikovurdering. Modsat vil en

kompetent valuar eller ledelse medføre en lav risikovurdering. Risikovurdering vil have en afledt effekt på omfanget af revisionshandlinger og den overbevisning, som revisor skal opnå for at have tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Hvis revisor vurderer, at der er en inkompetent ledelse eller valuar, skal revisor udvise større professionel skepsis, og dette kan i værste fald have en effekt på revisionspåtegningen, hvis ikke tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis opnås.

KPMG er en af verdens største revisionsvirksomheder og har derfor et stort internationalt netværk. Vi spurgte derfor Michael, hvordan KPMG Danmark anvender det internationale til at sikre overholdelse af ISA 540 (Revised). Hertil kunne Michael nævne flere måder, hvorpå KPMG Danmark anvender det internationale netværk. I KPMG Global har man valgt, at medarbejderne skal have obligatorisk træning. Der udvikles altså træning og arbejdsopgaver samt vejledning til ISA 540 (Revised), som skal sikre, at intet går tabt med denne standard. KPMG har en masse eksperter, som hjælper med at udvikle værktøjer, fortolke standarder og undervise i forståelse og brug af standarden. Ydermere bruger KPMG Danmark deres netværk af internationale eksperter til sparring af disse typer af opgaver, men også generelt ved alle typer af opgaver. I modsætning til KPMG er der mange mindre lokale revisorer også i Danmark, som ikke er en del af et internationalt netværk. Vi spurgte derfor Michael, hvordan han vurderer, at ISA 540 (Revised) vil påvirke de mindre revisionsvirksomheder. Det er Michaels vurdering, at kløften mellem kvaliteten i de mindre og de større revisionsvirksomheder vil vokse. De mindre revisionsvirksomheder har ikke ressourcerne til at gennemarbejde den nye lovtæst, træne deres medarbejdere og udvikle nye værktøjer.

Inden interviewet blev afsluttet, spurgte vi Michael, om han generelt set tror, at ISA 540 (Revised) vil nedbringe antallet af anmærkninger fra revisortilsynet i forbindelse med revision af investeringsejendomme. Hertil svarede Michael:

"De anmærkninger, som jeg har kendskab til, skyldes manglende indsigt i revisors opgaver i relation til estimater. Det er min umiddelbare opfattelse, at dette ikke ændres med den nye standard. De største revisionsfirmaer har allerede det fornødne fokus på revision af estimates. Det er mere den øgede opmærksomhed omkring standarden hos brugerne af den, som vil have en større betydning for revisionskvaliteten af regnskabsmæssige skøn."

7.4 Delkonklusion på interview

På baggrund af det ovenstående interview-referat kan det konkluderes, at der er mange gode elementer i ISA 540 (Revised) – særligt interval- og punkttestimater. Det vil alt andet lige være med til, at revisors dokumentation vil blive stærkere. Det er dog en relativt omfattende

standard, og risikoen ved en så omfattende standard er, at nogle revisionsvirksomheder vil få svært ved at efterleve kravene som følge af de ressourcer, som det kræver. Den nye standard vil formentlig ikke have den store betydning for de revisorer, som ikke tidligere har fået anmærkninger i forbindelse med Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol. Det skyldes, at de revisorer, som tidligere har haft kompetencerne til at revidere investeringsejendommen, allerede udfører de procedurer, som er et krav efter ISA 540 (Revised). Det er derfor i højere grad det øgede fokus på revision af estimater, der er kommet som følge af den nye standard, som vil påvirke revisionskvaliteten af investeringsejendomme. Der er udgivet mange artikler og andre publikationer, siden standarden blev offentliggjort. Revisionsvirksomheder som KPMG, har udrullet global træning for alle medarbejdere vedrørende ISA 540 (Revised). Derudover har KPMG også udarbejdet omfattende arbejdspapir og vejledninger, som skal supportere medarbejderne i deres revision af regnskabsmæssige skøn. Alt dette omfattende arbejde er meget ressourcekrævende, hvilket kan betyde, at de mindre lokale revisionsvirksomheder får svært ved at leve op til standarden.

Selve standarden ISA 540 (Revised) indeholder mange gode krav, som skal hjælpe revisor ved revisionen af regnskabsmæssige skøn. Standarden er dog også meget omfattende, hvilket kan gøre det ressourcekrævende at leve op til kravene i den. Det er dog som udgangspunkt ikke selve kravene i standarden, der kommer til at have en væsentlig betydning for revisionskvaliteten på trods af det gode indhold. Det vil derfor i større omfang være den øgede opmærksomhed hos brugerne af den nye standard samt det store fokus fra de internationale revisionsvirksomheder, som kommer til at have en betydning for kvaliteten af revisionen.

8 Paralleller mellem ISA 540 (Revised) og tilsynsmyndighedernes kvalitetskontrol

I foregående afsnit har vi vurderet og diskuteret revisionshandlingerne for planlægning, risiko- og substanshandlinger, og dette er baseret på vores analyse af kvalitetsrapporter og kendelser fra henholdsvis Erhvervsstyrelsen og Revisornævnet. Dette afsnit søger at drage paralleller mellem de fundne resultater i specialets analyser og gennemgangen af ISA 540 (Revised). Det er hermed følgende underspørgsmål, som vil blive besvaret i dette afsnit:

"Vil kravene i ISA 540 (Revised) isoleret set være med til at nedbringe antallet af anmærkninger til revisor fra tilsynsmyndighederne?"

I analysen af kendelser fra Revisornævnet er det revisors manglende udfordring af ledelsens

skøn, som har været det mest mangelfulde område. Det er både i forhold til udfordring af ledelsens valg af metode, data og forudsætninger. ISA 540 (Revised) adresserer dette ved at udfordre ledelsens valg af model og forudsætninger, hvilket f.eks. kan gøres gennem udvikling af egne punkt- eller intervalestimater samt udføre følsomhedsanalyse af de væsentligste forudsætninger. Ved brug af ovenstående procedurer kan revisor vurdere, hvorvidt valget af de væsentligste forudsætninger indikerer, at ledelsen er neutral, konservativ eller optimistisk i sin udarbejdelse af regnskabsmæssige skøn.

Et andet område, hvor revisor ofte bliver anklaget og dømt i Revisornævnet, er manglende planlægnings- og risikovurderingshandling. Dette adresseres i ISA 540 (Revised) ved, at der stilles større krav til revisors evne til at identificere og vurdere ledelsens valg af metode, de enkelte dataelementer og forudsætninger, samt hvordan revisor vil udføre ledelsens valg i sine substanshandling. Det er også her, skalerbarheden af ISA 540 (Revised) kommer til udtryk, idet komplekse skøn kræver et stærkere revisionsbevis end simple skøn. I takt med, at det regnskabsmæssige skøn bliver mere komplekst, vælger ledelsen ofte at anvende en ekspert i udarbejdelsen af det regnskabsmæssige skøn. På samme måde, som vi skal vurdere ledelsens kompetencer, skal revisor også vurdere ekspertens kompetencer. Det kan også være, at de regnskabsmæssige skøn er så komplekse, at revisor ikke selv er i stand til opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser. I sådanne tilfælde skal revisor vurdere, hvorvidt det er nødvendigt at involvere en specialist, for at revisor kan opnå tilstrækkeligt revisionsbevis for det regnskabsmæssige skøn.

Ved ændring i regnskabsmæssige skøn skal revisor også være særligt opmærksom. I forbindelse med analysen af kendelserne har revisor i flere tilfælde ikke forholdt sig til ændringen i de regnskabsmæssige skøn fra år til år, hvilket revisor modtager kritik for. Denne kritik kan imødekommes ved at anvende retrospektive *reviews*, som giver en forståelse af, hvordan de enkelte dataelementer og forudsætninger har påvirket det regnskabsmæssige skøn fra år til år. Udarbejdelse af et retrospektivt *review* er dog ikke et nyt krav i ISA 540 (Revised) sammenlignet med ISA 540, der lægges dog større vægt på udarbejdelsen heraf i den nye standard.

8.1 Vurdering af ISA 540 (Revised)

Der er indtil videre draget en parallel mellem fundne resultater samt anbefalede revisionshandling og ISA 540 (Revised). Det ses her, at ISA 540 (Revised) har indfanget og imødekommer de fejl, som specialet har fundet frem til gennem kvalitetsrapporter og kendelser fra Revisornævnet. ISA 540 (Revised) adresserer derfor mange af de områder, som

revisor har fået kritik for i forbindelse med tilsynsmyndighedernes kontrol. Det har dog også medført, at den nye standard er relativt omfangsrig i forhold til den gamle standard. I interviewet med statsautoriseret revisor og Head of Real Estate i KPMG Danmark, Michael Tuborg, oplyste Michael, at hans vurdering er, at den gamle standard i sig selv ikke var utilstrækkelig. Det var derimod kendskabet til den gamle standard, som medførte det manglende brug heraf. Det er dog ikke ens betydende med, at ingen revisorer tidligere har været i stand at revidere regnskabsmæssige skøn, derimod har de opnået tilstrækkelig revision uden at gøre brug af standarden. Den nye standard indeholder ikke nogen radikale ændringer i forhold til metodologien ved revision af regnskabsmæssige skøn. Den er i højere grad en præcisering og fremhævelse af, hvilke krav der stilles til revisor, hvor der lægges vægt på vendinger, bagvedliggende forståelser og bedre vejledningsmateriale. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt det er selve ændringerne til ISA 540 (Revised), der kommer til betyde et fald i antallet af anmærkninger fra tilsynsmyndighederne, eller om det er det øgede fokus på standarden, som ajourføringen har medført hos brugerne af revisionsstandarden og andre interessenter.

8.2 Del konklusion

Dette afsluttende afsnit har haft til formål at besvare følgende underspørgsmål:

"Vil kravene i ISA 540 (Revised) isoleret set være med til at nedbringe antallet af anmærkninger til revisor fra tilsynsmyndighederne?"

Heraf kan det konkluderes, at de anbefalede handlinger, som specialets analyse omhandler, er i overensstemmelse med kravene fremført i ISA 540 (Revised):

- Udfordring af ledelsens skøn.
 - Punkt- og intervalestimater.
 - Følsomhedsanalyse.
- Retrospektivt *review*.
- Involvering af specialist.
- Vurdering af ledelsens bias.
- Vurdering af metode, model, data og forudsætninger samt anvendelsen heraf.

Dette betyder, at ISA 540 (Revised) imødekommer de elementer, som gør, at revisor historisk set har fået anmærkninger fra tilsynsmyndighederne. Dog konkluderes det også, at ISA 540

(Revised) er blevet langt mere omfattende, hvilket ikke nødvendigvis og isoleret set gør, at revisor får færre anmærkninger. Dette skal ses i lyset af, at de revisorer, som foretog revision af regnskabsmæssige skøn i overensstemmelse med ISA 540, ikke fik anmærkninger og ej heller vil få det med ajourføringen af denne. Det kan derfor konkluderes, at det ikke kun er ajourføringen af ISA 540, som vil få en betydning i forhold til anmærkninger fra tilsynsmyndighederne, men måske højere grad det øgede kendskab til og fokus på ISA 540 (Revised), som får en betydning for antallet af anmærkninger sammenholdt med den gamle standard.

Det konkluderes derfor, at ISA 540 (Revised) overordnet set vil reducere antallet af anmærkninger, som revisor modtager fra tilsynsmyndighederne, men samtidig, at dette både er som følge af ajourføringen af selve revisionsstandarden, men også som følge af det øgede kendskab og fokus. Ajourføringen var derfor nødvendig for at skabe den øgede opmærksomhed. Dette er endvidere i overensstemmelse med de refleksioner, som ekspert på området, Michael Tuborg, gjorde sig.

9 Konklusion

Kulminationen på specialet foreligger i de resultater, som vi har redegjort for samt analyseret og diskuteret os frem til. Ved en detaljeorienteret gennemgang og besvarelse af de opstillede underspørgsmål er vores problemformulering og problemfelt blevet besvaret og belyst. Vores problemformulering er:

"Hvad er de mest gennemgribende og hyppigste anmærkninger, som revisorer får fra tilsynsmyndighederne i forbindelse med revision efter ISA 540 af regnskabsmæssige skøn udarbejdet efter IFRS 13? Hvilke skærpede krav har ajourføring af ISA 540 medført? Hvilke procedurer skal revisorer udføre for at undgå en stigning i anmærkninger fra tilsynsmyndighederne?"

For at kunne besvare vores problemformulering, har det været nødvendigt at opnå en forståelse af de to grundelementer i dette speciale, nemlig IFRS 13. De grundlæggende elementer i IFRS 13 omhandlede dagsværdi, idet essensen af vores opgave omhandler revision af regnskabsmæssige skøn, og netop dagsværdier.

Ydermere har det været nødvendigt at undersøge og analysere det andet grundelement i dette speciale, nemlig ISA 540 og især ajourføringen af denne, ISA 540 (Revised). Gennemgangen for ISA 540 viste, at regnskabsmæssige skøn altid har været et område, som er

mere komplekst at revidere for revisor. Ajourføringen af ISA 540 til ISA 540 (Revised) medførte en større opdatering af revisionsstandarden. Mere konkret vendes standarden fra 2009 på hovedet og tilpasses markedet, og her kan det konkluderes, at kravene til revisor i den proces er øget markant. Derudover konkluderes det, at ajourføring af ISA 540 skyldtes, at man gennem kvalitetskontroller globalt set oplever, at revisorer får et stigende antal anmærkninger, hvilket har ledt til en kritik af, at ISA 540 førhen var forældet på visse områder. Udover dette ville der være flere fordele, såsom mere transparent kommunikation mellem revisor og øverste ledelse, bedre regulering i virksomhederne og en generel tilpasning til ændringer i markedet og øvrige standarder.

Ved at have forståelse af begge grundstenene, ISA 540 (Revised) og IFRS 13, har det været muligt at dykke ned i selve analysen af opgaven. For at nå frem til omfanget og til, hvad revisorer hyppigst får anmærkninger for, er der foretaget en analyse af kontrolrapporterne fra revisortilsynet fra 2017 og 2020 vedrørende årene 2016 og 2017. Derudover er der foretaget en komparativ analyse af en kontrolrapport fra revisortilsynet i England fra 2017 vedrørende årene 2015/16 og 2016/17. Det konkluderes på baggrund heraf, at der i stigende grad er flere anmærkninger til revisor, dog er de mest hyppigt forekomne i form af revision af dagsværdier på investeringsejendomme. Det konkluderes endvidere, at kontrolrapporterne fra England viste et generelt fald i antallet af anmærkninger, men en markant stigning i anmærkninger i forbindelse med revision af investeringsejendomme målt til dagsværdi. Dette er med til at bekræfte vores hypotese, da revisor i overvejende grad har fået anmærkninger for manglende risikovurdering samt udfordring af ledelsens valg af forudsætninger og dataelementer. Dette er også nogle af de elementer, der er fokus på i ISA 540 (Revised). Hvilket er et udtryk for, at ISA 540 (Revised) adresserer nogle af de observationer, som tilsynsmyndighederne har gjort sig i forbindelse med deres kontrol.

Efter at have konkluderet på analysen af kontrolrapporterne og på, hvad revisor hyppigst får anmærkninger for, har formålet med specialet været at finde frem til præcis det, hvor revisor fejler, når det kommer til revision af investeringsejendomme målt til dagsværdi. Herefter udarbejdes anbefalede planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger. Med disse revisionshandlinger ville anmærkninger ikke have fundet sted og anmærkninger på det hyppigste område, investeringsejendomme målt til dagsværdi, ville alt andet lige falde. Fremgangsmåden herfor har været at finde alle kendelser på revisornævnets hjemmeside, som indeholder ISA 540 og dagsværdier. Herefter er vores data stratificeret af flere omgange og til sidst kognet ned til 24 relativt homogene kendelser, hvor anmærkningspunktet vedrører

investeringsejendomme målt til dagsværdi. Der, hvor revisor fejler, har enten været ved manglende udfordring af ledelsens skøn, manglende risikovurdering af revisionsmål og skøn, manglende udfordring af ledelsens valg af regnskabspraksis eller mangler i planlægning af substanshandlinger. Heraf blev 10 kendelser udtaget til detaljeret gennemgang, hvor det konkluderes, at revisor var fejlagtig i henholdsvis planlægnings-, risikovurderings- og substanshandlinger:

- Manglende risikovurdering og manglende vurdering af individuelle investeringsejendomme.
- Manglende planlægning af tilstrækkelige substanshandlinger herunder:
 - o Ingen vurdering af, om der bør involveres en ekspert.
 - o Ingen vurdering af behov for formel konsultation.
- Manglende dokumentation af revisors afkastkrav.
- Manglende overholdelse af den regnskabsmæssige begrebsramme – særligt om, at aktiver skal værdiansættes enkeltvis.
- Manglende udfordring af ledelsens skøn, hvad angår:
 - o Afkastkrav.
 - o Værdiansættelsesmodel.
 - o Følsomhedsanalyse.
- Manglende udfordring af, at ledelsen ikke har foretaget afskrivninger og anvendelse af regnskabspraksis.

Derudover konkluderes det, at revisor ikke har modtaget anmærkninger for fejlagtig rapportering, udover at det kan siges, at revisors påtegning i sig selv er fejlagtig, såfremt revisor erklæres skyldig i anmærkninger.

Afslutningsvis er der udarbejdet specifikke revisionshandlinger, som skal søge at afdække ovenstående fundne fejl og mangler, som har ledt til anmærkninger. Her konkluderes det, at for at revisor ikke skulle have fået anmærkninger i disse kendelser og generelt for lignende situationer, skulle denne have gjort følgende planlægnings- og risikovurderingshandlinger:

- Konkret identificering og risikovurdering af de individuelle elementer, der indgår i det regnskabsmæssige skøn.

- Konkret vurdering om behov for involvering af en specialist.
- Udarbejdelse af en retrospektiv vurdering.
- Vurdering af, hvorvidt ledelsens valg af forudsætninger er neutrale, optimistiske eller konservative.

Og følgende skulle revisor have gjort for at imødekomme fejl og mangler for substanshandlinger:

- Revisor skulle have udarbejdet intervalestimater.
- Revisor skulle have udarbejdet en følsomhedsanalyse.
- Revisor skulle have udfordret ledelsens valg af budgetperiode.

Det konkluderes endvidere, at ovenstående revisionshandlinger vil være i overensstemmelse med ajourføringen af ISA 540 (Revised) og de principper, der ligger heri.

I forlængelse heraf, er der foretaget et interview med en ekspert, Michael Tuborg som er statsautoriseret revisor og Head of Real Estate i KPMG Danmark. Dette er gjort med henblik på at få diskuteret vores analyse og specielt hvilke krav der er til revisors dokumentation af regnskabsmæssige skøn, hvilke procedure der kan forbedre revisors dokumentation for regnskabsmæssige skønt, samt opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis. Det konkluderes, at vores analyse harmonerede med de emner der blev diskuteret med eksperten.

Afslutningsvis er der foretaget en vurdering af, hvorvidt ajourføringen af ISA 540 imødekommer de områder, som revisor får anmærkninger for af tilsynsmyndighederne. Det konkluderes, at de præciseringer og ændringer, som ses i ISA 540 (Revised), er i overensstemmelse med de anmærkninger, som revisor har modtaget fra tilsynsmyndighederne. Derfor vil antallet af anmærkninger overordnet set falde som følge af ajourføringen, det er dog ikke alene grundet de konkrete ændringer i revisionsstandarden, men også som følge af den øgede opmærksomhed hos brugere og interessenter heraf.

10 Perspektivering

Det afsluttende punktum for dette speciale er sat i form af vores konklusion. Vi har redegjort, analyseret og diskuteret vores emne, hvor vi er gået fra det overordnede til at være helt nede i detaljen. En perspektivering søger at gå videre med de grene, som man enten har afgrænset fra i et speciale, eller som vi har opdaget sideløbende med skrivningen af specialet. Det er netop en forudsætning, at man ikke kan skrive om alle områder og afdække disse i en opgave, hvorfor afgrænsninger har været foretaget. Ydermere kan en perspektivering også fungere som et springbræt til nye specialer eller artikler. Altså er der ikke tale om en ny diskussion, vurdering eller konklusion, men derimod en mulighed for at se projektet fra et helikopterperspektiv. I nærværende afsnit vil vi gøre rede for de spørgsmål, som er blevet rejst under skrivningsforløbet, og de spørgsmål, som naturligt ville blive stillet, samt de refleksioner man har afgrænset sig fra allerede fra starten. Disse er kort oplistet nedenfor:

- Test af vores anbefalede handlinger.
- Gennemgang af øvrige estimater end dagsværdier.
- Samfundsmæssige konsekvenser af ISA 540 (Revised).
- Påvirkning af COVID19.

Ovenstående vil kort blive reflekteret over i nedenstående afsnit.

10.1 Test af vores anbefalede handlinger

Et naturligt spørgsmål, som opgaveskriverne har stillet sig efter specialets slutning er:

”Vil vores anbefalede revisionshandling have nedbragt eller nedbringe de anmærkninger, som revisorer har modtaget i forbindelse med deres udtagning til kvalitetskontrol?”

Formålet med specialet har været konkret at identificere, hvor og hvorfor revisor får anmærkninger i forbindelse med dennes revision af regnskabsmæssige skøn, specifikt dagsværdier for investeringsejendomme. Ønsket for offentligheden, regnskabsaflæggere, regnskabsbrugere, tilsynsmyndigheder og revisor formodes at være, at der ingen anmærkninger var, men det er der. Det er naturligvis implicit, at det ville være interessant at se, om vores anbefalinger, som falder i tråd med ISA 540 (Revised) anbefalinger og en eksperts vurderinger, på et større plan ville få antallet af anmærkninger til at falde. Dog er det selvfølgelig ikke udelukkende revisionshandlingerne, som ville få anmærkningerne til at falde, det er mange forskellige led og faktorer, som samlet set ville bidrage til dette. Dog ville det være interessant, hvis man kunne teste, hvorvidt de samme revisorer, som vores gennemgang

har omhandlet, ville have fået anmærkninger, hvis de havde fulgt vores anbefalinger enten ved næste kvalitetskontrol eller ved opfølgende anmærkninger, hvor tilsynsmyndighederne kommer tilbage.

Vores vurdering er, at ved at følge vores anbefalinger ville anmærkningerne blive nedbragt. Dog kan man på den anden side stille spørgsmålstejn ved, om problemet egentlig var, at revisor ikke vidste, hvordan man skulle revidere, men om revisor var tidspresset og sjuskede denne ene gang, om revisor var decideret doven eller noget helt tredje. Alt andet lige ville en dejtaljeret undersøgelse heraf være interessant.

10.2 Gennemgang af øvrige estimater end dagsværdier

Specialet tager afsæt i dagsværdier som det regnskabsmæssige skøn med et specifikt blik på investeringsejendomme. Dog er dette ikke det eneste skøn og heller ikke det eneste sted, hvor dagsværdi anvendes, der er følgende andre regnskabsmæssige skøn, som det ville have været interessant at have taget udgangspunkt i:

Dagsværdier efter andet end IFRS 13, f.eks. finansielle instrumenter og både offentligt og ikke offentligt handlet eller finansielle instrumenter på ikke åbne eller aktive markeder:

Skønnet udfald af retssager.

Garantiforpligtelser.

Afskrivningsmodeller eller aktivers effektive levetid.

Ovenstående liste er ikke udtømmende, men det er vurderet, at ovenstående er de mest gængse og interessante regnskabsmæssige skøn. Dette speciale tog afsæt i regnskabsmæssige skøn efter dagsværdier, men hvad ville en gennemgang af anmærkninger og kendelser for øvrige dagsværdier vise? Hvilke revisionshandlinger ville revisor i så fald skulle udføre, og ville disse være tilnærmelsesvis i overensstemmelse med fundne resultater i dette speciale? (ISA 540, afsnit A1-11).

10.3 Samfundsmæssig konsekvens af ISA 540 (Revised)

Et andet interessant område, som kort er blevet nævnt i specialet, er de samfundsmæssige konsekvenser af implementeringen af ISA 540 (Revised). For ikke at afdække alle mulige konsekvenser, tages der udgangspunkt i netop dem, som er opstået under udarbejdelsen af selve opgaven.

Som specialet kort kom ind på, så ville en mulig konsekvens være, at kløften mellem store internationale revisionshuse og mindre nationale revisionshuse øges. ISA 540 (Revised) er

omfattende, og den vil kræve langt mere af revisor, når denne reviderer regnskabsmæssige skøn. Her var et af aspekterne – også bekræftet af interview med ekspert – at de større huse har specialiserede folk siddende i den funktion, som ruller arbejdsplaner, vejledning og decideret træning ud til hvert enkelt hus i landene. Dette er blot en af mange fordele, som internationale revisionshuse kan gøre brug af. Modsat mindre revisionshuse, som ikke på samme måde og i samme omfang kan tilpasse sig omfattende ændringer i revisionerne og regnskabsstandarder. Ressourcerne er ydermere ikke i samme størrelsesorden, og det vil være langt mere omkostningstungt at implementere tilsvarende i mindre revisionshuse som i større revisionshuse. Hvad sker der som følge af dette? Vil de mindre revisionshuse være ude af stand til at revidere regnskabsmæssige skøn ordenligt? Vil deres fordel, når det kommer til prissætning af deres ydelser falde? Vil de skulle inddrage eksperter fra større revisionshuse? Området afføder mange spørgsmål, som det ville være værd at undersøge.

10.4 Påvirkning af COVID19

COVID19 har haft en indflydelse på stort set alt, både negativt og positivt. Som følge af, at markederne, økonomierne, mm. påvirkes, vil regnskabsmæssige skøn – herunder indregning til dagsværdi – blive påvirket. Når noget måles til dagsværdi – uanset om der er tale om investeringsejendomme eller finansielle instrumenter – så vil der i mange tilfælde være markedsspecifikke faktorer, som spiller en rolle i fastsættelsen af værdien. Under en sådan pandemi, som har så kraftig indvirkning, hvordan vil revisor så tage højde for de usikkerheder, der er forbundet hermed? Hvordan indarbejdes dette i revisors revision? Hvordan omstiller revisionsvirksomhederne sig? Hvad gør tilsynsmyndighederne ved kvalitetsgennemgang? Hvilke tiltag foretager den øverste ledelse i forbindelse med regnskabsmæssige skøn? Vil de være mere konservative? Eller kunne det tænkes, at man ser et større antal svindelsager som følge af, at virksomheder er pressede på deres økonomi? Området er interessant og friskt, det ville være interessant at undersøge, dog ville det måske endda være for tidligt at få ind i specialet, da vi fortsat er midt i pandemien (Ernst & Young, 2020)

10.5 Afslutning

Specialet samt perspektivering viser læseren, at specialet kommer rundt om alle aspekter. Derudover er der så mange spændende forgreninger, som man kan forfølge efter afslutningen af dette projekt. Dette område er utroligt spændende, og det påvirker meget, men med mange forskellige faktorer. Vi vurderer derfor også, at potentialet bag emnet er stort og kan afføde flere spændende specialer.

11 Litteraturliste

11.1 Artikler

Boolsen, M. W., & Lindermann, G. (2008). *Spørgeskemaundersøgelser – Fra konstruktion af spørgsmål til analyse af svarene*. Hans Reitzel Forlag

Elmore, R. (1994). *Some Guidance on Doing Literature Review*. Harvard Graduate School

Gordon, T. P., & Porter, J. C. (2009). *Reading and Understanding Academic Research in Accounting: a Guide for Students*. Global Perspectives on Accounting Education

Platt, W. (2014). *A practitioners perspective: 2014 AOS Conference on Accounting Estimates*. Accounting, Organizations and Society.

Rasso, T. J. (2015). *Construal instructions and professional skepticism in evaluating complex estimates*. Accounting, Organizations and Society.

Rowe, P. S. (2019). *Auditors' comfort with uncertain estimates: More evidence is not always better*. Accounting, Organizations and Society.

Ernst & Young. (2020). *Applying IFRS, IFRS accounting considerations of the coronavirus outbreak*. Ernst & Young.

FSR - Danske Revisorer. (2020). *Ajourført revisionsstandard om regnskabsmæssige skøn giver mere arbejde for revisor og regnskabsflæggere i 2020*. FSR – Danske Revisorer.

11.2 Bøger

Andersen, I. (2019). *Den skinbarlige virkelighed - Vidensproduktion i samfundsvidenskaberne*. Samfunds litteratur

Brinkmann, S. (2014). *Det kvalitative interview*. Hans Reitzels Forlag.

Thúren, T. (2008). *Videnskabsteori for begyndere*. Rosinante

Trochim et. al., W. M. (2014). *Research Methods - The Essential Knowledge Base*. Cengage Learning

Voxted, S. (2006). *Valg der skaber viden - Om samfundsvidenskabelige metoder*. Academica

11.3 Kontrolrapporter

Erhvervsstyrelsen. (2018). *Årlig redegørelse for Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder, kvalitetskontrol 2016*. Erhvervsstyrelsen.

Erhvervsstyrelsen. (2020). *Redegørelse for Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder*. Erhvervsstyrelsen.

Financial Reporting Council - FRC. (2016). *Developments In Audit 2015/16*. Financial Reporting Council.

Financial Reporting Council - FRC. (2017). *Developments In Audit 2016/17*. Financial Reporting Council.

11.4 Standarder

IASB. (2011). *IFRS 13 - Fair Value Measurement*. International Accounting Standards Board

IAASB. (2018). *ISA 540 (Revised) - Auditing Accounting Estimates and Related Disclosures*. International Auditing and Assurance Board.

IASB. (2009). *ISA 540 - Auditing Accounting Estimates and Related Disclosures*. International Auditing and Assurance Board.

11.5 Vejledninger

Deloitte. (2016). *IFRS 13, Dagsværdimåling*. Deloitte

Ernst & Young. (2012). *Fair Value Measurement*. Ernst & Young.

IAASB. (2018). *ISA 540 (Revised) - At a Glance*. International Auditing and Assurance Board.

11.6 Links

www.Erhvervsstyrelsen.dk

www.IFAC.org

www.FRC.org.uk

www.IFRS.org

www.rn.naevneneshus.dk

11.7 Loven

Årsregnskabsloven

Revisorloven

11.8 Kendelser

Se tabeloversigt i bilag 2.

12 Bilag

12.1 Bilag 1 – Nævn i nævnenes hus

Liste over nævn i nævnenes hus: (Kilde: <https://naevneneshus.dk/om-os/>)

- Miljø- og Fødevareklagenævnet
- Planklagenævnet
- Byfornyelsesnævnene
- Energiklagenævnet
- Tvistighedsnævnet
- Center for Klageløsning og Forbrugerklagenævnet
- Disciplinær- og klagenævnet for beskikkede bygningsagkyndige
- Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere
- Klagenævnet for Udbud
- Konkurrenceankenævnet
- Teleklagenævnet
- Erhvervsankenævnet
- Revisornævnet
- Ankenævnet for Patenter og Varemærker
- Ankenævnet vedr. Praktikvirksomheder
- Det Psykiatriske Patientklagenævn
- Ankenævnet for Søfartsforhold
- Helbredsnevnet
- Byggeklageenheden

12.2 Bilag 2 – liste over gennemgået kendelser

Se vedhæftede nedenstående tabeloversigt med sagsnummer fra Revisornævnet vedrørende dagsværdi og ISA 540 som er gennemgået.

Sags nr.	Dato	Regnskabsår	Revisionsstat	Regskabspost	Klage emne	Fejl og mangler i revision	Straf
sag nr. 12015	22-07-2015	ÅRL § 42	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for nedskrivning af kapitalandele	Frifundet
sag nr. 12019	06-11-2019	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 32017	09-01-2018	ÅRL 83a	ISA 540	Igangværende arbejder	Manglende kunde forståelse	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Frakendelse og bøde
sag nr. 62015	07-07-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 82016	03-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Biologiske aktiver	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Advarsel
sag nr. 92016	03-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Biologiske aktiver	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 92016	03-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	Investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0092017	18-12-2017	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde
sag nr. 0132017	18-12-2017	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 0152017	05-02-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Frifundet
sag nr. 0152017	05-02-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Frifundet
sag nr. 162015	13-06-2016	ÅRL § 42	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for nedskrivning af kapitalandele	Bøde
sag nr. 192015	13-06-2016	IFRS 3	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn i forbindelse med købesummalloker	Bøde
sag nr. 0202016	12-10-2016	ÅRL § 43	ISA 540	Materielle anlægsaktiver	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for ændring af afskrivningsperiode	Bøde
sag nr. 0222017	06-11-2017	ÅRL § 42	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for nedskrivning af kapitalandele	Bøde
sag nr. 232017	06-11-2017	ÅRL § 37	ISA 540	Andre kapitalandele	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for valg af indregningsmetode	Bøde
sag nr. 242015	24-02-2016	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0292018	17-12-2018	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Advarsel
sag nr. 0292018	17-12-2018	ÅRL § 42	ISA 540	Goodwill	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Advarsel
sag nr. 312016	21-02-2017	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0312017	18-06-2018	ÅRL § 37	ISA 540	Andre kapitalandele	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde
sag nr. 0312017	18-06-2018	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0312017	18-06-2018	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 352013 og 352014	24-10-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 352015	23-12-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 362015	23-12-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0392018	08-03-2019	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 392016	16-11-2016	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 392016	16-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 412016	16-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 432019	18-05-2020	ÅRL § 42	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for nedskrivning af kapitalandele	Bøde
sag nr. 542014	23-04-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 672016 og 682016	09-02-2017	ÅRL § 42	ISA 540	Goodwill	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde
sag nr. 672016 og 682016	09-02-2017	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 702015	08-02-2016	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 702015	08-02-2016	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 822014	23-04-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 902016	06-11-2017	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Trusel mod uafhængighed	Revisor udførte selv beregning og dagsværdi af kapitalandele	Bøde
sag nr. 902016	06-11-2017	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 932014	17-06-2015	ÅRL § 46	ISA 540	Udskudt skatteaktiv	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 932014	17-06-2015	ÅRL § 42	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende dokumentation for nedskrivning af kapitalandele	Bøde
sag nr. 0952014	17-11-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 982014	25-05-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 0982015	01-06-2016	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 0982015	01-06-2016	ÅRL § 37	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 1162014	30-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende planlægning	Mangler i planlægning af substanshandlinger	Bøde
sag nr. 1162014	14-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde
sag nr. 1162014	14-09-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 1412013	17-09-2014	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 1852013	09-07-2015	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 1892013	09-07-2015	ÅRL § 42	ISA 540	Goodwill	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn	Bøde
sag nr. 732015	16-06-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Frakendelse
sagerne nr. 292016 og 292016 og 292016	21-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende risiko vurdering	Manglende risiko vurdering af revisionsmål og skøn	Bøde
sagerne nr. 292016 og 3032018	21-11-2016	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Bøde
sag nr. 0302018	19-12-2018	IFRS 3	ISA 540	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen skøn i forbindelse med købesummalloker	Frifundet
sag nr. 0302018	19-12-2018	ÅRL § 38 (IAS 40)	ISA 540	investeringsejendomme	Manglende revisionsbevis	Manglende udfordring af ledelsen valg af regnskabspraksis	Frifundet

12.3 Bilag 3 - Interview

Lydfil for interview mellem Michel Tuborg, Niclas Fønss og Rune Vølding er vedhæftet.

12.4 Bilag 4 - Interviewspørgsmål

Interviewspørgsmål

Spørgsmål 1(Indledende svar):

Vil du give en kort beskrivelse af, hvem du er, hvad du arbejder med i dag, og hvad du har af revisionsmæssig erfaring.

Spørgsmål 2:

Kan du fortælle lidt om, hvilke udfordringer du selv har oplevet ved revision af regnskabsmæssige skøn under kravene i ISA 540?

– Kom gerne med eksempler, hvis du kan.

Spørgsmål 3:

Hvordan er din vurdering af de nye krav, som er indført med ISA 540 (Revised)?

– Hjælper standarden revisor tilstrækkeligt i forhold til de nye krav?

– Stiller den nye standard for mange krav til revisor?

Spørgsmål 4:

Vil du vurdere at kravene i ISA 540 (Revised) vil være med til forbedre revisionskvaliteten af investeringsejendomme?

- Uddyb gerne hvorfor, eller hvorfor ikke.

Spørgsmål 5:

Hvordan tror du den øgede opmærksomhed hos brugerne af den nye standard vil påvirke kvaliteten af revision af regnskabsmæssige skøn?

Spørgsmål 6:

Hvilket område inden for revision af investeringsejendomme vil du vurdere, der er størst behov for forbedring af revisionskvaliteten?

Spørgsmål 7:

Hvordan vil ISA 540 (Revised) påvirke KPMGs revision af estimater på investeringsejendomme fremadrettet? Herunder,

- Planlægning og risikovurdering
- Substanshandlinger

Spørgsmål 8:

Kan du give eksempler på konkrete revisionshandlinger inden for alle faser i revisionen, som revisor bør udføre for at leve op til kravene i ISA 540 (Revised)

Spørgsmål 9:

Hvordan udfordrer KPMG ledelsens skøn i forbindelse med revision af investeringsejendomme? Mere specifikt:

- Valg af værdiansættelsesmetode/model.
- Valg af data anvendt i modellen.
- Valg af antagelser anvendt i modellen.

Spørgsmål 10:

Hvordan forholder KPMG sig til ledelsens anvendelse af eksperter i forbindelse med udarbejdelse af deres regnskabsmæssige skøn? Herunder,

- Hvordan påvirker det risikovurderingen?
- Hvordan påvirker det valget af substanshandlinger?
- Hvordan påvirker det måden, hvorpå ledelsens skøn udfordres?

Spørgsmål 11:

Hvordan anvender KPMG Danmark det internationale KPMG netværk til at sikre overholdelse af ISA 540 (Revised)?

Spørgsmål 12:

Hvordan vil du vurdere de mindre revisionsvirksomheder, som ikke er en del af et internationalt netværks evne til at efterleve de nye krav i ISA 540 (Revised).

Spørgsmål 13 (afsluttende spørgsmål):

Tror du generelt set, at ISA 540 (Revised) vil nedbringe antallet af anmærkninger fra revisortilsynet i forbindelse med revision af investeringsejendomme?